

**SLUŽBENI VJESNIK
POREČKE I PULSKE BISKUPIJE**

Godina LXX. 2019. broj 2.

Izdaje:
Biskupski ordinarijat u Poreču
Dobrilina 3, 52440 POREČ

Uredio:
Sergije Jelenić,
kancelar

tel.: +385 (052) 432 064
e-mail: biskupija@ppb.hr
kancelar@ppb.hr

ISSN 1331 – 761X

KAZALO

I. SVETA STOLICA.....	3
Poruka pape Franje za Svjetski dan misijâ 2019.	5
Poruka Svetoga Oca Franje za 3. Svjetski dan siromaha	8
Nadbiskup Giorgio Lingua imenovan apostolskim nuncijem u Republici Hrvatskoj	12
II. HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA	13
Čovjekova potreba za odmorom i gostoljubivost	15
Izjava komisije HBK »Iustitia et pax« o predstojećim izborima za europski parlament	17
III. POREČKA I PULSKA BISKUPIJA	19
Za rekolekciju	21
Poziv na sjednicu Zbora savjetnika	21
Poziv na sjednicu Svećeničkog vijeća	22
Poziv na sjednicu Ekonomskog vijeća	22
Poziv na susret za svećenike redovnike i redovnice u Pazinu	23
Razrješenja i imenovanja	24
In memoriam: Vlč. Božo Milanović	25
IV. VAŽNIJI DOGAĐAJI I VIJESTI IZ ŽIVOTA BISKUPIJE	27
Nova slika i relikvijar Bl. Miroslava Bulešića u Lanišću	29
„Svećenik i žrtva su jedno te isto“	30
Biskupova propovijed na svećeničkom ređenju	32
Izložba „Hrvatski sveci i blaženici“ u Puli	34
Zlatni jubilej Riječke metropolije	39
Svetkovina Tijela i Krvi Kristove u Poreču	41
Svetkovina Tijelova u Puli	43
Vjeroučitelji Riječke metropolije u pohodu blaženom Miroslavu Bulešiću	44
Na Udbini završen Metropolitanski susret svećenika Riječke metropolije i Zadarske nadbiskupije	45
Vlč. Ivan Kramar proslavio 50. obljetnicu svećeništva	46
Vjera svetog Tome je životni program	47
Vlč. Mirko Vukšić proslavio 25. obljetnicu svećeništva	49
Nedjelja u pastoralu i liturgiji Crkve	51

I.
SVETA STOLICA

PORUKA PAPE FRANJE ZA SVJETSKI DAN MISIJÂ 2019.

Kršteni i poslani: Kristova Crkva u misiji u svijetu

Draga braćo i sestre,

od čitave sam Crkve zatražio da u mjesecu listopada 2019. živi izvanredno razdoblje misijskog djelovanja u spomen na stotu godišnjicu apostolskog pisma *Maximum illud* pape Benedikta XV. (30. studenog 1919.). Proročka dalekovidnost njegova apostolskog prijedloga potvrdila mi je koliko je i danas važno obnoviti misijsko djelovanje Crkve te podvrći sudu, kroz prizmu evanđelja, njezino poslanje naviještanja evanđelja i donošenja svijetu spasenje Isusa Krista, umrlag i uskrslog.

Naslov ove poruke glasi jednako kao i tema Misijskog mjeseca listopada: *Kršteni i poslani: Kristova Crkva u misiji u svijetu*. Proslava ovog mjeseca pomoći će nam ponovno otkriti misijsku dimenziju naše vjere u Isusa Krista, vjere koja nam je besplatno dana kao dar na krštenju. Naša sinovska pripadnost Bogu nije nikada pojedinačni, nego je uvijek crkveni čin: iz zajedništva s Bogom, Ocem, Sinom i Duhom Svetim, mi smo, zajedno s mnogom našom braćom i sestrama, rođeni na novi život. Ovaj božanski život nije proizvod koji se prodaje – mi ne provodimo prozelitizam – nego bogatstvo koje treba darivati, prenositi i naviještati: to je smisao poslanja. Taj smo dar besplatno primili i besplatno ga dijelimo s drugima (usp. *Mt* 10, 8), ne isključujući nikoga. Bog želi da se svi ljudi spase i prispiju spoznaji istine te iskuse njegovo milosrđe zahvaljujući Crkvi, sveopćem sakramentu spasenja (usp. *1 Tim* 2, 4; DRUGI VATIKANSKI KONCIL, Dogm. konst. *Lumen gentium*, 48).

Crkva je u misiji u svijetu: vjera u Isusa Krista daje nam vidjeti sve stvari u pravome svjetlu omogućujući nam da promatramo svijet Božjim očima i srcem; nada nas otvara vječnim obzorima božanskog života kojeg smo uistinu dionici; ljubav, čiji nam je predokus dan u sakramentima i bratskoj ljubavi, potiče nas ići sve do nakraj svijeta (usp. *Mih* 5, 3; *Mt* 28, 19; *Dj* 1, 8; *Rim* 10, 18). Crkva u izlasku sve do nakraj svijeta zahtijeva stalno i trajno misijsko obraćenje. Koliki nam sveti, koliki muškarci i žene vjere svjedoče, pokazuju da je ta neograničena otvorenost, taj milosrdni izlazak moguć i ostvariv, jer je vođen ljubavlju i njezinim najdubljim značenjem kao dar, žrtva i besplatnost (usp. *2 Kor* 5, 14-21)! Neka onaj koji propovijeda Boga bude Božji čovjek (usp. apost. pis. *Maksimum illud*).

To je zapovijed koja nas se izravno tiče: ja sam uvijek misija; ti si uvijek misija; svaki je krštenik i svaka krštenica misija. Onaj koji ljubi nikad ne miruje, nešto ga tjera da izlazi iz samoga sebe, privučen je i privlači druge, daruje se drugom i gradi odnose koji daju život. Za Božju ljubav nitko nije beskoristan ili beznačajan. Svaki od nas je jedna misija u svijetu, jer je plod Božje ljubavi. Čak i ako moj otac i moja majka lažima, mržnjom i nevjernošću izdaju svoju ljubav, Bog nikada ne opoziva dar života. Od vječnosti je predodredio da sva njegova djeca budu dionici njegovoga božanskog i vječnog života (usp. *Ef* 1, 3-6).

Ovaj nam se život daruje u krštenju, koje nam daje dar vjere u Isusa Krista pobjednika nad grijehom i smrću, preporuča nas na Božju sliku i sličnost i ucjepljuje nas u Kristovo tijelo, koje je Crkva. U tome smislu krštenje je dakle uistinu potrebno za spasenje jer nam jamči da smo, uvijek i svugdje, sinovi i kćeri u Očevoj kući, a nikada siročad, stranci ili robovi. Ono što je u kršćaninu sakramentalna stvarnost – čije je ispunjenje euharistija –, ostaje poziv i određenje svakog muškarca i žene u očekivanju obraćenja i spasenja. Krštenje je ispunjeno obećanje Božjeg dara koje čovjeka čini sinom u Sinu. Mi smo djeca naših roditelja po tijelu, ali u krštenju nam je dano prvotno očinstvo i istinsko majčinstvo: nitko ne može imati Boga za Oca ako nema Crkvu za majku (usp. sveti Ciprijan, *De catholicae unitate Ecclesiae*: PL 4, 503 A).

Tako je u Božjem očinstvu i majčinstvu Crkve ukorijenjeno naše poslanje, jer je u krštenje utkano slanje koje je Isus izrazio u zapovijedi danoj nakon uskrsnuća: kao što je Otac poslao mene, ja šaljem vas ispunjene Duhom Svetim da pomirite svijet (*Iv* 20, 19-23, *Mt* 28, 16-20). Ovo poslanje je kršćaninova zadaća: nikome se ne smije uskratiti navještaj da je pozvan biti posinovljeno dijete Božje i prepoznati svoje osobno dostojanstvo i intrinzičnu vrijednost svakog ljudskog života od začeca do prirodne smrti. Rašireni sekularizam, u kojem dolazi do agresivnog kulturalnog odbacivanja Božjeg očinstva u našoj povijesti, sprječava svako istinsko sveopće bratstvo koje se izražava u uzajamnom poštivanju život svakog ljudskog bića. Bez Boga Isusa Krista svaka se razlika svodi na paklenu prijetnju koja sprječava svako bratsko prihvaćanje i plodonosno jedinstvo ljudskog roda.

Sveopće određenje spasenja, koje je Bog ponudio u Isusu Kristu, navelo je Benedikta XV. da pozove na nadilaženje svih nacionalističkih i etnocentričkih zatvorenosti odnosno sprege propovijedanja evanđelja s ekonomskim i vojnim interesima kolonijalnih sila. U svome apostolskom pismu *Maximum illud* papa je podsjetio da sveopća misija Crkve zahtijeva da se izađe iz okvira isključive pripadnosti vlastitog naroda i vlastitome narodu. Otvaranje kulture i zajednice spasonosnoj novosti Isusa Krista zahtijeva nadilaženje svake neprilичne etničke i crkvene introvertiranosti. I danas su Crkvi potrebni muškarci i žene koji, po svojemu krštenju, velikodušno odgovaraju na poziv da izađu iz vlastitoga doma, obitelji, zemlje, jezika i mjesne Crkve. Oni su poslani narodima, u svijet koji još nije preobražen sakramentima Isusa Krista i njegove svete Crkve. Naviještajući Božju riječ, svjedočeći evanđelje i slaveći život Duha, oni pozivaju na obraćenje, krste i nude kršćansko spasenje uz poštivanje slobode svake osobe, u dijalogu s kulturama i religijama narodâ kojima su poslani. *Missio ad gentes*, koji je uvijek prijeko potreban Crkvi, daje tako temeljni doprinos procesu stalnog obraćenja svijetu kršćana. Vjera u Isusovo uskrsnuće, poslanje u Crkvi primljeno na krštenju, zemljopisno i kulturno izlaženje iz sebe samoga i vlastitoga doma, potreba za spasenjem od grijeha i oslobođenjem od osobnog i društvenog zla, sve to zahtijeva poslanje koje doseže do samih krajeva zemlje.

Providonosna podudarnost s održavanjem Posebne sinode o Crkvama u Amazoniji omogućuje mi da stavim naglasak na to kako je poslanje koje nam je Isus povjerio darom svoga Duha još uvijek aktualno i prijeko potrebno za te zemlje i njihove narode. Obnovljena Pedesetnica širom otvara vrata Crkve kako nijedna kultura ne bi ostala zatvorena u sebe samu i kako nijedan narod ne bi ostao izoliran, nego otvoren sveopćem zajedništvu vjere. Nitko ne smije ostati zatvoren u vlastito »ja«, u autoreferencijalnost svoje etničke i vjerske pripadnosti. Isusovo uskrsnuće razbija uske granice svjetova, religijâ i kulturâ, pozivajući ih da rastu u poštivanju dostojanstva muškaraca i žena, prema sve dubljem obraćenju istini uskrsloga Gospodina koji svima daje istinski život.

U sjećanje mi dolaze riječi pape Benedikta XVI. izgovorene na početku susreta južnoameričkih biskupa u Aparecidi u Brazilu 2007. godine koje želim ovdje ponoviti kao da ih ja sam govorim: »Što je prihvaćanje kršćanske vjere značilo za narode Latinske Amerike i Kariba? Za njih je to značilo upoznati i prihvatiti Krista, nepoznatog Boga kojeg su njihovi preci, a da toga nisu bili ni svjesni, tražili u svojim bogatim vjerskim tradicijama. Krist je bio Spasitelj za kojim su tiho čeznuli. To je također značilo da su, zajedno s vodama krštenja, primili božanski život koji ih je učinio Božjim posinstvom i, k tome, da su primili Duha Svetoga koji je došao podariti njihove kulture bogatim plodovima, čisteći ih i razvijajući brojne klice i sjeme koje je utjelovljena Riječ stavila u njih, usmjeravajući ih putevima Evanđelja. [...] Božja Riječ, utjelovivši se u Isusu Kristu, postala je također povijest i kultura. Utopija povratka tome da se oživljava pretkolumbovske

religije, odvajajući ih od Krista i sveopće Crkve, ne bi bio korak naprijed, nego korak natrag. To bi zapravo bilo nazadovanje prema povijesnom trenutku usidrenom u prošlosti« (*Govor na otvorenju zasjedanja*, 13. svibnja 2007.: *Insegnamenti* III, 1 [2007], 855-856).

Mariji našoj Majci povjeravamo poslanje Crkve. U jedinstvu sa svojim Sinom, od samog časa utjelovljenja, Blažena Djevica bila je u pokretu, pustila je da bude potpuno uključena u Isusovo poslanje, koje je podno križa postalo njezino vlastito: poslanje suradnje, kao Majke Crkve, u rađanju novih Božjih sinova i kćeri u Duhu i vjeri.

Želim zaključiti s nekoliko riječi o papinskim misijskim djelima, koja se već u *Maksimumu illudu* predlaže kao pomoćno sredstvo u misijskom poslanju. Papinska misijska djela izražavaju svoje služenje univerzalnosti Crkve kao globalna mreža koja pruža podršku Papi u njegovoj misijskoj zadaći molitvom, tom dušom misije, i dobrotvornošću kršćana iz cijeloga svijeta. Oni svojim priložima pomažu Papi u evangelizaciji partikularnih Crkava (Papinsko djelo za širenje vjere), u odgoju i izobrazbi mjesnoga klera (Papinsko djelo svetoga Petra apostola), u odgajanju misijske svijesti kod djece iz cijeloga svijeta (Djelo svetog djetinjstva) i oblikovanju misijske dimenzije vjere kršćanâ (Papinska misijska unija). Ponovno izražavajući svoju podršku ovim djelima nadam se da će izvanredni Misijski mjesec u listopadu 2019. pridonijeti obnovi njihova misijskog služenja mojoj službi.

Misionarima i misionarkama, kao i svima onima koji, snagom svoga krštenja, na bilo koji način sudjeluju u poslanju Crkve, od srca upućujem svoj blagoslov.

Iz Vatikana, 9. lipnja 2019., svetkovina Duhova.

FRANJO

PORUKA SVETOGA OCA FRANJE ZA 3. SVJETSKI DAN SIROMAHA

33. nedjelja kroz godinu
17. studenoga 2019.

Ufanje ubogih neće biti zaludu

1. »Ufanje ubogih neće biti zaludu« (Ps 9, 19). Ove riječi psalma su silno aktualne. One izražavaju duboku istinu koju vjera uspijeva prije svega utisnuti u srca siromašnih: vratiti izgublenu nadu usred nepravdi, trpljenja i životnih neizvjesnosti.

Psalmist opisuje stanje siromaha i nadutost onih koji ih ugnjetavaju (usp. 10, 1-10). On zaziva Božji sud da uspostavi pravdu i pobijedi zlo (usp. 10, 14-15). U njegovim riječima kao da čujemo odjek pitanja koje se provlači kroz vjekove sve do naših dana: kako Bog može trpjeti tu nejednakost? Kako može dopustiti da se siromaha ponižava, a da mu ne pritekne u pomoć? Zašto dopušta da onaj koji ga tlači živi u blagostanju dočim njegovo ponašanje, osobito u svjetlu patnji siromašnih, zavrjeđuje osudu?

U doba u kojem je sastavljen ovaj psalam svjedočilo se velikom gospodarskom procvatu koji je, kako to često biva, izazvao velike društvene neravnoteže. Uslijed nejednake raspodjele bogatstva došlo je do značajnog porasta broja siromašnih, čije je stanje izgledalo još dramatičnije u usporedbi s bogatstvom koje je stekla nekolicina privilegiranih. Sveti pisac, promatrajući tu situaciju, opisuje sliku koja je koliko realistična toliko i istinita.

Bilo je to doba kada su bahati i ljudi bez ikakvog osjećaja za Boga progonili siromašne kako bi se dokopali i onoga malo što su imali te ih pretvorili u roblje. Ni danas nije mnogo drugačije. Ekonomska kriza nije spriječila brojne skupine osoba da gomilaju bogatstva koje se pokazuje to većom anomalijom što više na ulicama naših gradova svakodnevno susrećemo veliki broj siromašnih koji nemaju ono osnovno za život i koje se ponekad uznemirava i iskorištava. U misli nam se vraćaju riječi iz Knjige Otkrivenja: »Govoriš: Bogat sam, obogatih se, ništa mi ne treba! A ne znaš da si nevolja i bijeda, i ubog, i slijep, i gol« (Otk 3, 17). Stoljeća prolaze, ali stanje bogatih i siromašnih ostaje nepromijenjeno, kao da nas povijest ničemu nije naučila. Dakle, riječi ovoga psalma ne odnose se na prošlost, nego na našu sadašnjost stavlenu pred Božji sud.

2. I danas možemo nabrojiti mnoge nove oblike ropstva kojima su izloženi milijuni muškaraca, žena, mladih i djece.

Svakodnevno se susrećemo s *obiteljima* koje su prisiljene napustiti svoj zavičaj i negdje drugdje potražiti mogućnost da prežive; *siročad* koja je izgubila roditelje ili je nasilno odvojena od njih radi brutalnog izrabljivanja; *mladi ljudi* koji traže ostvarenje u vlastitome zvanju, ali kojima se priječi pristup zaposlenju zbog kratkovidnih ekonomskih politika; *žrtve* različitih vrsta nasilja, od prostitucije do trgovine drogom, koje su duboko ponižene. Zar možemo, također, zaboraviti milijune *imigranata* koji su žrtve mnogobrojnih skrivenih interesa, koje se često iskorištava u političke svrhe, kojima se niječe solidarnost i jednakost? Kao i mnoge *beskućnike* i *marginalizirane* koji lutaju ulicama naših gradova?

Koliko puta vidimo siromašne ljude kako kopajući po *smeću* traže u otpadu i stvarima koje su drugi odbacili kao suvišne nešto za pojesti ili u što će se obući! Postavši i sami dio društvenog otpada s njima se

postupa kao s običnim otpacima, a oni koji su vinovnici ovoga skandala u sebi nemaju nikakvoga osjećaja krivnje. Često etiketirani kao paraziti društva, siromašnima se ne oprašta čak ni njihovo siromaštvo. Ljudi su kao napeta puška uvijek spremni na njihovu osudu. Nije im dopušteno da budu plašljivi ili obeshrabreni, doživljava ih se kao prijjetnju ili nesposobne, samo zato što su siromašni.

Još je gore to što im je onemogućeno čak da vide i svjetlo na kraju tunela krajnje bijede. Ide se čak tako daleko da se osmislilo i postavilo *zidove neprijateljstva* kako bismo se oslobodili njihove prisutnosti čak i na ulicama, posljednjih mjesta koja su im preostala. Lutaju s jednog kraja grada na drugi u nadi da će naći posao, dom, znak pažnje... Svaka eventualna ponuđena prilika postaje zraka svjetla; no čak i tamo gdje se može očekivati da će bar biti pravde, često se na njih nasrće s nasiljem i zlostavljanjem. Prisiljeni su nebrojene sate po najvećoj žezi obavljati sezonske poslove, a za to primaju smiješno nisku plaću. Oni rade u nesigurnim i neljudskim uvjetima koji ih sprečavaju da se osjećaju jednaki drugima. Za njih nema naknade za nezaposlenost, olakšica, ne smiju se razboljeti.

Psalmist krutim realizmom opisuje stav bogatih koji plijene siromašne: »vreba da opljačka jadnika i da ga povuče u mrežu« (usp. *Ps* 10,9). Za njih je to kao neki lov u kojem se siromahe lovi, hvata i porobljuje. U prilikama kao što su te srce se mnogih zatvara i počinje prevladavati želja da siromašni postanu nevidljivi. Riječju, pred sobom vidimo mnoštvo siromašnih ljudi o kojima se često govori čisto retorički i koje se jedva trpi. Oni sami kao da su postali prozirni, a njihov glas nečujan i obesnažen u društvu. Ti su muškarci i žene sve više stranci među našim kućama i marginalizirani u našim četvrtima.

3. U spomenutome je psalmu opisana žalost zbog nepravde, trpljenje i ogorčenost koji pogađaju siromašne. Ali, unatoč tomu, psalam daje i lijepi opis siromaha. On je onaj "koji se uzda u Gospodina" (usp. r. 11), jer je siguran da neće nikada biti napušten. Siromah, u Svetome pismu, je čovjek vjere i pouzdanja! Sveti pisac nudi također razlog toga pouzdanja: on "poznaje svoga Gospodina" (usp. *ibid.*), a u biblijskome jeziku to "poznavati" označava osobni odnos privrženosti i ljubavi.

To je doista upečatljiv i opis koji nikada ne bismo očekivali. U njemu se jednostavno opisuje Božju veličinu kad se nađe pred siromahom. Njegova stvaralačka moć nadilazi sva ljudska očekivanja i postaje opipljiva u "sjećanju" koje ima o toj određenoj osobi (usp. r. 13). Upravo to povjerenje u Gospodina, ta sigurnost da neće biti napušten je ono što poziva na nadu. Siromah zna da ga Bog ne može napustiti; stoga uvijek živi u prisutnosti onoga Boga koji ga se spominje. Božja pomoć seže onkraj sadašnjeg stanja patnje kako bi ukazala na put oslobođenja koji preobražava srce, jer ga podupire u njegovoj najvećoj dubini.

4. U Svetome se pismu opetovano govori o Božjem djelovanju u korist siromašnih. On je onaj koji "čuje" njihov vapaj i "pritječe im u pomoć svojim zahvatom"; on ih "štiti" i "brani"; on ih "izbavlja" i "spašava"... Ukratko, Bog neće nikada biti ravnodušan prema siromahu ili šutljiv na njegovu molitvu. Bog je onaj koji daje pravdu i ne zaboravlja (usp. *Ps* 40,18; 70,6); štoviše, on je siromahu utočište i nikada neće propustiti priteći mu u pomoć (usp. *Ps* 10, 14).

Možemo mi graditi mnoge zidove i zatvarati ulaze da bismo stvorili iluzorni osjećaj sigurnosti okruženi vlastitim bogatstvom, na štetu onih koji su ostali izvan toga. Međutim to neće vječno trajati. "Dan Gospodnji", kako ga opisuju proroci (usp. *Am* 5, 18; *Iz* 2-5; *Jl* 1-3), uništiti će barijere koje su stvorene među narodima i zamijeniti nadutost malobrojnih sa solidarnošću mnogih. Stanje marginaliziranosti u kojem se nalaze milijuni ljudi ne može još dugo potrajati. Njihov vapaj postaje sve glasniji i razliježe se po čitavome svijetu. Kao što je napisao otac Primo Mazzolari: »Siromašni su stalni protest protiv naših nepravdi; siromašni su barutana. Ako je se zapali, svijet leti u zrak«.

5. Nije nikada moguće izbjeći hitan poziv koji Pismo povjerava siromašnima. Gdjegod da u njega zavirimo, Sveto pismo nam stavlja pred oči njega, siromaha, onoga kojemu nedostaje ono osnovno za život jer ovisi o drugima. Jadan je to čovjek, potlačen, ponižen, leži na tlu. Ipak, Isus, stojeći pred bezbrojnim potrebitima, nije se bojao poistovjetiti sa svakim od njih: »što god učiniste jednomu od ove moje najmanje braće, meni učiniste!« (*Mt* 25, 40). Bježati od ovoga poistovjećivanja znači mistificirati evanđelje i razvodnjivati objavu. Bog, kojega je Isus htio otkriti jest ovaj: velikodušan, milosrdni Otac, neiscrpan u svojoj dobroti i milosti, koji daje nadu prije svega onima koji su razočarani i kojima je oduzeta budućnost.

Kako ne primijetiti da blaženstva kojima je Isus počeo propovijedati o Božjem kraljevstvu započinju ovim riječima: »Blago vama, siromasi« (*Lk* 6, 20)? Smisao ovog paradoksalnog navještaja jest taj da upravo

siromašnima pripada Kraljevstvo Božje, jer su u stanju primiti ga. Koliko siromašnih ljudi susrećemo svaki dan! Čini se katkad da kako vrijeme odmiče a civilizacijska postignuća postaju sve veća njihov se broj povećava a ne smanjuje. Stoljeća prolaze, a ovo blaženstvo se čini još paradoksalnijim: siromašni su sve siromašniji, a danas su to više no ikad. No, Isus koji je otpočeo svoje kraljevstvo stavljajući siromašne u središte, htio nam je reći upravo to: On je *otpočeo* kraljevstvo, ali je povjerio nama, svojim učenicima, zadatak da ga pronosimo dalje sa zadaćom da dajemo nadu siromašnima. Prijeko je potrebno, osobito u vremenima kao što je ovo naše, oživljavati nadu i vraćati povjerenje. Taj program nije nešto što kršćanska zajednica smije podcjenjivati. O tome ovisi vjerodostojnost našeg navještaja i svjedočanstvo kršćanâ.

6. U bliskosti sa siromašnima, Crkva otkriva da je narod, raspršen među mnogim narodima, koji je pozvan ne dopustiti da se itko osjeća strancem ili isključenim, jer uključuje sve na zajednički put spasenja. Stanje u kojem su siromašni obvezuje nas da se nimalo ne udaljavamo od tijela Gospodina koji u njima pati. Pozvani smo, radije, doticati njegovo tijelo kako bismo se osobno izložili u služenju koje je istinska evangelizacija. Promicanje, pa i društveno, siromašnih nije neka obveza nepovezana s evanđeljem; naprotiv, ono očituje zbiljnost kršćanske vjere i njezinu povijesnu vrijednost. Ljubav koja daje život vjeri u Isusa ne dopušta njegovim učenicima da se zatvaraju u zagušljivi individualizam, skriven u zakucima duhovne intimnosti, bez ikakvog utjecaja na društveni život (usp. apostolska pobudnica *Evangelii gaudium*, 183).

Nedavno nas je rastužila smrt velikog apostola siromašnih, Jeana Vaniera, koji je svojom predanošću utro nove putove promicanja zajedništva i solidarnosti s marginaliziranima. Jean Vanier je primio od Boga dar da čitav svoj život posveti našoj braći i sestrama s teškim invaliditetom koji su često isključeni iz društva. On je bio jedan od onih svetaca "iz susjedstva"; zahvaljujući svome entuzijazmu okupio je oko sebe velik broj mladih ljudi, muškaraca i žena, koji su svakodnevno radili na pružanju ljubavi i vraćali osmijeh na lice mnogim slabim i ranjivim osobama, nudeći im istinsku "arku" spasenja od marginaliziranosti i samoće. To njegovo svjedočanstvo je promijenilo život nebrojenim osobama i pomoglo svijetu drugačijim očima gledati na najkrhkije i najslabije među nama. Vapaj siromašnih se čuo i probudio nepokolebljivu nadu, stvarajući vidljive i opipljive znakove konkretne ljubavi koju dan-danas možemo dotaknuti rukama.

7. »Opredjeljenje za posljednje, za one koje društvo odbacuje i baca van« (*ibid.*, 195) prioritetni je izbor na koji su Kristovi učenici pozvani kako ne bi izdali vjerodostojnost Crkve i dali djelatnu nadu onima koji su bespomoćni. Kršćansko milosrđe u njima pronalazi konkretan izraz i ovjerovljenje, jer onaj tko suosjeća s njima u njihovim patnjama s Kristovom ljubavlju prima snagu i daje krepkost navještaju evanđelja.

Predano zalaganje kršćana, u prigodi ovog *Svjetskog dana*, a prije svega u svakodnevnom životu, ne sastoji se samo u pratećim inicijativama pružanja pomoći, koje, koliko god hvalevrijedne i potrebne bile, trebaju težiti tome da u svakome od nas poraste puna pažnja koja se duguje onima koji su u nevolji. »Ta pozornost puna ljubavi početak je prave brige za njegovu osobu« (*ibid.*, 199). Nije lako biti svjedocima kršćanske nade usred kulture konzumerizma i odbacivanja, koja je neprestano usmjerena na povećanje površnoga i prolaznoga blagostanja. Potrebna je promjena mentaliteta kako bi se otkrilo ono bitno i dalo sadržaj i plodonosnost navještaju Božjega kraljevstva.

Nada se prenosi također utjehom koja se postiže prateći siromašne ne samo u nekom trenutku punom entuzijazma, nego i u dugotrajnoj predanosti. Siromasi ne dobivaju istinsku nadu kad nas vide zadovoljne zato što smo malo svojega vremena izdvojili za njih, nego kad u našoj žrtvi prepoznaju čin besplatne ljubavi koja ne traži nagradu.

8. Molim mnoge volontere, koji često zaslužuju priznanje da su prvi otkrili važnost ove pažnje prema siromašnima, da rastu u predanosti. Draga braćo i sestre, pozivam vas da u svakom siromahu kojega susretnete tražite ono što mu je doista potrebno; da se ne zaustavljate samo na zadovoljavanju osnovnih materijalnih potreba, nego otkrivajte dobrotu koja se krije u njihovim srcima, da posvećujete pažnju njihovoj kulturi i načinima izražavanja kako biste mogli s njima stupiti u bratski dijalog. Ostavimo po strani podjele koje su plod ideoloških i političkih shvaćanja i usmjerimo, umjesto toga, svoj pogled na ono bitno što ne zahtijeva mnogo riječi, nego pogled ljubavi i pruženu ruku. Nikada nemojte zaboraviti da je »najveća diskriminacija od koje trpe siromašni nedostatak duhovne skrbi« (*ibid.*, 200).

Siromašnima je prije svega potreban Bog, njegova ljubav koja postaje vidljiva zahvaljujući svetim ljudima koji žive uz njih i koji u jednostavnosti svog života izražavaju i pokazuju moć kršćanske ljubavi.

Bog koristi mnoge načine i nebrojena sredstva kako bi dopro do srca ljudi. Naravno, siromasi nam pristupaju jer im dajemo hranu, ali ono što im je stvarno potrebno je nešto više od toplog obroka ili sendviča koji im nudimo. Siromasi trebaju naše ruke kako bi se podigli, naša srca kako bi ponovno osjetili toplinu ljubavi, našu prisutnost kako bi pobijedili samoću. Jednostavno, potrebna im je ljubav.

9. Katkada je za vraćanje nade potrebno tako malo: dovoljno je zaustaviti se, uputiti osmjeh, saslušati. Zaboravimo na jedan dan statistike; siromasi nisu brojevi koje se navodi kad se želimo pohvaliti svojim djelima i projektima. Siromasi su osobe kojima treba ići u susret: to su usamljeni mladi i starije osobe koje treba pozvati u svoj dom da s nama objeduju, to su žene, muškarci i djeca koji čekaju prijateljsku riječ. Siromašni nas spašavaju jer nam omogućuju susresti se s Kristovim licem.

U očima svijeta čini se nerazumnim misliti da siromaštvo i bijeda mogu imati spasonosnu moć. A ipak, to je ono što uči Apostol kad kaže: »nema mnogo (među vama) mudrih po tijelu, nema mnogo snažnih, nema mnogo plemenitih. Nego lûde svijeta izabra Bog da posrami mudre, i slabe svijeta izabra Bog da posrami jake; i neplemenite svijeta i prezrene izabra Bog, i ono što nije, da uništi ono što jest, da se nijedan smrtnik ne bi hvalio pred Bogom« (*I Kor 1, 26-29*). Ako se gleda ljudskim očima ne uspijeva se vidjeti spasenjsku moć, ali očima vjere vidimo je na djelu i doživljavamo je osobno. U srcu Božjeg naroda koji je na putu kuca ta spasonosna snaga koja nikoga ne isključuje i uključuje sve na stvarni put obraćenja da bi se prepoznalo siromašne i iskazivalo im se ljubav.

10. Gospodin ne napušta one koji ga traže i zazivaju mu ime: on »siromaškog jauka ne zaboravi« (*Ps 9, 13*), jer su njegove uši pozorne na njihov glas. Nada siromašnih prkosi raznim smrtonosnim situacijama, jer oni znaju da ih Bog posebno ljubi i tako pobjeđuje patnju i isključenost. Stanje siromaštva ne oduzima im dostojanstvo koje su primili od Stvoritelja; oni žive u sigurnosti da će im ga potpuno vratiti sam Bog, koji nije ravnodušan prema sudbini svoje najslabije djece, nego, naprotiv, vidi njihove nevolje i boli te ih uzima u svoje ruke i daje im snagu i hrabrost (usp. *Ps 10, 14*). Nada siromašnih jača u uvjerenju da ih Gospodin prihvaća, da u njemu pronalaze pravu pravednost i da su osnaženi u srcu da mogu nastaviti ljubiti (usp. *Ps 10, 17*).

Uvjet koji Gospodin Isus postavlja učenicima da bi bili pravi evangelizatori jest taj da moraju sijati opipljivo sjeme nade. Molim sve kršćanske zajednice i sve one koji se osjećaju potaknutima donositi nadu i utjehu siromašnima da se zalažu da ovaj *Svjetski dan siromaha* potakne u mnogima spremnost na djelotvornu suradnju kako se nitko ne bi osjećao uskraćenim za bliskost i solidarnost. Neka nas na tome putu prate riječi proroka koji naviješta drugačiju budućnost: »A vama koji se imena moga bojite sunce pravde će ogranuti sa zdravljem u zrakama« (*Mal 3, 20*).

Iz Vatikana, 13. lipnja 2019.

Liturgijski spomen sv. Antuna Padovanskog

FRANJO

NADBISKUP GIORGIO LINGUA IMENOVAN APOSTOLSKIM NUNCIJEM U REPUBLICI HRVATSKOJ

Papa Franjo imenovao je dosadašnjeg apostolskog nuncija u Kubi, naslovnog nadbiskupa Tuscanie mons. Giorgia Lingua novim apostolskim nuncijem u Republici Hrvatskoj. Vijest o imenovanju objavljena je 22. srpnja u podne u Rimu i Zagrebu.

Nadbiskup Giorgio Lingua rođen je 23. ožujka 1960. u Fossanu (Cuneo) u Italiji. Zaređen je za svećenika 10. studenoga 1984. i inkardiniran u biskupiju Fossano. Postigao je doktorat iz kanonskog prava. U diplomatsku službu Svete Stolice ušao je 1. srpnja 1992., a obavljao je diplomatsku službu u Apostolskim nuncijaturama u Obali Bjelokosti i u Sjedinjenim Američkim Državama, u Državnom tajništvu Svete Stolice u Odjelu za odnose s državama te u Apostolskim nuncijaturama u Italiji i u Srbiji. Apostolskim nuncijem u Iraku i u Jordanu imenovan je 4. rujna 2010. te 17. ožujka 2015. nuncijem na Kubi.

Osim materinskog talijanskog jezika govori francuski, engleski i španjolski.

Nuncij Lingua šesti je predstavnik Svetog Oca u samostalnoj hrvatskoj državi. Njegovi prethodnici bili su mons. Giulio Einaudi (29. veljače 1992. – 4. kolovoza 2003.), mons. Francisco-Javier Lozano Sebastián (4. kolovoza 2003. – 10. prosinca 2007.), mons. Mario Roberto Cassari (14. veljače 2008. – 10. ožujka 2012.), mons. Alessandro D’Errico (21. svibnja 2012. – 27. travnja 2017.) i mons. Giuseppe Pinto (1. srpnja 2017. – 16. travnja 2019.).

II.

HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA

ČOVJEKOVA POTREBA ZA ODMOROM I GOSTOLJUBIVOST

NEDJELJA TURIZMA - 26. svibnja 2019.

Uto se apostoli skupe oko Isusa i izvijeste ga o svemu što su činili i naučavali. I reče im: "Hajdete i vi u osamu na samotno mjesto, i otpočinite malo." Jer mnogo je svijeta dolazilo i odlazilo pa nisu imali kada ni jesti. Otploviše dakle lađom na samotno mjesto, u osamu. (Mk 6,30-32)

Vrijeme ljeta u nas bitno je obilježeno turističkom sezonom. Za domaćine to je vrijeme intenzivnog rada, kada se „pada s nogu“ od posla. Za goste, turiste to je vrijeme odmora od svakodnevnih briga, upoznavanje novih krajeva, ljudi i običaja, vrijeme kad se na sve načine koristi toplina sunca, blagodat mora, dugi dani i tople noći. Za neke je to vrijeme „ludih provoda“, velikih okupljanja na mega koncertima ili drugim zabavama. Dakako, postoje i radosna obiteljska okupljanja u vrijeme školskih praznika i godišnjih odmora.

Osim za djelatnike u turizmu, ugostiteljstvu i svim dežurnim službama kao da svima drugima ljeto poručuje: odmori se, opusti se, predahni. I u evanđelju Isus svoje učenike šalje da *malo otpočinu, u osami*. Šalje ih da se malo odmaknu od svega što su činili, doživjeli, svega što ih je umorilo i opteretilo dušu.

Kako bi izgledao taj Isusov poziv današnjem čovjeku? Od kojih bi se to navezanosti i opterećenosti svakodnevice, zarobljenosti trebalo odmoriti? Svakako od redovitog napornog rada. Naći vremena za dušu, za rodbinu i prijatelje, za svoje najbliže, za ljepote prirode kojima smo Božjim darom okruženi. Usporiti od redovite užurbanosti i naći vremena za ono što inače propuštamo. Naći vremena za molitvu i zahvalnost po kojoj ćemo bolje razaznati darove i blagodati koje smo od Boga primili.

Ovo naše digitalno doba stalno nas veže uz neke ekrane, male ili velike, u doba odmora mogli bismo se malo i od te zarobljenosti osloboditi. Danas se putuje više, češće i u udaljenije krajeve. Doživljavati putovanja ne samo kao napetost i nužnost da se dođe do željenog mjesta, već kao sliku životnog putovanja do cilja. I putovanje je dar, a ne samo dolazak na cilj.

Vrijeme odmora (praznici) nije prazno vrijeme nego vrijeme ispunjeno onim što nas oslobađa i nadahnjuje, vrijeme povratka sebi i onima koje volimo. Darovano vrijeme u kojem se možemo na miru pitati čim li drugima samo ono što bih volio da oni čine meni? Zlatno Isusovo pravilo za vrijeme odmora u kojem možemo izgrađivati, iscijeliti, poboljšati možda narušene odnose. Ako nas cijela godina melje u svom žrvnju briga i zauzetosti, pokušajmo barem za vrijeme odmora poslagati svoje misli, želje i ciljeve, svoje napore i zauzetosti na taj način da Boga stavimo na prvo mjesto, a brigu za čovjeka, brata pored sebe, u centar vrijednosti i važnosti za koje se zalažemo.

Gosta se često promatra kao onoga koji dolazi kod nas nešto potrošiti ili kako od njega izvući što više i bolje zaraditi. Sve se rjeđe čuju pojmovi: ljubaznost ili gostoljubivost. Ako se i spomenu onda je to opet u svrhu koristi, ostvarenja što većeg prometa i bolje sezone. To dakako nije osobina niti stav koji bi pripadao evanđelju ili kršćanskim krepostima. Ipak, sve se to nekako uvlači «pod kožu» i ljudi gube one istinske vrijednosti oko kojih se valja potruditi, manje se druže, manje odlaze jedni drugima u svojoj užoj sredini, prijateljima, rodbini.

Pod utjecajem sveopćeg mijenja i onoga o čemu mediji govore nađe se i kršćanska duša. Ljudi smo svoga vremena i ništa što nas okružuje nije bez posljedica. Kršćanski je oduprijeti se negativnom utjecaju i ne zaboraviti vrline – kreposti kojima nas Biblija uči. U Svetom pismu mnogi su primjeri koji veličaju gostoljubivost. Pomoći nevoljnom, primiti putnika namjernika, iskazati mu ljubaznost spada u djela milosrđa

po kojima svjedočimo Božju ljubav i zavrjeđujemo od Boga nove milosti. Bog se u dobroti ne da natkriliti. Učinjeno dobro drugome ne može od Boga proći ne zapaženo.

Nije naš narod zaboravio gostoljubivost, o tome svjedoče mnogi gosti koji su boravili u našoj Domovini, ali je opasnost da gostoljubivost postane oruđe koristi, da ljubaznost postane «proizvod» koji se prodaje. U tom slučaju ostaje samo ostvarena dobit, ali ne i zasluge kod Boga koje će nam Gospodin uzvratiti. Pojam gostoljubivost već u sebi sadrži ljubaznost prema onome koji nam je došao jer mu boravak želimo učiniti ljepšim. Želimo da ponese lijepe uspomene, želimo da ostvarenim posjetom njegov život bude bogatiji za jedno novo prijateljstvo. To je istinsko obogaćenje koje i nas usrećuje i čini život lijepim.

Crkva u tom vremenu ljetnih događanja želi svoja vrata otvoriti svakom srcu dobre volje, potrebnom mira, odmora, tišine i molitve.

Nedjelja turizma upućuje poziv svim djelatnicima u turizmu da njeguju svoje ljudske, vjerske i moralne kvalitete a svoje darove i sposobnosti neka ugrade u iskrenu i bratsku, gostoljubivu ponudu gostima. Neka predstojeći ljetni mjeseci i gostoprimcima i turistima bude na izgradnju i blagoslov!

*Mons. Tomislav Rogić, šibenski biskup
i predsjednik Odbora HBK za pastoral
turista*

Tiskovni ured HBK

IZJAVA KOMISIJE HBK »IUSTITIA ET PAX« O PREDSTOJEĆIM IZBORIMA ZA EUROPSKI PARLAMENT

U Zagrebu je 22. svibnja u zgradi Hrvatske biskupske konferencije predstavljena izjava Komisije HBK "Iustitia et pax" u povodu izbora za Europski parlament koji će se održati 26. svibnja 2019. godine.

1. Hrvatska i Europa. Europska unija, nastala nakon dvaju strašnih svjetskih ratova, na poticaj hrabrih političara, zauzetih kršćana R. Schumana, K. Adenauera i A. De Gasperija, u prvi mah kao »negacija moći« i način onemogućavanja ratova na kontinentu – koji se je sve do kraja XV. stoljeća nazivao jednostavno *Christianitas*, prostor kršćanstva – polako je izrastala u sve veću zajednicu država i građana. Istodobno, sve je širi i okvir suradnje na područjima na kojima je Unija djelotvornija od država članica zasebno, a sve prema načelu supsidijarnosti, koji su kršćani promicali još od socijalne enciklike Pija XI. *Quadragesimo anno* (1931.), kao odgovor na agresivna presizanja totalitarizama u odnosu na prava osoba i »posredovnih zajednica«.

Hrvatska pripadnost Europi, njezinim vrijednostima i uljudbi, kulturi i pravu, tijekom povijesti bila je neupitna, premda je europska briga za Hrvatsku i hrvatski narod u prošlosti, pa i onoj bližoj, mnogo puta zakazala. Ta hrvatska, pretežito jednostrana, ljubav za Europu mira, demokracije i solidarnosti prerasla je ipak u institucionalne veze, pa je Republika Hrvatska 1996. godine, nakon duga čekanja, bila primljena prvo u političku integraciju Vijeća Europe (VE), a zatim je, voljom svojih građana, od 1. srpnja 2013. godine postala 28. država članica Europske unije (EU). Put Hrvatske prema tim integracijama bio je dug i trnovit – više od dvije godine čekanja pred vratima VE i najduži, osmogodišnji »pregovori« za pristup u EU – pa se ne treba čuditi što je s vremenom došlo i do pada hrvatskoga početna oduševljenja za te integracije.

2. Današnji izazovi. Danas se građani u državama članicama Europske unije nalaze pred svibanjskim izborima za Europski parlament, i to sa svim dvojbama i strahovima u odnosu na pokrenute promjene posljednjih četiriju desetljeća, kao i na sposobnost Unije i država članica da na njih odgovore u duhu svojih vrijednosti. Te promjene danas ugrožavaju ljudsku osobu i dostojanstvo čovjeka, koje proizlazi iz rada i stvaralaštva. Nesmiljeno uništavanje neobnovljivih bogatstava i biološke raznovrsnosti – tih *dobara univerzalne namjene*, za sve ljude i sve naraštaje – kao i klimatske promjene koje ono rađa, stavljaju svijet i Europu pred pitanje odgovornosti za stvoreno i za naraštaje koji dolaze.

Te su promjene do te mjere snažne i složene da je za njih potrebno tražiti zajedničko rješenje. Rad i *homo faber* postali su roba, i to nestalna i nesigurna; priroda rada se izmijenila i pogoršala, ne samo zbog novih tehnologija, nego i zbog nezasićenosti kapitala i sve šire hedonističke sebičnosti; kapital je zadobio sigurnost i prednost pred radom i čovjekom radnikom; novac je prestao biti sredstvom razmjene i postao je dominirajućom robom; plaća za rad sve manje omogućuje dostojan život; siromaštvo, zaposlenih i nezaposlenih, stalno se povećava posvuda u svijetu, kao i razlike između bogatih i siromašnih; nezaposlenih jest sve manje, ali zaposleni rade sve dulje i sve nesigurnije za svoju sutrašnjicu i svojih obitelji.

3. Tražiti nova rješenja. Pred takvim brzim promjenama, današnja se politika pokazuje presporom, a države svaka za sebe – neučinkovitima. To vrijedi i za Hrvatsku, kao i za države u njezinu okruženju. Za sve teške i brojne nove pojave i njihovu regulaciju potrebno je tražiti globalnija rješenja, posebice ona zasnovana na europskim vrijednostima kršćanskih korijena, a s ciljem zaštite sloboda i prava, kao i »integralnog razvoja ljudske osobe«, na čemu inzistira socijalni nauk Crkve i brojne enciklike posljednjih papâ. Ljudsko dostojanstvo i autonomija osobe, te krovne i povezne kršćanske i općeljudske vrijednosti, moraju postati kriterijem i imperativom prilagodbi i promjena u Europskoj uniji. Danas su stoga potrebna dva odlučna zaokreta. Kao prvo, europska načela »socijalne tržišne ekonomije«, socijalnog dijaloga, kao i »stupa socijalnih prava« moraju postati, na dugu stazu, kamenom temeljcem Europske unije, koji se može ostvariti politikom uzajamnosti/solidarnosti, konvergencije i napretka. Osim toga, Europska unija mora osnažiti svoju, za sada još uvijek u začecima, zajedničku vanjsku i obrambenu politiku, kao jamstvo snage i obrane te njezina održanja i utjecaja u svijetu.

4. Građansko pravo i dužnost. Prije pet godina hrvatski su građani prvi put izabrali svoje zastupnike za Europski parlament koji je, s Vijećem ministara, postao stvarni zakonotvorac Europske unije, koja je danas prostor visokih normi zaštite demokracije i ljudskih prava, socijalne politike i okoliša. Hrvatski su građani danas ponovno pred pravom i dužnošću izbora zastupnika za taj Parlament. Komisija stoga poziva katoličke vjernike, druge kršćane i vjernike općenito, kao i sve građane Republike Hrvatske da se, vodeći računa o okolnostima vremena i teškoćama koje nosi budućnost, a svjesni svoje građanske dužnosti izbora hrvatskih narodnih zastupnika za Europski parlament, informiraju o programima kandidata te sudjeluju na tim izborima na dobro domovine i Europe, kao i svijeta – za naraštaje koji dolaze.

U Zagrebu, 22. svibnja 2019.

+ Đuro Hranić
nadbiskup đakovačko-osječki
predsjednik Komisije HBK-a
»Iustitia et pax«

III.
POREČKA I PULSKA BISKUPIJA

ZA REKOLEKCIJU 6. svibnja 2019.

Poreč, 2. svibnja 2019.
Prot.: 372/2019.

Bdjenje za duhovna zvanja. Održat će se u petak, 10. svibnja 2019. godine u župnoj crkvi u Svetvinčentu. Početak je u 18,30 sati – krunica, sveta misa, klanjanje. Molimo Vas, pozovite osobito mlade iz Vaših župa.

Susret svećenika, redovnika i redovnica u Pazinu. Redoviti susret za svećenike, redovnike i redovnice održat će se u ponedjeljak, 20. svibnja 2019. godine s početkom u 10,00 sati. Prema planu i programu naša je Biskupija ovu pastoralnu godinu posvetila Nedjelji kao Danu Gospodnjem.

Predavanje na temu: **Nedjelja u pastoralu i liturgiji Crkve** održat će izv. prof. dr. sc. **Ivica Žižić**, profesor na katoličkom bogoslovnom fakultetu u Splitu.

Biskupsko priznanje. Pozivamo sve svećenike da i za ovu godinu predlože po jednog kandidata iz dekanata za Biskupsko priznanje. Neka to bude osoba koja se ističe svojim zalaganjem, požrtvovnošću i ljubavlju za dobro i napredak mjesne Crkve. Župnik neka pismeno obrazloži zašto se ta osoba predlaže, a dekan neka prijedlog dostavi Ordinarijatu do kraja lipnja 2019. godine.

Mons. Vilim Grbac,
generalni vikar

POZIV NA SJEDNICU ZBORA SAVJETNIKA

Poreč, 6. svibnja 2019.
Prot.:379/2019.

Ovim dopisom pozivam Vas na redovitu sjednicu Zbora savjetnika koja će se održati u petak **17. svibnja 2019.** u prostorijama Ordinarijata s početkom u **9,00 sati**.

Dnevni red:

- Sakrament vjenčanja i današnje okolnosti,
- Zaštita crkvenih objekata,
- Prijedlozi za pastoralni plan za 2019. – 2020.,
- 50 godina Riječke metropolije,
- Pastoralne zamjene svećenika iz drugih biskupija,
- Razno.

Dijeleći radost i zahvalu Bogu zbog spomenutog događaja iskreno Vas pozdravljam u Gospodinu.

✠Dražen Kutleša,
biskup

Svim članovima Zbora savjetnika

POZIV NA SJEDNICU SVEĆENIČKOG VIJEĆA

Poreč, 6. svibnja 2019.
Prot.:380/2019.

Ovim dopisom pozivam Vas na redovitu sjednicu Svećeničkog vijeća koja će se održati u četvrtak, **23. svibnja 2019.** u prostorijama Ordinarijata s početkom u **9,00 sati**.

Dnevni red:

- Sakrament vjenčanja i današnje okolnosti,
- Prijedlozi za pastoralni plan za 2019. – 2020.,
- 50 godina Riječke metropolije,
- Razno.

Dijeleći radost i zahvalu Bogu zbog spomenutog događaja iskreno Vas pozdravljam u Gospodinu.

✠Dražen Kutleša,
biskup

Svim članovima Svećeničkog vijeća

POZIV NA SJEDNICU EKONOMSKOG VIJEĆA

Poreč, 6. svibnja 2019.
Prot.:381/2019.

Ovim dopisom pozivam Vas na sjednicu Ekonomskog vijeća koja će se održati u petak, **24. svibnja 2019.** u prostorijama Ordinarijata s početkom u **17,00 sati**.

Dnevni red:

- Prikaz stanja poslovanja BUUK-a za 2018.,
- Prikaz stanja poslovanja Ekonomata za 2018.,
- Poslovanja tvrtki u vlasništvu Biskupije,
- Razno.

Dijeleći radost i zahvalu Bogu zbog spomenutog događaja iskreno Vas pozdravljam u Gospodinu.

✠Dražen Kutleša,
biskup

Svim članovima Ekonomskog vijeća

POZIV NA SUSRET ZA SVEĆENIKE, REDOVNIKE I REDOVNICE U PAZINU

Poreč, 6. svibnja 2019.
Prot.: 382/2019.

Velečasni gospodine!
Velečasni oče!
Časne sestre!

Pozivamo Vas na redoviti susret za svećenike, redovnike i redovnice koji će se održati **u ponedjeljak, 20. svibnja 2019. godine s početkom u 10,00 sati u Pazinskom kolegiju u Pazinu**. Prema Pastoralnom planu naša je Biskupija ovu godinu posvetila *Nedjelji kao Danu Gospodnjem*.

Dnevni red:

1. Molitva Srednjeg časa
2. Pozdrav
3. Predavanje na temu : **NEDJELJA U PASTORALU I LITURGIJI CRKVE** održat će **izv. prof. dr. sc. Ivica Žižić**, profesor na katoličkom bogoslovnom fakultetu u Splitu.
4. Diskusija
5. Objed u 12,00 sati.

Radujemo se Vašem dolasku. Dobro došli!

Mons. Vilim Grbac,
generalni vikar

RAZRJEŠENJA I IMENOVANJA SVEĆENIKA PREMJETAJI

Vlč. Luka Pranjic razrješuje se službe župnika župa Sv. Pelagija mučenika u Novigradu i Sv. Ivana Krstielja u Dajli i ravnatelja Katehetskog ureda Porečke i Pulske biskupije, te odlazi u misije u Ekvador.

Vlč. Ante Žufić razrješuje se službe župnika župa Gospe od Sv. Krunice u Trvižu, Sv. Marka evanđelista u Kašćergeri i Sv. Mihovila arkandela u Zamasku, te se umirovljuje.

Preč. Milivoj Koren razrješuje se službe župnika župa Sv. Petra i Pavla apostola u Gologorici, Uznesenja BDM u Pazu, Sv. Mihovila arkandela u Pazinskim Novakima i Sv. Ivana Krstielja u Krbunama, te se umirovljuje.

Preč. Marijan Pamić razrješuje se službe župnika župa Uznesenja BDM u Cerovlju, Sv. Mihovila arkandela u Borutu i Sv. Jurja mučenika u Grimaldi, te se umirovljuje.

Vlč. Maksimilijan Buždon razrješuje se službe župnika župe BDM Gospe od Mora u Puli, te se imenuje župnikom župa Sv. Pelagija mučenika u Novigradu i Sv. Ivana Krstielja u Dajli i ravnateljem Katehetskog ureda Porečke i Pulske biskupije.

Vlč. Goran Levak razrješuje se službe župnog vikara župe Sv. Pavla u Puli, zamjenika ravnatelja Svećeničkog doma „Betanija“ i duhovnog pomoćnika u župi Vodnjan, te se imenuje župnim upraviteljem župe BDM Gospe od Mora u Puli.

Vlč. Joško Listeš razrješuje se službe župnika župa Krista Spasitelja u Puli i Sv. Roka prezbitera u Galizani, te se imenuje župnikom župa Pohodjenja BDM u Balama i Sv. Silvestra pape u Kanfanaru.

Vlč. Mladen Pranjic razrješuje se službe župnog upravitelja župa Sv. Petra i Pavla apostola u Gologorici, Uznesenja BDM u Pazu, Sv. Mihovila arkandela u Pazinskim Novakima i Sv. Ivana Krstielja u Krbunama, vicekancelara Biskupije, ekonoma Biskupskog doma i Ordinarijata u Poreču, te se imenuje župnikom župa Sv. Petra i Pavla apostola u Gologorici, Uznesenja BDM u Pazu, Sv. Mihovila arkandela u Pazinskim Novakima, Sv. Ivana Krstielja u Krbunama, Uznesenja BDM u Cerovlju, Sv. Mihovila arkandela u Borutu i Sv. Jurja mučenika u Grimaldi.

Vlč. Joel Catary razrješuje se službe župnika župa Pohodjenja BDM u Balama i Sv. Silvestra pape u Kanfanaru, te se imenuje župnim upraviteljem župa Krista Spasitelja u Puli i Sv. Roka prezbitera u Galizani.

Vlč. Dariusz Szymanski razrješuje se službe župnika župa Sv. Lovre mučenika u Sv. Lovreću Labinskom i Sv. Lucije djevice i mučenice u Skitači, te se imenuje župnikom župa Gospe od Sv. Krunice u Trvižu, Sv. Marka evanđelista u Kašćergeri i Sv. Mihovila arkandela u Zamasku.

Vlč. Blaž Bošnjaković imenuje se župnikom župa Sv. Lovre mučenika u Sv. Lovreću Labinskom i Sv. Lucije djevice i mučenice u Skitači.

Vlč. Marcin Madej razrješuje se službe župnog vikara u župama Sv. Servula mučenika u Bujama, Sv. Jurja mučenika u Tribanu, Sv. Jurja mučenika u Zrenju i Sv. Mihovila arkandela u Šterni, te se imenuje župnim vikarom župaa Gospe Fatimske u Labinu, Presvetog Srca Isusova – Labin Marcilnica, Sv. Lovre mučenika u Sv. Lovreću Labinskom i Sv. Lucije djevice i mučenice u Skitači.

Vlč. Mauro Boccadoro razrješuje se službe župnog vikara u župama Uznesenja BDM u Puli i Sv. Margarete djevice i mučenice u Štinjanu, te se imenuje župnim vikarom župa Sv. Servula mučenika u Bujama, Sv. Jurja mučenika u Tribanu, Sv. Jurja mučenika u Zrenju i Sv. Mihovila arkandela u Šterni.

Vlč. Darko Kovačević mladomisnik imenuje se župnim vikarom župa Sv. Vida i drugova mučenika u Gračišću, Gospe od Zdravlja u Grdoselu, Rođenja BDM u Zarečju i Sv. Mohora i Fortunata mučenika u Lindaru.

Vlč. Zoran Cetinić mladomisnik imenuje se župnim vikarom župa Sv. Petra i Pavla apostola u Gologorici, Uznesenja BDM u Pazu, Sv. Mihovila arkandela u Pazinskim Novakima, Sv. Ivana Krstielja u Krbunama, Uznesenja BDM u Cerovlju, Sv. Mihovila arkandela u Borutu i Sv. Jurja mučenika u Grimaldi.

Vlč. Branimir Šapina mladomisnik imenuje se župnim vikarom župe Sv. Peregrina mučenika u Umagu.

Vlč. Josip Zović imenuje se župnikom *in solidum* župe Sv. Silvestra pape u Kanfanaru.

In memoriam:**VLČ. BOŽO MILANOVIĆ**

Vlč. Božo Milanović, umirovljeni svećenik Porečke i Pulske biskupije, osnažen sakramentima, blago je u Gospodinu preminuo, 15. lipnja 2019. godine, u Svećeničkom domu u Puli, u 99. godini života i 75. godini svećeništva. Sprovod pokojnog svećenika Bože Milanovića bio je u Kringi, 18. lipnja 2019. godine. Sprovodnu misu je vodio mons. Dražen Kutleša, porečki i pulski biskup, koji je na misi i propovijedao, a sprovod je vodio mons. Ivan Milovan, biskup u miru. Na misi i sprovodu sudjelovalo je trideset svećenika i veliko mnoštvo vjernika. Na kraju mise od pokojnika se oprostio mons. Vilim Grbac, generalni vikar Porečke i Pulske biskupije.

„Poštovani svi okupljeni na ispraćaju vlč. Bože Milanovića, poštovana rodbino i prijatelji.

U ime svećenika, redovnika i redovnica naše Porečke i Pulske biskupije ovoga vam časa želim izraziti najiskreniju sućut.

Dozvolite mi da se sa nekoliko riječi osvrnem na njegov životni put. Vlč. Božo Milanović je rođen 23. travnja 1920. godine u mjestu Brinjani u župi Kringa od roditelja Franje Milanovića i Foške r. Vitulić. Osnovnu školu je pohađao u Kringi, srednju školu je pohađao u Kopru, a Teologiju je pohađao u Gorici gdje je i stekao svećeničku formaciju. Za svećenika je zaređen 4. lipnja 1944. godine. Mladu misu je slavio ovdje u Kringi i to 9. srpnja 1944. godine.

Prva služba nakon ređenja bila je služba kapelana u Lanišću sa upravljanjem Bresta i Sluma i to od 1. rujna 1944. do 15. studenog 1946. Od toga datuma postaje župnikom župa Dolenja Vas i Vranje, a od 20. listopada 1949. i župe Boljun. Tu službu vrši do umirovljenja 23. listopada 2009. godine. Neko vrijeme od 1991. do 1993. upravlja župama Lanišće, Brest i Slum. Od umirovljenja do kraja života boravi u Puli u Svećeničkom domu Betanija. Dana 15. lipnja 2019. ispraćen sakramentima, preselio se vjerujemo u život vječni.

Poštovani svi ovdje okupljeni. Kada god se okupljamo na ispraćaju jedne osobe sigurno osjećamo i poštovanje i zahvalnost. Danas itekako imamo razloga reći Bogu hvala za 99 godina života i 75 godina svećeništva vlč. Bože Milanovića.

Vlč. Božo je u svom životu upravo na početku svog svećeništva doživio svu težinu ratnog i poratnog vremena. Kao mladi svećenik hrabro je živio svoje svećeništvo i u najtežim povijesnim momentima Crkve u Istri i u našoj domovini. U svojoj svećeničkoj službi u župama na sjeveru Istre bio je dosljedan i odgovoran. Bio je savjestan u vršenju svoje svećeničke službe i u vrijeme kada je vjeru i svećeništvo trebalo svjedočiti svojim životom. Za njega kao i za generacije svećenika koji su djelovali u to vrijeme u našoj biskupiji mučenička smrt blaženog Miroslava Bulešića u Lanišću 24. kolovoza 1947. sigurno je bio događaj koji je obilježio njegov budući život. Mučenička smrt Miroslava Bulešića bila je nadahnuće i poticaj mladim svećenicima da svoje svećeničko poslanje žive i odvažno i odgovorno. Tako je svoje svećeništvo živio vlč. Božo Milanović punih 75 godina. Nadamo se da su mu na tome zahvalne mnoge generacije koje su preko njegovih ruku primale sakramente krštenja, potvrde i euharistije. Da su mu zahvalni mnogi koji su preko njegove osobe doživjeli susret s Milosrdnim ocem u sakramentima sv. ispovijedi. Da će njegovu službu i poslanje znati cijeniti mnogi kojima je nastojao prenijeti riječi utjehe i nade u teškim životnim trenutcima. Njegov svećenički život bio je u

znaku služenja. Često u ne lakim okolnostima i uvjetima. Trudio se je prenijeti Božju riječ do svakog čovjeka koji mu je bio povjeren. Živio je svoje svećeništvo bez puno hvale i zahvale, često jednostavno i samozatajno, upravo onako kako priliči svećeničkom životu. Za sve što je činio i nastojao činiti nije očekivao ni priznanje ni zahvalnost. Radi toga vjerujemo da je po riječima sv. Pavla „dobar boj bio, trku završio i vjeru sačuvao“. Vjerujemo da mu je dobri Otac kome je cijeli život nastojao služiti pripravio „vijenac pravednosti“.

Ovo je prigoda da u ime cijele naše Porečke i Pulske biskupije izrazimo svoju zahvalnost svima koji su vlč. Božu bili od pomoći u njegovim potrebama, posebno izražavamo zahvalnost nećakinji Gracijeli Marić za njezinu dobrotu i požrtvovnost kojom je nastojala biti od pomoći kada god je to bilo potrebno, kao i Svećeničkom domu Betanija u Puli i njegovim djelatnicima koji su ga pratili tijekom njegovog boravka u Domu.

Neka ga na putu prema vječnosti prate naše molitve. Neka ga prati i naše poštovanje i naša zahvalnost. Neka mu Bog podari život vječni i mjesto u Nebeskom kraljevstvu.

Vilim Grbac,
generalni vikar

IV.
VAŽNIJI DOGAĐAJI I VIJESTI IZ ŽIVOTA
BISKUPIJE

NOVA SLIKA I RELIKVIJAR BL. MIROSLAVA BULEŠIĆA U LANIŠĆU

U Lanišću, mjestu mučeništva bl. Miroslava Bulešića, njegova 99. obljetnica rođenja, na 4. Vazmenu nedjelju, 12. svibnja, dan uoči rođendana, obilježena je posebno svečano: blagoslovljena je nova umjetnička slika blaženika i relikvijar s relikvijom, osteofragmentom. Relikvijar je postavljen u novi staklen okvir na oltaru Presvetog Srca Isusova, gdje je na dan krvave krizme blaženik posljednji put služio misu, tek nekoliko trenutaka prije mučeništva. Na zid između tog oltara i prezbiterija na novi mramorni postament te u stakleni okvir adekvatno je izložen komad zidne žbuke na kojoj se još uvijek nalaze tragovi mučeničeve krvi od trenutka mučeništva. Iznad toga, netom iznad ambona, postavljena je i nova umjetnička slika blaženika koju je naslikao vlč. Pablo Josue Rubio Barcia, svećenik Porečke i Pulske biskupije.

Novi relikvijar u koji su postavljene relikvije za javno štovanje župi Lanišće je poklonio preč. mr. Ilija Jakovljević, vicepostulator u kauzi za kanonizaciju bl. Miroslava Bulešića.

Nekoliko dana ranije postavljene su i nove informativne ploče na prilaznim cestama u Lupoglavu, iz oba smjera, te jedna na prilaznoj cesti Lanišću.

Misno slavlje, u laniškoj župnoj crkvi sv. Kancija, Kancijana i Kancijanile, predvodio je mons. Ivan Milovan, biskup u miru, uz koncelebraciju desetak svećenika. Među koncelebrantima je bio vlč. Joel Catary, župnik u Kanfanaru, župi gdje je blaženik služio do nekoliko pred mučeništvo, te vlč. dr. sc. Josip Grbac, rodnom iz Lanišća, koji je iz Umaga došao s autobusom hodočasnika. Po autobus vjernika pristigao je još iz Galižane, predvođen župnikom vlč. Joškom Listešom, te iz Kanfanara, s vlč. Catarijem. Osim njih i domaćih vjernika na tom se misnom slavlju okupio veliki broj ljudi iz svih dijelova Porečke i Pulske biskupije. Na početku, uvodnim pozdravom i ceremonijalnim pojašnjenjem okupljenima se obratio župnik domaćin vlč. Josip Mašina. Nakon ulazne procesije s relikvijama kroz glavna vrata crkve relikvijar je svečano postavljen na oltar Presvetog Srca Isusova te je uslijedio blagoslov relikvijara i slike.

U prigodnoj homiliji mons. Milovan je istaknuo da po izloženim tragovima krvi te napose relikviji blaženik ostaje na neki način više fizički prisutan u toj crkvi. Lanišće i Svetvinčenat ostaju mjestima koja čuvaju živom uspomenu na našeg blaženika, na njegov divni život, živu vjeru, stamenu nadu, žarku ljubav; te

na njegovo predanje u mučeništvu, istaknuo je mons. Milovan. Podsjetio na poziv svetog pape Ivana Pavla II. kršćanskim zajednicama diljem svijeta da čuvaju svjedočanstva mučenika XX. stoljeća, koji su položili svoje živote u velikim progonima nacizma, fašizma i komunizma. Činile su tako i generacije kršćana prvih stoljeća Crkve, kada su – vođeni upravo dubokim instinktom, (sensus fidelium) - pokapali i ljubomorno čuvali tjelesa mučenika te se okupljali na slavlje euharistije na njihovim grobovima. Osjećali su da primjere mučenika treba pamtiti, nikako ih ne zaboravljati: oni su biser, oni su najljepši plod vjere, najvjerniji nasljedovatelji Kristovi, zato i uzor za nasljedovanje i veliki zagovornici kod Boga, naglasio je mons. Milovan. Po istom tom vjerničkom osjećaju, sensus fidelium, našega naroda bl. je Miroslav odmah nakon svog mučeništva smatran i čašćen kao mučenik: to je čašćenje po beatifikaciji samo službeno potvrđeno, istaknuo je propovjednik. Naveo je primjer da isto tako vjernici doživljavaju svetim bl. Alojzija Stepinca, okupljajući se na tisuće na molitvi na njegovu grobu. Spomenuo je i primjer 21 mučenika Kopta koje su 2015. u Libiji ubili radikalni ekstremisti, a dvije godine kasnije, po otkrivanju tijela, njima u čast je izgrađena nova crkva u rodnome kraju, njihov ih se narod spominje s ponosom i srećom zbog njihovog mučeništva vjere.

I nama je, svoj našoj Crkvi, bl. Miroslav, mučenik vjere, ponos i dika. Njegov život nam je nadahnuće i poticaj. Uvijek iznova nadahnjuje nas čitanje njegova životopisa ili njegova Duhovnoga dnevnika. Primjer nam je žive vjere, hranjene molitvom i sakramentima, te dosljedne, hrabre i dnevno prakticirane ljubavi prema bližnjima, bližima i dalekima, nevoljnima i potrebitima, pa i prema neprijateljima, „Moja osveta je oprost.“

Biskup je nadalje istaknuo, vezano uz obilježavanje obljetnice rođenja blaženika, na blagdan Gospe Lurdske, njegovu posebno predanu i gorljivu pobožnost prema Majci Božjoj: višekratno joj se posvetio, živio trajnu odanost njoj i povjeravao se Marijinu zagovoru kroz bure i oluje svoga bogoslovskeg i svećeničkoga života, istaknuo je propovjednik te naglasio kako je blaženik napose pozivao na molitvu krunice, a pri odlasku iz Kanfanara vjernicima je rekao da će ostati trajno povezani jer „Euharistiju slavite i vi i ja, Majci Božjoj se molite i vi i ja.“

Govoreći o Nedjelji Dobroga pastira mons. Milovan je istaknuo da je bl. Miroslav bio prava slika Dobroga Pastira, uzoran duhovni pastir. Kako je samo u ratnim godinama u Baderni – mlad i pun žara – obilazio, pomagao, tješio, zagovarao ... Okupljao i hranio vjernike riječju evanđelja i sakramentima. Unatoč prijetnjama i opasnostima, ostajući razborit ali i hrabar i dosljedan. Au Kanfanaru još pojačava svoj pastoralni rad: uz sve ono redovito, on već 1946. organizira uspješne župne misije kako bi se izliječile ratne rane i traume u narodu, podsjetio je propovjednik. Biskup je pozvao na molitvu za nova duhovna zvanja, molimo u našim obiteljima, župama, molitvenim, ministrantskim i drugim zajednicama, molimo mi svećenici, redovnici, redovnice, treba nam vjera, žar, oduševljenje - kakvo je zračio naš blaženik. On neka nas zagovara u ovo velikoj biskupijskoj molitvenoj nakani – za nova duhovna zvanja, naglasio je mons. Milovan. Neka nam svima naš bl. Miroslav, mučenik i blaženik, bude nadahnuće i poticaj na putu vjere i nošenja naših životnih odgovornosti. Neka nas kao naš brat i prijatelj uvijek prati u životu svojim moćnom zagovorom, zaključio je mons. Milovan.

U završnim zahvalama, osim predslavitelju, koncelebrantima i asistenciji, vlč. Mašina, je zahvalio

i donatorima koji su sudjelovali u postavljanje novih predmeta u crkvi. Spomenuo je Egidija Beata koji je donirao informativne ploče o mjestu mučeništva bl. Miroslava Bulešića koje su postavljene na prilazne ceste. Stakleno kućište za relikvijar i mramorni postament za komad žbuke donirali su anonimni donatori. Zahvalio je i Biskupiji koja je financirala novo ozvučenje u toj crkvi. Svim župljanima upućena je zahvala za uređenje crkve te organizaciju te proslave. Zahvalio je i pulskom sjemeništu „Redemptoris Mater“, bogoslovima i đakonu koji su pomagali u asistenciji za liturgiju na čelu sa prefektom studija vlč. Stefanom Cataldijem. Župnik je naglasio sudjelovanje zbora pod vodstvom vlč. Marija Žmaka. Laniški je zbor pojedine dijelove mise otpjevao drevnim laniškim napjevom.

Prije završnog blagoslova biskup je predvodio molitvu bl. Miroslavu Bulešiću, a sve je zaključeno offerom, čašćenjem relikvija blaženika. Ljubljenjem relikvija blaženika upravo ondje gdje je on, žrtvom života, dao najuzvišeniji dokaz svoje ljubavi prema Kristu, vjernici koji su ovom prigodom pohodili Lanišće pokazali su duboku vjerodostojnost Tertulijanove rečenice da je „krv mučenika sjeme novih kršćana“ te jačinu privlačnosti tog našeg svijetlog uzora kršćanskog ideala.

„SVEĆENIK I ŽRTVA SU JEDNO TE ISTO“ Svećeničko ređenje u Puli

Porečki i pulski ordinarij mons. dr. Dražen Kutleša je u subotu, 8. lipnja 2019., u pulskoj katedrali Uznesenja Marijina predvodio svečano misno slavlje i obred svećeničkog ređenja.

Na svečanom misnom slavlju, kojem je koncelebriralo osamdesetak svećenika, red prezbiterata primili su đakoni: Zoran Cetinić, Darko Kovačević i Branimir Šapina zaređeni su za Porečku i Pulsku biskupiju te Hrvoje Zaninović za svećenika Dubrovačke biskupije.

U uvodnom pozdravu biskup je, uz obitelj, rodbinu i prijatelje ređenika, te mnoštvo okupljenih vjernika, poseban pozdrav uputio generalnom vikaru Dubrovačke biskupije vlč. Hrvoju Katušiću, te rektorima i odgojiteljima bogoslovija iz kojih dolaze ređenici. Branimir Šapina formaciju je primio u Bogoslovnom sjemeništu Ivana Pavla II. u Rijeci, a Zoran Cetinić, Darko Kovačević i Hrvoje Zaninović

u pulskom Biskupijskom misijskom sjemeništu „Redemptoris Mater“.

Predvoditelj je u prigodnoj homiliji novim prezbiterima dao upute za njihov svećenički život, istaknuvši kako trebaju biti spremni na žrtvu u izvršenju svoga poslanja. U Starome zavjetu svećenik je žrtvovao životinje, a po Kristovu nauku i primjeru svećenik žrtvuje sam sebe, dajući se za druge. Pozvao ih je da žive u moralnom skladu i čistoći, da se odupru napasti grijeha, da izbjegavaju one ljude koji ih navode na grijeh. Naglasio je da se uvijek trebaju oduprijeti napasti grijeha, čak i kad on dolazi od najbližih. Istaknuo je važnost moralnog integriteta u životu svećenika, što je jedan od najvažnijih preduvjeta kako bi bili vjerodostojni u svome svećeničkome životu i poslanju. Svećenik treba biti onaj koji će po svaku cijenu štiti Istinu i istinu, za svećenika, ali i za svakoga kršćanina Istina treba biti podudaranje razuma i srca,

u vjeri, prepuštajući se Providnosti. Pravi svećenik i pravi vjernik treba uskladiti teološki i ljudski aspekt života kako bi bio vjerodostojan. Svećenici ne trebaju biti tvrdnja Istine već činjenica Istine koja će se moći na licu mjesta provjeriti; zato znajte svoj život uskladiti sa saznanjem da je svećenik i žrtva jedno te isto, rekao je propovjednik. Nadalje, po uzoru na Onoga koji je naše grijeha ponio na drvo križa, pozvani smo na uvredu ne uzvratiti uvredom, nastavio je biskup.

Svećenici su pozvani naviještati, i ako vas ne budu mrzili zbog vas samih, mrziti će vas zbog onoga što naviještate, i to je dio žrtve, mučeništva na koje ste pozvani. Onoga koga naviještate nije dovoljno samo upoznati, potrebno je to i usvojiti, suobličiti se Kristu kako bi bili vjerodostojni navjestitelji.

Budite više svjedoci a manje apologete, potičite ljude da vjeruju, budite stožac, kamen sidreni i putokaz koji usmjerava ljude na sigurni put, potaknuo je biskup na kraju homilije ređenike, te pozvao sve okupljene da mole za svećenike.

Darko Kovačević, rođen je 2. svibnja 1980. godine u Mostaru, od oca Slavka i majke Jele kao treće od troje djece. Nakon perioda studija u domeni sporta i kineziologije, godine 2009. započeo je studij na Filozofsko-teološkom fakultetu na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu gdje je studirao, kao laik, tri godine. Godine 2009. slušao je kateheze u Katedrali Srca Isusova u Sarajevu te je započeo itinerarij kršćanske inicijacije u neokatekumenskoj zajednici. Godine 2013. dodijeljen je Biskupijskom misijskom sjemeništu "Redemptoris Mater" u Puli gdje je započeo i nastavio filozofske i teološke studije. Red đakonata primio je u Puli po rukama porečkog i pulskog ordinarija mons. dr. Dražena Kutleše 24. studenog 2018. godine. Mladu misu proslaviti će u Župi Sv. Luke Evandelistu u Sarajevu, 24. lipnja.

Zoran Cetinić rođen je 22. veljače 1983. u Blatu na Korčuli, od oca Ivana i majke Žilde, a odrastao u Blatu na Korčuli. Osnovno školsko obrazovanje stekao je u Blatu na Korčuli. Nakon srednje škole

bavio se poljoprivredom i ribarstvom. Po odsluženju vojnog roka slušao je kateheze Neokatekumenskog puta u Blatu na Korčuli i započeo itinerarij kršćanske inicijacije u neokatekumenskoj zajednici. Od 2011. godine je u Biskupijskom misijskom sjemeništu „Redemptoris Mater“ u Puli gdje je započeo i nastavio filozofske i teološke studije. Red đakonata primio je u Puli po rukama porečkog i pulskog ordinarija mons. dr. Dražena Kutleše 24. studenog 2018. godine. Mladu misu proslaviti će u Župi Svih Svetih u Blatu na Korčuli, 30. lipnja.

Branimir Šapina sin pok. Oca Branko i majke Ljilje, rođen je 22. lipnja 1977. u Puli kao prvo od troje djece. Osnovnu i srednju školu završio je u Puli. Nakon desetak godina radnog iskustva u turizmu, godine 2012. godine ulazi u Bogoslovno sjemenište Ivana Pavla II. u Rijeci i započinje filozofske i teološke studije na KBF-u u Rijeci gdje je diplomirao u rujnu 2018. godine. Red đakonata primio je u Puli po rukama porečkog i pulskog ordinarija mons. dr. Dražena Kutleše 24. studenog 2018. godine. Mladu misu proslaviti će u Župi sv. Ivana Krstitelja u Puli, 14. srpnja.

Hrvoje Zaninović rođen je 5. rujna 1970. godine u Dubrovniku, od oca Levina i majke Stane. Od 1992. do 1995. sudjelovao je kao vojnik u domovinskom ratu, a kasnije, od 1996. radio je kao kuhar. Njegov poziv za prezbiterat sazrijevao je potpomognut pohađanjem Centra za zvanja u Splitu i Dubrovniku. Na Kristov poziv na svećeništvo odgovara dajući svoju raspoloživost Crkvi te 2011. godine predaje zamolbu za ulazak u sjemenište. Filozofske i teološke studije započeo je 2011. godine na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Sarajevu kao bogoslov sjemeništa "Redemptoris Mater" u Sarajevu, a potom nastavio na Visokoj teološkoj školi u Biskupijskom misijskom sjemeništu »Redemptoris Mater« u Puli gdje je studij zaključio u rujnu 2018. godine. Red đakonata primio je u Puli po rukama porečkog i pulskog ordinarija mons. dr. Dražena Kutleše 24. studenog 2018. godine. Mladu misu proslaviti će u Župi sv. Andrije u Dubrovniku 16. lipnja.

BISKUPOVA PROPOVIJED NA SVEĆENIČKOM REĐENJU

Pula, 8. lipnja 2019.

Draga braćo i sestre, dok smo obavljali ove uvodne obrede za red prezbitera, želim s vama upravo o tome razmišljati i vidjeti što u biti sve to znači, u prvom redu upućujući sebi, svećenicima, ređenima, ali isto tako i vama, dragi vjernici.

Kada mi pogledamo što je svećenik bio u Starom zavjetu, primjetit ćemo jednu stvar - da je on redovito žrtvovao različite životinje Bogu kao žrtvu, tj. prinosiso je nešto Bogu što je bilo vrijedno i što je bilo propisano u židovskom zakonu. Ali vidimo u Novom zavjetu, dolazi jedna bitna razlika: da svećenik Novog zavjeta od Isusa Krista ne žrtvuje ništa drugo nego žrtvuje samoga sebe. I to je ona velika i bitna razlika za nas svećenike koji danas živimo u ovom vremenu. Možemo se zapitati što bi to značilo konkretno u naše današnje vrijeme koji živimo dvije tisuće godina nakon Isusa Krista. Odgovor na to pitanje možemo naći u današnjem drugom čitanju, to jest u Prvoj Petrovoj poslanici, drugo poglavlje, gdje izričito kaže da je Isus Krist došao na ovaj svijet i žrtvovao sebe radi naših grijeha i da mi njega slijedimo kako je on to činio. I tu se navode četiri bitne stvari koje mi svećenici trebamo slijediti i trebamo se žrtvovati i biti oni koji će provoditi u svom životu.

Prva stvar kaže se da je On onaj koji ne učini grijeha (usp. 1 Pt 2,22a). To jest, mi u prvom redu trebamo biti svećenici koji će se oduprijeti napasti grijeha, jer svećenik je onaj koji je žrtva i svećenik to je jedno te isto. Ali da bi to mogao biti, čovjek treba živjeti u moralnom skladu i treba živjeti u čistoći. Ali napasti dolaze u ovome svijetu s različitih strana, ne samo da vas, dragi vjernici, napadaju, nego i napadaju svakog svećenika i svakog čovjeka ovdje na svijetu. Ali postavljamo pitanje odakle dolaze napasti da bi se mogli obraniti od tih napasti. Napasti dolaze od različitih ljudi. Mi živimo s različitim ljudima i nekada osjetimo da je kod nekih ljudi, kad smo u njihovom društvu, imamo osjećaj da je daleko lakše griješiti, dapače oni nas potiču na grijeh i potiču da činimo zlo. Bilo u moralnom pogledu, bilo u kriminalnom i bilo svakom drugom pogledu koje mi osjetimo i živimo u svom životu. To jest, u društvu nekih ljudi tako je lako griješiti. I zato, dragi svećeniče, trebaš birati društvo, s kojim ćeš se ljudima družiti da ne bi upao u napast i da bi izbjegao onaj grijeh ako nastaviš tako živjeti i da ne bi upao u taj grijeh i da ti ne bi postala navika činiti grijeh.

Drugu stvar, odakle dolazi napast - ona nekada dolazi, začudo, od naših najbližnjih i naših koji nas

najviše vole. Obično se to događa kada dijete ili čovjek ili žena želi nešto učiniti što misli da je po Božjem, što utječe i što treba, iziskuje neku veliku snagu i neko veliko odricanje i neku veliku hrabrost i onda naši najbliži jednostavno nam govore da nije to razborito, da trebaš puno žrtvovati, da trebaš puno učiniti, ali ipak je isplativije živjeti po ovosvjetskoj mudrosti po nekim drugim pravilima. Moramo priznati da mnogi na tome i padnu jer ne ostvare onaj svoj poziv na kojega je Bog pozvao. I zato molimo i razumimo one koji tako čine da trebaju činiti drugačije i pustiti svoju djecu i pustiti one koji tako hoće živjeti da žive po Božjem naumu.

Treću stvar - odakle dolazi napast - to se najčešće, začudo, događa kod mladića. Tako imamo i stari pjesnik Ovidije kaže: "Vidim dobro, odobravam ga, ali ipak zlo slijedim." To jest, želim kao mladi čovjek slijediti ono bezakonje, želim činiti grijeh, ne vidim nikakvog smisla, ali se želim protiviti autoritetima, želim se protiviti svojoj mami, svojem tati, svim onima koji nešto znače, iz nekog inata činim grijeh. To je većinom kod mladih ljudi. Nadalje, te napasti dolaze od nas samih. Svatko od nas po svojoj genetskoj strukturi sastavljen je na drugačiji način i svatko od nas ima svoje sklonosti koje su različite od drugih. Ali redovito uvijek imamo neku, mogli bismo je nazvati, moralnu grešku gdje smo skloni nečemu da možemo pasti u napast. I zato svatko od nas najbolje zna gdje se njemu to događa, kada mu se događa i što mu se događa.

I zadnja stvar jest da padamo u napasti, da te napasti dolaze od neke naše najjače osobine. To jest, ako je netko veliki intelektualac i završio visoke škole, ili veliki pjevač, nogometaš, obično najviše pada tamo gdje je najsigurniji. I zato, i najveće utvrde su pale tamo gdje nisu bile zaštićene jer su svi mislili da su tu neosvojive. Zato, dragi svećenici, pazite jer Sotona kruži i gleda kako vas zavesti. I upravo to je prva žrtva svakog svećenika: da mora biti moralan čovjek i mora imati svoj moralni integritet kako bi drugim ljudima mogao s autoritetom govoriti jer ako sam padaš u napasti i činiš grijeh, onda te ljudi neće ozbiljno shvaćati i neće ti vjerovati ono što činiš.

Drugu stvar, što nalazimo u poslanici svetog Petra jest da Njegova usta laži nisu izustila (usp. 1 Pt 2,22b). To jest, mi trebamo biti oni koji će štititi istinu. Istinu pod svaku cijenu, i onu istinu koja je pisana i velikim slovom i malim slovom. Mi dobro znamo,

u teologiji i filozofiji smo naučili, što znači istina, to jest podudaranje razuma i stvari, usklađivanje stvari ili razuma i sve ono drugo što su nas naši profesori učili, od one logičke i ontologičke istine i svega onoga drugoga što smo prošli. Ali se danas možemo zapitati što je za mene svećenika, kršćanina upravo ta istina. Ja bih rekao da je ta istina podudaranje našega razuma s našim srcem, ali još više - podudaranje razuma jest podudaranje srca i razuma u vjeri, ali prepuštajući se providnosti Božjoj. Upravo to je ona istina koju treba svaki svećenik slijediti i štiti. Ali nama se događa u današnje vrijeme da vidimo i da živimo s različitim ljudima, ali isto tako sa svećenicima koji su na znanstvenoj, stručnoj strani vrhunski teolozi, fizičari, doktori i sve ono drugo što možemo uspostaviti i vidjeti, ali s druge strane kao čovjek nije na visini, pada, ima velike mane i sve ono drugo što doživljavamo kod različitih ljudi. Ali, pravi svećenik i pravi vjernik treba uskladiti ovo prvo i ovo drugo, jer ako ne uskladi onda je dvoličan čovjek jer živi na dva kolosijeka koja ne mogu ići skupa. Jer jedan škrtac ne može govoriti o darežljivosti, jedan bludnik ne može govoriti o čistoći, i tako možemo nabrajati, jer ga ljudi neće shvatiti jer znaju kakav je i da govori farizejski. Zato, drago svećenici, vi ne trebate biti tvrdnja istine, nego vi trebate biti ona činjenica istine koja će se moći na licu mjesta provjeriti. I zato znajte svoj život uskladiti s time da ste i svećenik i žrtva i da je to jedno te isto.

Nadalje, kaže sv. Petar da On na uvredu nije uvredom uzvraćao (usp. 1 Pet 2,23). Možda i mi kao ljudi, kada nas netko udari ili povrijedi, uvijek imamo neki osjećaj automatski da trebamo vratiti i da se trebamo osvetiti. Ali svaki vjernik i svaki čovjek, a pogotovo svećenik jest pozvan na opraštanje. Jer ako činimo kao što drugi čine, onda nastavljam jedan niz, lanac grijeha koji je započet, koji se samo širi. Ali upravo trebamo biti oni koji će reći: "NE, ja ne želim više činiti grijeh, ne želim se osvećivati, želim tu prestati jer onaj veliki lanac zla prestaje i treba se početi ispočetka. Ne želim biti u službi onoga Zloga da preko mene kao svećenika nastavlja se to djelo koje je grešno i koje nije dobro u svojoj biti."

I na kraju, kaže sv. Petar da On grijehe naše ponese na drvo križa (usp. 1 Pt 2,24). U biti, govorimo o mučeništvu i o svjedočenju. Ali riječ mučenik, martyr, na grčkom ima dva značenja, to jest mučenik je onaj koji treba pred Gospodina iznijeti svoje svjedočanstvo. Bog nam daje različite prilike da u različito vrijeme možemo svjedočiti i opredijeliti se

za Gospodina. Ili si ZA ili si PROTIV. Ili jednostavno želiš napustiti bojno polje i nekako biti neprimjećen jer nisi spreman na žrtvu. Zato, draga braćo i sestre, dragi svećenici, vi ste pozvani na naviještanje. Možda vas ljudi neće mrziti radi vas samih, nego će vas mrziti radi ove istine i onoga što govorite jer Isus kaže, vidjeli smo u današnjem evanđelju, "Kao što su i mene progonili, progonit će i vas. Kao što su i mene mrzili, mrzit će i vas, ako budete moji učenici.

I zato, dragi ređenici, i od vas će se tražiti mučeništvo, na različite načine, kao što je i blaženi Miroslav Bulešić kao mladi svećenik pokazao veličinu svoga poziva i svećeničkog zvanja jer je znao prepoznati pravi trenutak u svom životu. Zato i vas pozivam, dragi vjernici, da molite za svoje svećenike da im Bog dadne snage da mogu biti dobri i pošteni svećenici. Ali i martyr znači svjedočanstvo. Što bi to bilo ono pravo, svećeničko, kršćansko svjedočanstvo? To je svjedočanstvo koje treba najprije znati, ali tada i upoznati. To jest, ja kao svećenik najprije trebam neke stvari naučiti, izučiti, ali nakon toga usvojiti. Ja ne mogu govoriti o Isusu Kristu samo o Isusu Kristu, a ne poznavati Isusa Krista u molitvi i življenju njegovih zapovijedi i suobličujući se njime onakvim kakav On jest. Ali isto tako, trebamo biti više svjedoci nego apologete. Trebamo biti svećenici koji će, ako nas nekad i upita netko reći da neke stvari ne znam, ali da ću to izučiti i reći što o tome kaže nauka Crkve, ali u svakom trenutku moram reći da ja volim Gospodina, da sam ja u njegovoj službi i svoje vjernike poticati i hrabriti, a ne stavljati sumnje i postavljajući i otvarajući različita pitanja da na kraju ne znaš je li tvoj vjernik vjeruje ili ne vjeruje, ili dapače - koji je vjerovao da si ga usmjerio prema tome da ima mnoge sumnje. Nego ti moraš biti onaj stožac, onaj kamen koji će biti sidreni, koji će biti onaj koji će usmjeravati ljude prema sigurnom putu.

Zato, dragi svećeniče, imaj hrabrosti! Bog će pred tebe staviti mnoge probleme, ali znaj biti svjedok jer se sjeti današnjeg dana jer svećenik i žrtva su jedno te isto. Ako si došao radi drugih stvari i radi drugih razloga ona si pogriješio i zvanje i sve ono drugo što si možda očekivao od svećeničkog zvanja. Zato, draga braćo i sestre, molimo za svoje svećenike da im Bog dadne da mogu biti sveti i dobri svećenici i da se njima možemo ponositi i da ih vi rado očekujete u svojim župama i da vam budu pomoć i da vam pomognu na vašem putu spasenja. Amen!

IZLOŽBA „HRVATSKI SVECI I BLAŽENICI“ U PULI

Retrospektivu Izložbe “Hrvatski sveci i blaženici” porečki i pulski biskup mons. dr. Dražen Kutleša otvorio je u petak, 14. lipnja u povijesnoj Kapitularnoj dvorani pulskog Franjevačkog samostana S. Franje

Asiškog. O izložbi su tom prigodom govorili: gvardijan tog samostana p. Đuro Hontić, rektor Nacionalnog svetišta sv. Josipa iz Karlovca mons. Antun Sente ml., akademski slikar David Ivić te biskup Kutleša.

Nakon glazbenog uvoda pjesmom „Svetome Leopoldu“, koju je na stihove Daniela Načinovića uglazbio akademski glazbenik Bruno Krajcar te je ovom prigodom izveo u duetu s doc. art. mr. art. mezzosopranom Sofijom Cingulom okupljenima se obratio domaćin p. Đuro Hontić. On je pojasnio kako je ova izložba retrospektiva dosadašnjih manifestacija Dana hrvatskih svetaca i blaženika koji se od 2009. godine održavaju u Križevcima, a zatim su se postavljale i u drugim hrvatskim sredinama. Autori predstavljenih likovnih djela, portreta hrvatskih duhovnih velikana, su Branimir Dorotić, Maja Vidović, Josip Botteri Dini, Ana Marija Botteri, Hrvoje Marko Peruzović, Anto Mamuša i Ivana Čavar.

Kako su prošlogodišnji Dani hrvatskih svetaca i blaženika bili deseti, jubilarni, tako su se organizatori odlučili da deseta izložba bude retrospektivna, pojasnio je p. Đuro Hontić te napomenuo kako ju je oblikovao i postavio likovni kritičar Stanko Špoljarić. Nakon Križevaca, izložba je dosad bila postavljena u Nacionalnom svetištu sv. Nikole Tavelića u Šibeniku i u samostanu bl. Augustina Kažotića na zagrebačkoj Peščenici.

Nedavno je bila predstavljena kod kapucina, u samostanu sv. Leopolda Bogdana Mandića u zagrebačkoj Gornjoj Dubravi, a tijekom ljeta bit će postavljena u samostanu sv. Franje, franjevac konventualaca u Puli. Organizator izložbe je Galerija “Laudato”, i Udruga “Dr. Stjepan Kranjčić”, a suorganizator Samostan sv. Franje u Puli.

Zahvaljujući gospođi Kseniji Abramović, direktorici Laudato televizije i sakralne galerije Laudato, te gospođi Tanji Baran, predsjednici Udruge za promicanje znamenitih Križevčana “Dr. Stjepan Kranjčić”, ova je izložba kroz proteklih deset godina pridonijela intenzivnijem poznavanju i štovanju hrvatskih svetaca i blaženika, te putujući po Hrvatskoj, pronosila sadržaj hrvatske svetosti, pojasnio je gvardijan koji je i sam sudjelovao u pokretani prve godine toga projekta u Križevcima.

Znajući da je izvor i početak svake svetosti sam Bog, možemo reći da svetost nema ni naciju ni narodnost, ali ni vrijeme, ona je vječna i bezgranična kao

što je i sam Bog. Zato, oni koji ju od Boga prihvate, oni su uzor i primjer ne samo svom narodu nego svim ljudima svijeta i svih vremena, rekao je gvardijan, te nastavio, stoga nam se čini vrijednim ponuditi ljudima današnjeg vremena ove primjere prihvaćanja Božje milosti i odgovorne suradnje u vršenje volje Božje.

Vrijeme u kojem živimo obiluje zbnjenošću i smutnjom, zato ovi svijetli primjeri neka budu duhovno blago s kojim će se susresti toliki domaći i strani turisti koji dolaze i pohađaju ovaj naš već dvije tisuće godina kršćanski grad Pulu o čemu nam svjedoči i ovaj mozaik, iz 2. stoljeća, u podu u ovoj Kapitularnoj dvorani samostan sv. Franje u Puli, i da osim sunca, mora i prekrasnih istarskih prirodnih ljepota, upoznaju i duhovne velikane koji su na ovim prostorima živjeli i djelovali, od našeg prvog proglašenog hrvatskog sveca s. Nikole Tavelića pa sve do bl. Miroslava Bulešića, mučenika, koji je ovdje u ovom samostanu imao duhovne vježbe kao pripremu za đakonat, pojasnio je gvardijan.

Mons. Antun Sente ml. je poblize predstavio projekt Dani hrvatskih svetaca i blaženika koji je potekao kao djelo Udruge za promicanje znamenitih Križevčana “Dr. Stjepan Kranjčić”. Želeći raditi na promociji hrvatskih svetaca i blaženika objedinili su popis te je tako rođena ideja pokretanja izložbe Hrvatski sveci i blaženici u našem narodu. Svake godine jedan umjetnik, ili jedna obitelji umjetnika dobila je zadatak oslikati hrvatske svece i blaženike, i one na putu za oltar. Izložba je postala itinerantna zalaganjem Sakralne galerije Laudato. Sada je brigu oko organizacije preuzelo Nacionalno svetište sv. Josipa u Karlovcu. Ova deseta izložba sastoji se od retrospektive prethodnih devet godina, te je od svakog autora uzeto po nešto. U međuvremenu je već pokrenuta i 11. Izložba hrvatskih svetaca i blaženika koja je u svibnju ove godine predstavljena u Križevcima, a djelo Ivica Ivana i Kristine Mareković. Prije nekoliko dana stigla je u Nacionalno svetište sv. Josipa u Karlovcu, a zatim će putovati dalje u Sveti Križ Začretje, Sisak, Čaplinju, Šibenik, Dubrovnik, u Zagreb na tri lokacije, a svoje će putovanje završiti u Puli, otvorenjem 12. linja 2020. te će ondje ostati do 28. kolovoza 2020. godine. Želja je organizatora svima približiti hrvatske svece i blaženike koji su definitivno dobar ‘brend’ naše Domovine.

Događa se, naime, ponekad, da naše svece i blaženike više prepoznaju neki drugi nego mi sami, rekao je mons. Sente. Ova izložba želi potaknuti snažnije štovanje naših Božjih ugodnika. Napomenuo je i da je izložba prodajnog karaktera kako bi se omogućilo i postavljanje daljnjih izdanja. Nakon izlaganja mons. Sente, glazbenici su izveli pjesmu posvećenu sv. Josipu „Zaručnice presveti“, koja je nastala za prigodu posvete nove crkve sv. Josipa u Puli.

Sveci su nadahnuće gotovo svim umjetnicima svijeta, književnicima, glazbenicima pa tako i likovnim umjetnicima, rekao je na početku svog izlaganja David Ivić. Najveća djela kulture zapadne civilizacije inspirirane su biblijskim motivima, životima svetaca i vjerskim sadržajima. Ponosni smo da u našem narodu imamo tri sveca, te desetak blaženika i više slugu božjih pa stoga ova izložba ima i edukativni karakter. Likovnim umjetnicima je, inspiraciji unatoč, izuzetno teško prikazati svece i blaženike novijeg doba, mora se ograničiti na fotografiju, jednu ili nekoliko dostupnih od datog Božjeg Ugodnika. Za većinu svetaca i blaženika nemamo fotografski zapis njihovoga izgleda, ali umjetnik pokušava, na osnovu životopisa, dočarati izgled. Različiti umjetnici prikazuju svece na različite načine, svatko po nekom svom pristupu, no sve je to manje bitno, važno je osjetiti njihovu snagu, snagu vjere, stabilnost, prepoznati da je to osoba koja nije zatajila svoju vjeru, a svaki umjetnik je to prikazao na sebi svojstven način. Drinske mučenice su na ovim likovnim prikazima potpuno mirne, staložene, a znamo što su prošle, naveo je kao primjer Ivić. Istaknuo je nekoliko varijanti izvedbe sv. Leopolda Mandića, koje, neovisno o pojedinim detaljima uvijek donosi neke svoje specifične karakteristike po kojima je prepoznatljiv. Slobodu umjetničke interpretacije, i različitost viđenja pojedinih Božjih ugodnika, s notom humora, ispričao je kroz anegdotu oslikavanja pet svetaca čije fotografije ne postoje, a kada ih je nacrtao, prema nadahnuću iz životopisa, naručitelj je tvrdio da jedna od njih nije nosio bradu. Bitno je ono što mi iz neke slike osjetimo, da li je to blagost, toplina, ljubav, snaga. Poseban osvrt dao je na likovnu izvedbu bl. Miroslava Bulešića. Pozvao je okupljene da uzmu katalog kojeg je realizirao za ovu izložbu.

Mons. Dražen Kutleša je na početku svoga obraćanja zahvalio p. Đuri Hontiću na organizaciji. Govoreći o svetosti biskup je istaknuo tri glavne karakteristike svetaca. Prvo, oni žive onim životom koji se nama ne sviđa, posve suprotno od naših životnih navika posjedovanja i komotnosti. Drugo, oni su ljudima govorili istinu, ne ono što ljudi žele čuti, već ono što im treba reći. To je jedini način da se čovjeku probudi savjest, jer ako mu se govori ono što želi čuti

tada se on nikada neće popraviti. Mi danas živimo u takvom vremenu da smo previše diplomate, govorimo ljudima što žele čuti i tražimo kompromise, a nitko ne pita što je s istinom. Oni su zastupali istinu i za Istinu si davali svoj život. Sveci su ljude upućivali na Boga, nisu ih zadržavali za sebe. Pravi sveci, u svojoj poniznosti, upućuju ljude prema Bogu, a oni koji to nisu upućuju ih prema sebi i svojoj oholosti. Te tri karakteristike odličja su svih ovih svetaca i blaženika koje ovdje vidimo. Biskup je potom citirao Oswalda Spenglera koji je 1920. godine zapisao da će civilizacija doći do svoga vrhunca u ovo naše vrijeme, a kultura će doživjeti najniže moguće razine. On je smatrao da je kultura u prvome redu religioznost, filozofija i umjetnost. Ako pogledamo crkve i umjetnička djela nastala pred više stoljeća vidjeti ćemo da su ih izgradili mahom siromašni ljudi. Danas se pri obnovi traže razne pomoći, no treba se podsjetiti kao je sve to nastalo. Smatram da je temeljni problem današnje umjetnosti pitanje vjere. Nekada su ljudi gradili i stvarali iz vjere, jer, ako nekoga volim, stvaram i želim pokloniti najljepše i najbolje što može biti. To je onda umjetnost koju mi štujemo, a struka cijeni. Ovi nam portreti danas upućuju pitanje što je s tvojom vjerom? Ako mi kao vjernici znamo odgovor na to pitanje, onda će se pojasniti i mnoga druga pitanja, rekao je biskup te proglasio izložbu otvorenom uz nadu da će biti na korist svima nama.

Izložba će u tom pulskom samostanu ostati cijelo ljeto.

Usljedilo je misno slavlje u samostanskoj crkvi, koje je predvodio mons. Kutleša uz koncelebraciju mons. Antuna Sente ml. te ostalih okupljenih svećenika i redovnika. Biskup je u prigodnoj homiliji istaknuo nekoliko stvari kojima nas sveci i blaženici mogu potaknuti da živimo drugačije svoj život i vidjeti što od njih možemo naučiti. Svaki je blaženik i svetac iskoristio trenutak, vrijeme koje mu je Bog dao i nije bježao od svoje odgovornosti. Pokazali su vjernost Isusu, ono što su govorili, to su svojim životom i posvjedočili. I mi u životu imamo toliko svakodnevnih prilika da pokažemo vjernost Isusu Kristu, ali i na najmanjim neprilikama bježimo i povlačimo se, i činimo razne izdaje i zatajenja. Ovi sveci i blaženici nas pozivaju da budemo čvrsti i vjeri i da budemo ljudi od riječi. Nadalje, od svetaca možemo naučiti da su oni uvijek gledali u prošlost, gledali su velikane koji su živjeli u prošlosti, i bili su taj niz koji nas povezuje s tim velikanima. Prenosili su ono što je bilo vrijedno, ono što su baštinili prenijeli su u svoje vrijeme i budućim generacijama. I mi smo pozvani svoju vjeru i tradiciju, koju smo namrijeli tolikim stoljećima, pronijeti u budućnost. I onu baklju vjere koja je upaljena pred 2000 godina mi trebamo donijeti svojim suvremeni-

cima i pronijeti budućim naraštajima. Odgovornost je svakoga od nas to svjetlo sačuvati i prenijeti, biti dio toga niza koji će se dalje, i nakon naše smrti, nastaviti. Ti su Božji ugodnici nadalje i putokaz koji nam pokazuje kamo krenuti. Oni su uvijek daleko više gledali na vječnost, na spasenje duše svoje i svojih vjernika, nego na materijalne stvari. Mi živimo u materijalnome svijetu i zarobljeni smo time, okružuje nas takav mentalitet, usmjereni smo nekom takvom materijalnom uspjehu. Sveci i blaženici nas pozivaju da spoznamo da je vrednota u nečemu drugome: da čovjek živi vjerski i kršćanski svoj život, po Božjim zakonima; ako svoj život iskoristi po Božjim zakonima, ako zadobije Kraljevstvo Božje onda njegov život ima smisla. Što vrijedi ako sve dobijemo a Vječni život izgubimo?, zapitao se propovjednik. Trebamo se okrenuti i promatrati onaj eshatološki smisao kojeg nam današnji sveci i blaženici poručuju. Nadalje, sveci i blaženici

su učinili neke stvari kojima su nama olakšali život. Svaki narod ima svoje heroje, koji su u određenim trenucima postali veliki jer su dali život za druge, u borbi za neovisnost i sve ono drugo što je potreba svakoga naroda. Tako i naši blaženici i sveci su se u ključnim trenucima naše povijesti znali žrtvovati za nas. Zapitajmo se stoga koliko se svatko od nas žrtvuje za druge, ili samo gledamo svoje uskogrudne interese. Na pitanje zašto uvijek u povijesti Crkve ima mučenika i zašto se Crkva u svakome trenutku negdje na svijetu progoni, biskup je podsjetio da ona treba biti svijest i savjest društva, treba pohvaliti ono što je dobro, a jasno opomenuti za ono što nije. Mnogi ne žele čuti istinu i zato nastaju progoni i žrtve, koje ljudi koji su na visini zadatka daju za tu Istinu. Molimo Boga da nam podari milost da budemo ljudi koji će uvijek tražiti Istinu, i da za tu Istinu budemo spremni dati i svoj život, zaključio je biskup.

Trojica svetaca Katoličke Crkve u Hrvata

Nikola Tavelić rodio se u Šibeniku oko 1340., a mučeničkom smrću svoju je vjernost Isusu Kristu posvjedočio 1391. u Jeruzalemu, gdje je zbog misionarskog djelovanja osuđen na smrt. Studirao je filozofiju i teologiju u Zadru ili Splitu, a vjerojatno je neko vrijeme bio i na studiju u Italiji. Nikolu su slavili kao sveca i mučenika u franjevačkom redu, posebice u rodnom Šibeniku. Papa Leon XIII. odobrio je 1889. njegovo štovanje, a papa Pavao VI. proglasio ga je svecem 1970. u Vatikanu u nazočnosti više od 20 tisuća Hrvata iz svih krajeva svijeta.

Leopold Bogdan Mandić, kapucin i ispovjednik, proglašen je svetim 1983. godine. Proglasio ga je papa Ivan Pavao II., a prije toga 1976. beatificirao ga je papa Pavao VI.

Leopold Mandić rodio se 1866. u Herceg Novom (Crna Gora), a umro je 1942. u Padovi u Italiji. Sjemenište je pohađao u Udinama, redovničko odijelo kapucina odjenuo je u Bassanu, a nakon završenog stu-

dija zaređen je za svećenika 1890. Djelovao je u Zadru, Rijeci, Kopru i Veneciji te najdulje u Padovi, gdje je 40 godina proveo u službi svećenika ispovjednika. Tijelo mu je neraspadnuto preneseno s gradskog groblja u Padovi u kapelicu do crkve u kojoj je ispovijedao.

Marko Križevčanin, treći je svetac među Hrvatima, koji je svoju vjernost Svetoj Stolici posvjedočio mučeničkom smrću 1619. u Košicama u Slovačkoj, gdje su ga Kalvini pogubili jer je odbio odreći se vjernosti papi. Gotovo četiri stoljeća poslije, 1995., u istome mjestu papa Ivan Pavao II. proglasio ga je svetim. Blaženikom ga je 1905. proglasio papa Pio X.

Marko Križevčanin rodio se u Križevcima 1589., studirao je u Grazu, nakon čega je zaređen za svećenika. Vratio se u domovinu te je neko vrijeme radio u Zagrebačkoj biskupiji. Nakon toga povjerena mu je služba ravnatelja sjemeništa u Trnavi u Slovačkoj.

Hrvatski blaženici

Kardinal Alojzije Stepinac, zagrebački nadbiskup proglašen je blaženim u hrvatskome nacionalnom svetištu Majke Božje Bistričke 1998. godine. Proglasio ga je papa Ivan Pavao II. za vrijeme drugog pohoda našoj Domovini.

Stepinac se rodio 1898. u Brezariću u blizini Krašića, a umro je u kućnom pritvoru 1960. Komunističke vlasti su ga na montiranome političkom procesu 1946. osudile na 16 godina robije. Pet godina

proveo je u zatvoru u Lepoglavi, a od kraja 1951. do smrti u kućnom pritvoru u Krašiću. Hrvatski sabor poništio je 1992. sudsku presudu i osudio politički sudski postupak protiv Stepinca. Za njegovu hrabrost i svjedočko trpljenje papa Pio XII. uvrstio ga je 1953. u Zbor kardinala. Bogoslovni nauk Stepinac je završio u Rimu, gdje je zaređen za svećenika 1930. Pokopan je u zagrebačkoj katedrali.

Augustin Kažotić, dominikanac i biskup rodio se oko 1260. u Trogiru, a umro je u Luceri u Italiji 1323. Papa Benedikt XI. imenovao ga je 1303. biskupom Zagreba. Uveo je u katedrali zajedničko moljenje časoslova te utemeljio katedralnu školu za svećenike pripravnike i za laike. Tijelo mu se čuva u gradskoj katedrali u Luceri, gdje je godinu dana biskupovao, a dio moći u njegovoj kapeli u zagrebačkoj katedrali. Blaženim ga je proglasio 1702. papa Klement XI.

Gracija iz Mua, augustinac i pustinjač, rodio se 1438. u Muu, malome selu u Boki kotorskoj, a umro je 1508. na otočiću sv. Kristofora u Veneciji, gdje je proveo posljednje godine života. Budući da nije bio zadovoljan životom ribara i mornara, počeo je živjeti u samostanu augustinaca. Odlučivši se za redovnički život, nije se htio baviti knjigom i postati svećenik, nego je živio kao skromni redovnički brat. Papa Leon XIII. odobrio je trajno štovanje skromnog redovnika Gracije i 1889. proglasio ga blaženim.

Ivan Merz, vjernik – laik, katolički intelektualac i apostol hrvatske mladeži, rodio se u Banjoj Luci u BiH 1896., a umro je u Zagrebu 1928. Nakon tromjesečnog boravka u Vojnoj akademiji, počeo je studirati u Beču, a studij je prekinuo zbog Prvoga svjetskog rata. Pozvan je u vojsku i poslan na talijansko bojište, gdje je ostao do 1918. U Beču je nastavio studij književnosti, koji je završio u Parizu. Nakon toga dolazi u Zagreb, gdje je bio profesor francuskoga i njemačkog jezika na Nadbiskupskoj klasičnoj gimnaziji, a 1923. doktorirao je na Filozofskom fakultetu. Aktivno je radio na odgoju hrvatske mladeži u katoličkoj organizaciji “Hrvatski Orlovski Savez”. Posmrtni ostatci bl. Ivana Merza preneseni su 1977. sa zagrebačkoga groblja Mirogoja u baziliku Srca Isusova, kamo je za života svaki dan dolazio na misu. Papa Ivan Pavao II. proglasio ga je blaženim 2003. u Banjoj Luci.

Jakov Zadranić, franjevac i redovnik, rodio se u Zadru oko 1400., a umro je 1490. u samostanu u Bitettu, nedaleko od talijanskoga grada Barija. Mlad je stupio u franjevački red u samostanu sv. Frane u Zadru. Nije bio svećenik, nego samo redovnik. Papa Klement XI. odobrio je njegovo štovanje 1700. za franjevački red. Papa Leon XIII. dopustio je da se štuje u Zadarskoj nadbiskupiji.

Julijan iz Bala, franjevac i svećenik, rodio se u Balama oko 1300., a umro je 1349. Mlad je stupio u franjevački red, a nakon studija filozofije i teologije zaređen je za svećenika. Najveći dio života proveo je u samostanu sv. Mihovila u blizini Bala. Često je išao po istarskim selima i gradovima, propovijedao i

dijelio svete sakramente, a posebice se istaknuo kao čovjek koji donosi mir među zavađene obitelji i skupine građana. Građani Bala izabrali su ga za svojega zaštitnika kako svjedoči “Općinski statut” iz 1477.

Marija od Propetog Isusa Petković rodila se u Blatu na Korčuli 1892. u imućnoj obitelji Marije i Antuna Petkovića Kovača, a umrla je u Rimu na glasu svetosti 1966. Na poticaj duhovnog voditelja, dubrovačkog biskupa Josipa Marčelića, utemeljila je 1920. godine Družbu kćeri milosrđa, trećeg samostanskog reda sv. Franje, sa svrhom da preko djela milosrđa širi spoznaju božanske ljubavi i milosrđa. Na redovničkom odijevanju dobila je ime Marija Propetog Isusa i izabrana je za vrhovnu poglavaricu te družbe. Na početku su redovnice u Blatu vlastitim radom uzdržavale do tristo siromašne djece, pomagale su mnogim sirotama i udovicama, a blažena Marija otvorila je i mnoga prihvatilišta za djecu u Slavoniji, Vojvodini, Makedoniji i Srbiji te po Latinskoj Americi. Pokopana je na rimskome groblju Campo Veranu, a tri godine poslije njezini su ostatci preneseni u kućnu kapelicu vrhovne uprave, gdje su počivali do 1998., kada su preneseni u kriptu samostanske kapelice Krista Kralja u rodno joj Blato. Na trećem pohodu Hrvatskoj 2003. papa Ivan Pavao II. proglasio ju je u Dubrovniku prvom blaženicom samostalne Hrvatske.

Ozana Kotorska, dominikanka, rodila se u Releziju 1493., mjestu u brdima ponad staroga grada Kotora, a umrla je u Kotoru 1565. Radila je kao kućna pomoćnica u Kotoru. Bila je uzorna djevojka i u slobodno vrijeme naučila je čitati i pisati. Osim na materinskom jeziku, duhovne knjige, osobito Sveto pismo, čitala je i na latinskome i talijanskom jeziku. Najprije je živjela kao pokornica uz crkvu sv. Bartola, a 1515. ušla je u dominikanski treći red, položila redovničke zavjete i nazvala se Ozanom u čast bl. Ozane iz Mantove, koja je 1505. umrla na glasu svetosti. Kad je potres srušio njezino siromašno prebivalište, 1521. preselila se uz crkvu sv. Pavla, gdje počinje njezin vrlo strogi pokornički život. U maloj sobi u molitvi i pokori provela je 44 godine. Tijelo joj je do 1807. bilo neraspadnuto te je iz crkve sv. Pavla, koju je francuska vojska pretvorila u skladište, preneseno u crkvu sv. Marije. Postupak za proglašenje blaženom počeo je u Kotoru 1905. i završen je u Rimu, a papa Pio XI. odobrio je njezino štovanje 1927.

Drinske mučenice su 2011. godine proglašene blaženima. Među Drinskim mučenicama su dvije Hrvatice: predstojnica časna sestra Jula Ivanišević, rođena u Starom Petrovom Selu i časna sestra Ber-

nadeta Banja, Hrvatica mađarskog porijekla, rođena u Velikom Grđevcu kraj Bjelovara.

Miroslav Bulešić - najnoviji blaženik. Beatifikacija svećenika Miroslava Bulešića bila je 28. rujna 2013., u pulskoj Areni, a misu je predvodio predstavnik pape Franje, prefekt Kongregacije za kauze svetih, kardinal Angelo Amato, zajedno sa svim hrvatskim biskupima. Na beatifikaciji je bilo oko 17 tisuća hodočasnika te više od 700 svećenika iz domovine i inozemstva.

Miroslav Bulešić rodio se 1920. u Čabrunićima, Svetvinčenat, a za svećenika je zaređen 1943. U kolovozu 1947. u Buzetu je bio službeni pratitelj izaslanika Svete Stolice Jakoba Ukmara, koji je u župnoj crkvi dijelio sakrament krizme, što su jugokomunisti 23. kolovoza htjeli spriječiti, no nisu uspjeli. Dan poslije na Sv. krizmi u Lanišću komunisti su napali Miroslava Bulešića u župnoj kući i izboli ga nožem u grlo. Od rana je umro, a izaslanik Svete Stolice teško je pretučen. Jugokomunističke vlasti nisu dopustile da svećenik Bulešić bude pokopan u rodnoj župi u Svetvinčentu, pa je pokopan u Lanišću.

Njegovo je tijelo tek 1958. preneseno na groblje u Svetvinčenat, a 2003. u posebnu kriptu u zidu župne crkve. Počinitelji i inicijatori ubojstva dobili su vrlo male kazne, za razliku od osoba koje su pokušale spriječiti zločin, koje su dobile višegodišnje zatvorske kazne.

Zagrebački nadbiskup, kardinal Josip Bozanić ističe kako je beatifikacija Miroslava Bulešića vrlo važna jer je on pokazao što znači biti dosljedan čovjek, slijediti određene ideale, pa i po cijenu života. "Miroslav Bulešić velika je poruka čitavoj Hrvatskoj, osobito u ovo vrijeme, da uzdignemo pogled prema višim idealima i da se ne bojimo napada koji dolaze, bilo s lijeve, bilo s desne strane", poručio je kardinal Bozanić.

U tijeku je kanonski postupak za proglašenje blaženima: **Antona Mahnića**, krčkog biskupa, **Josipa Langa**, zagrebačkog pomoćnog biskupa, **Vendelina Vošnjaka**, franjevca, **Marice Stanković**, laikinje, **Ante Antića**, franjevca, **kardinala Franje Kuharića**, zagrebačkog nadbiskupa i **Ive Perana**, franjevca.

ZLATNI JUBILEJ RIJEČKE METROPOLIJE

Rijeka, 15. lipnja 2019. godine

Dostojanstveno i svečano u subotu 15. lipnja proslavljena je 50. obljetnica uspostave metropoljskog sjedišta u Rijeci i svetkovina sv. Vida, nebeskog zaštitnika Riječke nadbiskupije i grada Rijeke. Središnje euharistijsko slavlje predvodio je zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić.

Koncelebrirali su riječki nadbiskup i metropolit Ivan Devčić, splitsko-makarski nadbiskup i metropolit Marin Barišić, đakovačko-osječki nadbiskup i metropolit Đuro Hranić, biskupi Riječke metropolije: krčki Ivica Petanjak, porečki i pulski Dražen Kutleša i gospičko-senjski Zdenko Križić, vatikanski dužnosnik mons. dr. Christopher Zielinski, OSB. Oliv. te brojni svećenici.

Misi je prethodila procesija koja je krenula od katedrale Sv. Vida i u kojoj je sudjelovala predsjednica RH Kolinda Grabar-Kitarović. Proslavi zlatnog jubileja Riječke metropolije odazvali su se i izaslanica predsjednika Hrvatskog sabora državna tajnica Majda Burić, izaslanik predsjednika Vlade RH ministar mora, prometa i infrastrukture Oleg Butković, gradonačelnik Rijeke Vojko Obersnel, izaslanik primorsko-goranskog župana Goran Petrc, direktor TZ Rijeke Petar Škarpa te brojni vjernici, predstavnici udruga, redovnice i predstavnici Evangeličke, Baptističke i Srpske pravoslavne Crkve. Na misi je pjevao združeni zbor prvostolnog dekanata Riječke nadbiskupije.

Pozdravnu riječ uputio je nadbiskup Devčić. Na početku je podsjetio da se na Trgu riječke rezolucije, na kojemu se slavila misa, nalazi najstariji prikaz sv. Vida s početka 16. stoljeća te da je Rijeka još od srednjeg vijeka povezana s tim svecem. Njemu u čast u gornjem dijelu grada bila je sagrađena crkva, a sam grad nosio je ime Flumen Sancti Viti. Na mjestu te crkvice isusovci su 15. lipnja 1638. godine počeli graditi novu baroknu crkvu Sv. Vida koja je 1925. godine postala katedralom novonastale Riječke biskupije, a 1969. katedralom Riječko-senjske nadbiskupije da bi 2000. godine postala katedralom Riječke nadbiskupije. Ujedinjavanje Crkve na istarskim, kvarnerskim, goranskim, kordunaškim i ličkim prostorima prije 50 godina nije samo posljedica odredbe više crkvene vlasti, odnosno crkvenog zakonika, nego i ovdašnje životne stvarnosti, rekao je nadbiskup Devčić. "Uvjeren sam, braćo i sestre, da i sve nas ovdje okupljene, kao i one koji ovo sveto slavlje prate putem medija, ispunjavaju oni isti osjećaji zahvalnosti, radosti i ponosa, kao i sudionike tih događanja prije pedeset godina. Štoviše,

mi imamo još veći razlog za radost i slavlje, jer nama su danas poznati plodovi proizišli iz združenosti naših biskupija u jednu crkvenu pokrajinu, plodovi kojima su se naraštaji katolika prije pedeset godina mogli samo nadati. Ono što su oni u nadi iščekivali, mi smo u stvarnosti doživjeli", rekao je mons. Devčić.

U propovijedi kardinal Bozanić poručio je „da smo kao vjernici zadivljeni trajnošću mučeničkog svjedočanstva kršćanskih svjedoka, nasuprot vremenu koje prolazi i koje je udaljava od blizine i snage podnesenog mučeništva“. Uz razne pokušaje da se danas bude popularnim, viđenim, sveprisutnim, ne uspijeva se očuvati ona svježina koja je vidljiva u slavlju mučenika. Nijedno ljudsko društvo ne može biti otporno na ljubav, ako je ljubav zanemarilo. Ne može biti otporno na istinu, ako je istinu zanijekalo. Nakon izbacivanja odrednica ljubavi i istine, kratak je put do nepoštivanja pravednosti, do progonstava i ubojstava. Nekada su ona prepoznatljiva u krvi mučenika, a nekada u tuzi, beznadnosti i strahu ljudi, kazao je kardinal Bozanić.

Govoreći o povijesti Riječke metropolije, kardinal je kao primjer za nasljedovanje istaknuo neke svece i mučenike s ovoga područja, počevši od istarskih mučenika kršćanske davnine na čelu s biskupom Mavrom Porečkim, te Gaudencija biskupa osorskog, do mučenika minulog stoljeća: blaženog Alojzija Stepinca, metropolita sufraganske Senjsko-modruške biskupije i istarskih svećenika: Hrvata blaženog Miroszlava Bulešića te Talijana blaženog Franju Ivana Bonifacija. Spomenuo je i slugu Božjega, promicatelja apostolata katoličkih laika, krčkog biskupa Antona Mahnića. Dodao je da Rijeka čuva spomen i osjeća posebnu blizinu svetog Leopolda Bogdana Mandića te službenika Božjih: Majke Marije Krucifikse Kozulić i fra Ante Josipa Tomičića. Osim toga, cjelokupni teritorij Riječke crkvene pokrajine koji obuhvaća sjeverni Jadran i uži dio unutrašnjosti, od davnine tvori jednu cjelinu te predstavlja bogatu duhovnu i kulturnu kolijevku gdje se sačuvala hrvatska glagoljska baština. "Ta tradicija osebujne duhovnosti ovoga područja, po kojoj je hrvatski narod tijekom stoljeća svjedočio i svoju vjernost općoj Crkvi i svoju stvaralačku samobitnost, potvrđena je na Drugom vatikanskom koncilu koji je vratio narodu razumljiv jezik u bogoslužju. Procesija ovoga slavlja krenula je iz riječke katedrale koja ponosno časti Sveti Križ sv. Vida i u kojoj se čuvaju zemni ostaci riječko-senjskih nadbiskupa metropolita: Viktora Burića, Josipa Pavlišića i Antona Tamaruta, koji su, zajedno s biskupima sufraganima, zauzetim

pastoralnim predanjem ugradili svoje živote u koncilsko poslanje Crkve Riječke metropolije. Uspostava nove crkvene pokrajine u prvim postkoncilskim godinama oduševljeno je prihvaćena i shvaćena kao novi izazov za budućnost Crkve ovoga područja. To i danas, uz povjerenje u Krista, traži od svih, kako od pastira tako i od vjernika laika, iskrenu volju za crkvenom suradnjom i spremnost za preuzimanje odgovornosti po mjeri dara Duha Svetoga”, istaknuo je kardinal.

Nizanje političkih okolnosti tijekom prošlih pedeset godina, a i ranije, Crkva je u nas prosuđivala u svjetlu Evanđelja, čuvala snagu Radosne vijesti i branila dostojanstvo svake ljudske osobe i naroda, pazeći da ne izgubi nadu koja joj je dana u Kristu. Pritiješnjena nije zdvajala, progonjena nije malaksala, zatirana nije mrzila. A nada se nije gasila. Naprotiv, gorljivošću mnogih, najčešće samozatajnih Kristovih učenika, razvijala se i teološka misao i izdavačka djelatnost, koja je našu Crkvu osposobila za dublju povezanost sa sveopćom Crkvom i za jasnije promicanje kršćanskih vrednota osvježenih Koncilom. Tome je na nacionalnom području dao značajan doprinos, smijemo slobodno reći »riječki teološko-kulturni krug«, rekao je kardinal Bozanić.

Zlatni jubilej Riječke metropolije ohrabruje i ispunja nadom, istaknuo je kardinal. “Povijesnih previranja raznih boja i predznaka bilo je i prije nas. Ne postoje vremena koja ljudi nisu nazivali teškima, ali niti vremena koja bi za vjernike bila beznadna. No, nada je tada bila, a i danas je moguća samo uz prihvaćanje i otvaranje Bogu. Kršćanska nada ima i socijalnu dimenziju, jer ona upućuje na zajedništvo i solidarnost. Kršćanska nada je otvoreni prostor sigurnosti u vjeri da Bog upravlja ljudskim životom

i poviješću. Kršćanska nada može biti dar vjernika svijetu. Tajna kršćanske nade leži u tome da je ona vidljiva samo ako se odjene ljubavlju. Kršćanska je nada rođena iz vjere i darovana u ljubavi”, poručio je zagrebački nadbiskup.

Zaključujući homiliju, podsjetio je da riječka katedrala Sv. Vida, kao i katedrale u Poreču, Puli, Krku, Gospiću i Senju, čuvaju brojne spomene na ljude i događaje što ih je ispisivao čovjek nadahnut Duhom Božjim. U njima se nalaze predaje koje ohrabruju i učvršćuju naša srca u nadi, rekao je. Kardinal je na kraju mise istaknuo da je Crkva živa i otvara se budućnosti, a primjer su i mladi katolički skauti koji su tradicionalno na blagdan sv. Vida, nakon popričesne molitve obnovili obećanja i položili prisegu. Podsjetio je na riječi sv. Ivana Pavla II. da nije lako biti kršćanin, ali je lijepo, te potaknuo vjernike da slijede Evanđelje kao knjigu života.

Nadbiskup Devčić zahvalio je kardinalu Bozaniću koji je prihvatio poziv predvoditi liturgijsko slavlje. „Radujemo se i ponosni smo što je kardinal iz našega kraja. Kakav je kraj, takvi su ljudi, a oni su ovdje čvrsti i nesalomljivi“, kazao je nadbiskup Devčić u zahvali kardinalu Bozaniću. Riječi zahvale uputio je metropolitama, biskupima i brojnim svećenicima, kao i svima koji su sudjelovali na proslavi zaštitnika Riječke nadbiskupije i grada Rijeke i zlatnom jubileju Riječke metropolije. „Sudjelovanje svih biskupa metropolije znak je zajedništva. Bogu smo zahvalni na 50 godina povijesti Crkve na ovom velikom prostoru, na trudu kojega smo zajednički sijali i zajedništvu biskupa, svećenika i vjernika“, rekao je nadbiskup Devčić. (Izvor: <https://ri-nadbiskupija.com/>)

SVETKOVINA TIJELA I KRVI KRISTOVE U POREČU

20. lipnja 2019. godine

Porečki i pulski biskup mons. dr. Dražen Kutleša svečano misno slavljje i procesiju o svetkovini Tijelova predvodio je u Poreču. U nazočnosti velikog broja vjernika biskup je misno slavljje predvodio u porečkoj katedrali, uz koncelebraciju više svećenika.

U prigodnoj homiliji biskup je, promatrajući poruku današnjeg blagdana i današnjeg Evanđelja, o pet kruhova i dvije ribe, istaknuo da živimo u vremenu kada nismo toliko gladni kruha ni pića, nego smo gladni ljubavi i svega onoga čega prije ljudi nisu bili gladni. Upravo zato je Crkva tu da preko svojih svećenika naviješta, upravo u tim teškim trenucima kada društvo i pojedinac osjećaju onu egzistencijalnu glad i ne znaju što činiti. Biskup je napomenuo da su i apostoli znali reći da nemaju hrane niti ideja. Kao i u ona vremena, i danas se trebamo zapitati možemo li izaći iz iznimno teških situacija. Isus žarko želi nahraniti te ljudi i govori učenicima ‘dajte im jesti’. Fokusirali su se na ono malo što su imali, pet kruhova i dvije ribe. Oni su gledali samo to, a ne Isusa, zaboravljajući sva čudesa koja je činio pred njima, i nisu vjerovali onako kako su trebali. I mi danas možda previše gledamo u taj kruh i te ribe, a malo gledamo u Isusa koji može promijeniti čovjeka. Možda vidimo da danas društvo ide nekim drugim smjerom, da su crkve sve praznije, i konstatiramo da nema izlaza.

Isus kaže ‘posjedajte ljude u grupe po pedesetak i nahranite ih’. I taj broj pedeset je jedna simbolika naših župnih zajednica. Da se župne zajednice okupljaju oko svojih svećenika, da ih svećenici hrane upravo Tijelom i Krvlju Kristovom, da oni mogu biti nahranjeni u duhu te da taj duh dalje šire među drugim ljudima. Da se prepozna tko je vjernik, jer on uvijek žari ljubavlju i onim duhom kojeg će drugi prepoznati. Isus ne traži veliko bogatstvo od nas, on traži da damo ono što imamo, onih malih pet kruhova i dvije ribe, a on će dalje činiti. Trebamo prepustiti njemu da on učini onako kako on zna. On uzima to jelo, blagoslovi i umnoži i daje svojim učenicima da razdijele narodu. Tu je važno shvatiti da Isus Krist uvijek djeluje preko Crkve i preko svojih učenika. Zato je potrebno u crkvama se okupljati zbog tog Živog Kruha kojeg nam daje on sam. Taj Živi Kruh je Isus Krist koji se uprisutnjuje među nama. To je spomen i čin njegove prisutnosti.

Poruka današnje mise je da Isus Krist ima suosjećanja sa svakim čovjekom, on vidi potrebe svakoga čovjeka, samo što mi ljudi to ne vidimo. Gledamo samo ono materijalno, dvije ribe i kruh, a ne primje-

ćujemo da nas on gleda i vidi naše potrebe. Na kraju ipak nismo zadovoljni samo materijalnim, jer smo svjesni da s ovoga svijeta odlazimo bez ničega. Trebamo se zapitati što ćemo ponijeti pred Isusa koji nam se ovdje nudi.

Trebamo biti svjesni da ovdje uživamo Božje darove. Sve što imamo jest Božji dar, naše zdravlje, naše sposobnosti, sve ono što imamo besplatno, to nam je Bog dao, zato trebamo Bogu zahvaliti za sve te darove. No, moramo biti svjesni da kada Bog daruje onda ostaje viška 12 košara, on velikodušno daruje svakoga čovjeka samo čovjek treba pristupiti i sudjelovati u Božjem spasiteljskom djelu.

Trebamo biti zahvalni i sretni da imamo svećenika i da imamo Crkvu koja nas upravlja i vodi na putu spasenja. Crkvu ne interesira toliko ovozemaljsko, nego Crkvu treba interesirati dovesti čovjeka u Vječnost, dovesti ga u raj, da ne zaluta i da ima vječnu sreću.

Možemo zaključiti da je Isusovo najveće čudo što je ljudsku sebičnost pretvorio u darežljivost. Isus nas poziva da i mi dijelimo tih svojih pet kruhova i dvije ribe s drugim ljudima jer jedino dijeleći drugima postat ćemo sretni. To je poruka današnjega blagdana, da budemo ljudi koji će moliti pred Presvetim Oltarskim Sakramentom, ali isto tako da će plodovi biti ti da ćemo djelovati, da ćemo znati dijeliti s drugim ljudima i znati prihvatiti druge ljude onakvima kakvi jesu i znati podijeliti ono što imamo, što je Božji dar, da i drugi mogu uživati, istaknuo je mons. Kutleša.

Nakon misnog slavlja uslijedila je Tijelovska procesija s četiri oltara, od koji je svaki bio urešen slikom jednog suvremenog Božjeg ugodnika.

Prvi oltar, s likom sv. Majke Terezije, bio je smješten kod svečanog ulaznog portala kojeg je početkom dvadesetog stoljeća dao izgraditi biskup Giovanni Battista Flapp. Portal je urešen mozaikom koji prikazuje Isusa Krista te donosi tekst: „Ja sam vrata. Tko uđe kroza me, spasit će se.“

Drugi oltar bio je urešen slikom bl. Francesca Bonifacia, istarskog blaženika i mučenika, ubijenog „in odium fidei“, iz mržnje prema vjeri, 1946. godine nedaleko Grožnjana, na sjeveru Istre. Taj je oltar bio postavljen podno drevne porečke peterokutne kule iz 1447. godine, utvrde uz nekadašnja gradska

vrata povijesne jezgre Poreča. Kula se nalazi na ulazu u glavnu gradsku ulicu - Decumanus, na mjestu koje je od antičkih vremena do Napoleonova doba bila točka razgraničenja između grada i agera.

Treći oltar, smješten na Trgu slobode, resila je slika bl. kardinala Alojzija Stepinca, blaženika i mučenika. Taj je oltar bio smješten ispred velike suvremene brončane skulpture iz 2006. godine.

Četvrti oltar bio je smješten ispred crkve Gospe od Anđela, a na njemu je bila slika našeg najmlađeg blaženika, bl. Miroslava Bulešića.

Svečanosti je bilo nazočno porečko gradsko poglavarstvo, predstavnici policije, vatrogasaca i drugih gradskih institucija i službi. Misa i procesija su bile u direktnom prijenosu na HTV1.

SVETKOVINA TIJELOVA U PULI

Svečano misno slavlje i Tijelovsku procesiju u Puli, u četvrtak, 20 lipnja 2019. godine, u večernjim satima, predvodio je mons. Ivan Milovan, biskup u miru, uz koncelebraciju petnaestak svećenika iz Pule i okolice.

Biskup je u prigodnoj homiliji rekao kako je ova svetkovina, s nošenjem pokaznice ulicama naših gradova i sela blagdan lijepih, dubokih vjerničkih doživljaja. Istaknuo je da je to blagdan tajne vjere, te podsjetio na korijene slavljenja koji sežu u 13. stoljeće te se odnose na viđenje jedne redovnice mističarke. Blagdan je Crkva ustanovila da bi se ojačala vjera vjernika u Presvetu Euharistiju, da bi se tu tajno vjere približilo vjernicima, jer je to nešto najvažnije za život Crkve. Znamo da se sva objava Starog i Novog zavjeta može sažeti rečenicom sv. Ivana apostola „Bog je ljubav.“, sve što je Bog o sebi rekao, objavio, osobito u Isus Kristu, dade se sažeti u tu rečenicu.

Vrhunac Božje dobrote prema čovjeku je Isus koji nam se rađa kao Spasitelj i on koji umire na križu ta naše spasenje. Simboli te Božje ljubavi su osobito jaslice i križ Isusov. Uz pogled na jaslice i pogled na križ tu je i pogled na Euharistiju kao najveći dar Isusa njegovoj Crkvi. Euharistija je sakrament intenzivne Kristove prisutnosti s nama do konca svijeta, kao što on reče, „Ja sam s vama u sve dane do svršetka svijeta.“ Mi vjernici vjerujemo da je u Euharistiji Isus stvarno s nama. Crkva do konca svijeta u dobru i zlu ima njega kao Dobroga Pastira, kao onoga koji je vodi i hrani svojim Tijelom i Krvlju. On kad je hodao Zemljom, tijekom tri godine javnog djelovanja u Palestini, htio je biti blizak svima, rekli bismo danas – čovjek za druge.

Krist zna da smo osjetljivi na dobrotu, ljudsko srce, i ako je ledeno i tvrdo, dade se dodirnuti dobrotom; upravo u ova naša suvremena vremena još su veća otuđenja, osamljenost i psihički problemi ljudi zbog osamljenosti i otuđenosti. Zato nam je drago da možemo baš preko Euharistije reći – Isus je tu za mene, za nas, on je osobito u misi, u pričesti, u sve-tohraništu. On ostaje s nam do konca svijeta i daje na se kao hrana. U biblijskom govoru tijelo označava

osobu, krv je simbol života, on nam daje samoga sebe, u pričesti se s nama sjedinjuje i čini da budemo na neki način njemu slični. Od početka Crkve, pa sve do danas, učenici Kristovi se sastaju u osmi dan, Dan Gospodnji, kada slavimo Isusovo uskrsnuće, nedjelju. Crkva doživljava svoje sabiranje kao dan obiteljskoga zajedništva i dan trajnoga spomena na njegovo predanje na Posljednjoj večeri i na križu. Po misnom otajstvu on dolazi k nama u tajni kruha i vina. Misa je trenutak zahvalnosti za djelo spasenja i trenutak jačanja na putu života i na putu dobra. Zato za nedjeljnu misu bi nabolje bilo reći ‘Idem na sastanak s Kristom, čuti ću ga u njegovoj riječi, njime ću se nahraniti u pričesti’. Hranimo se njegovim tijelom da bismo onda ojačani euharistijom mogli živjeti kao njegovi pravi učenici. Isus nije htio sam učiniti čudo umnažanja kruha, htio je i pomoć svojih apostola, pa im je rekao ‘dajte im vi jesti’. Poziv je to i nama, da svijetu koji je gladan, materijalno ili duhovno, i mi danas damo svoj doprinos. I mi od svojega malo možemo dati: vremena, primjera, radinosti, spremnosti na pomoć da to pružimo kakao bi nas iskoristio za širenje dobra u svijetu. Božja snaga od našega skromnoga dara stvara hranu dovoljnu za mnoge. Ojačani kruhom života budimo graditelji boljega svijeta zajedno sa svim ljudima dobre volje, rekao je mons. Milovan.

Tijelovo je svetkovina kada se Božji narod okuplja oko najvećeg blaga naslijeđenog od Krista, oko sakramenta njegove prisutnosti, noseći ga i slaveći po ulicama gradova. Nakon ove mise i mi ćemo krenuti središtem ovoga našega grada noseći Tijelo Kristovo sakriveno u našim srcima, a vidljivo u pokaznici. Pratiti ćemo Kruh života po ulicama našega grada, klanjati ćemo mu se i oko njega će se okupiti Crkva, živuća pokaznica Spasitelja svijeta, naglasio je biskup u talijanskom dijelu propovjedi.

Nakon mise uslijedila je tradicionalna Tijelovska procesija gradskim ulicama: Riva, Ulica sv. Ivana, Ulica Dubrovačke bratovštine te Scalierova ulica. Procesija je završila svečanim blagoslovom na trijemu crkve sv. Antuna Padovanskog.

VJEROUČITELJI RIJEČKE METROPOLIJE U POHODU BLAŽENOM MIROSLAVU BULEŠIĆU

Vjeroučitelji Riječke nadbiskupije, Gospićko-senjske biskupije, Krčke biskupije te Porečke i Pulske biskupije okupili su se na redovitom godišnjem susretu u subotu, 22. lipnja 2019. godine u Svetvinčentu. Ove je godine domaćin bio Katehetski ured Porečke i Pulske biskupije. Predstojnik Katehetskog ureda Porečke i Pulske biskupije vlč. Luka Pranjić se tom prigodom oprostio od istarskih vjeroučitelja, jer odstupa s mjesta predstojnika zbog odlaska u misije u Ekvador.

Susret je započeo okupljanjem u župnoj dvorani. Po dolasku u crkvu, nakon kraćeg pozdrava mjesnog župnika vlč. Darka Zgrablića, sudionici susreta, njih 40ak, pogledali su kratki dokumentarni film o bl. Miroslavu Bulešiću. Nakon filma vlč. Zgrablić je održao izlaganje u kojem je istaknuo temeljnu važnost autentičnosti u životu vjernika, kako bi ono što ispo-vijedamo bilo potvrđeno načinom života, jer, istaknuo je, svjedočanstvo se najduže pamti. Učenici će možda zaboraviti ime svoga vjeroučitelja, ali zasigurno neće zaboraviti ako ste svojim životom svjedočili ono što ste predavali, Kristov nauk, rekao je predavač. Blaženi Miroslav nikada nije zaboravio čiji je, i u Isusovo je ime bio spreman dati i život. Takvih nam vjernika i svećenika treba. Napomenuo je da je Blaženik u toj istoj crkvi ležao u prostraciji za đakonsko i za svećeničko ređenje te je podsjetio na njegovo mladomisničko geslo „Dođi Kraljevstvo tvoje, budi volja tvoja“. Naše je sijati dobro, bez očekivanja da ćemo vidjeti plodove, ali dobro koje je posijano nikada nije izgubljeno, istaknuo je vlč. Zgrablić, naglasivši da Blaženik nije mogao znati da će njegova vjerodostojnost sedam desetljeća kasnije okupljati i poticati ljude na molitvu. On je to činio iz jednostavne i čvrste vjernosti Kristu. I u svemu što činimo neka nam uvijek ohrabrenje bude saznanje da ne govorimo u svoje ime te da je iza nas cijela vojska mučenika i Božjih ugodnika koji nas zagovaraju i štite, zaključio je župnik.

Usljedilo je misno slavlje u koncelebraciji šest svećenika, a predslavio je preč. Luka Pranjić. On

je u prigodnoj homiliji istaknuo kako je put svetosti dopustiti da se u našoj ljudskoj slabosti Krist proslavi. Trebamo biti svjesni da sve što možemo nije po našim silama nego milošću Božjom. Pojasnio je nadalje razliku heroja i mučenika, heroji su velikani koji pokazuju što je čovjek sposoban učiniti svojim silama, a sveci nam pokazuju što je Bog kadar učiniti u životu slaboga i grešnog čovjeka. Bitno je shvatiti da Bog slabe i grješne krijepi kako bi mogli biti svjedoci njegove ljubavi. Sveci nisu superiorni, oni nisu heroji, oni su samo dopustili da Bog unese promjenu u njihov život. Blaženi Miroslav je živio kratak, ali posve ispunjen život, živio je u trenutku, s punim povjerenjem u Božju providnost. Citirajući dnevno čitanje o providnosti, propovjednik je napomenuo da često tjeskoba i zabrinutost porobljavaju i paraliziraju čovjeka, a Kristove riječi uvijek donose oslobođenje. „Tražite najprije Božje kraljevstvo“, citirao je vlč. Pranjić. Blaženi je Miroslav pravilno posložio listu prioriteta. Poziv na promatranje ‘ljljana poljskih’ nije poziv na neodgovornost, to je samo pojašnjenje da se svako biće može posvema i najbolje ostvariti po Božjoj logici. Nad našom prošlošću se proteglo Božje milosrđe, nad našom sadašnjošću neka se očituje Božja vjernost, a nad našom budućnošću neka se proteže Božja providnost, lijepo je zaključio preč. Pranjić citirajući sv. Padre Pija.

Nakon mise molile su se Litanije bl. Bulešiću, upriličeno je čašćenje relikvija, te su svi okupljeni prošli u ophodu iza oltara gdje se nalaze reverenda, jastuk i komad žbuke s krvlju blaženika.

Sudionici susreta su potom otišli razgledati poznate Beramske freske u crkvi Majke Božje na Škriljinah, o kojima im je govorio prof. Josip Šiklić, ravnatelj Gimnazije i strukovne škole Jurja Dobrile iz Pazina, a susret su završili zajedničkim objedom u Pazinskom Kolegiju.

NA UDBINI ZAVRŠEN METROPOLITANSKI SUSRET SVEĆENIKA RIJEČKE METROPOLIJE I ZADARSKE NADBISKUPIJE

U Udbini je u utorak 25. lipnja 2019. godine održan drugi dio metropolitanskog susreta svećenika Riječke metropolije (Riječke nadbiskupije, Porečke i Pulske, Krčke i Gospičko-senjske biskupije) i Zadarske nadbiskupije. Udbinsko druženje počelo je misom koju je predslavio riječki nadbiskup i metropolit Ivan Devčić, a propovijedao domaći biskup Zdenko Križić.

Na početku je sudionike susreta pozdravio biskup Križić, koji je istaknuo važnost zajedništva među svećenicima, što pridonosi i jedinstvu cijele Crkve. Predvoditelj slavlja nadbiskup Devčić zahvalio je domaćinima na ugošćavanju a pogotovo u godini kada se slavi 50. obljetnica od osnutka Riječke metropolije. Poticaj je to na veće zajedništvo da budemo jedno u zauzetosti za spasa duša i zauzetosti za Krista, rekao je.

Mons. Križić u propovijedi je govorio o značenju svećeničkog poziva kroz slučaj Abrahama kome je Bog uputio teške pozive da bi mu služio: „Božji zahtjev da Abraham mora sve ostaviti, sve napustiti i krenuti u nepoznato bitna je karakteristika svakoga Božjeg posebnog poziva: ostavljanje i napuštanje mnogo toga što ti je bilo drago i u čemu si imao određenu sigurnost. Od spremnosti na ostavljanje zavisi ostvarenje poziva“. Božji zahtjevi slijede psihološku gradaciju: idu od najlakšeg ka najtežem. Prvi zahtjev jest „idi iz zemlje svoje“, drugi je tež: „ostavi svoj zavičaj“, a treći, najteži: „ostaviti dom očinski“.

Osoba u Božjem pozivu dobro vidi što treba ostaviti, žrtvovati, ali uopće ne vidi što umjesto toga dobiva. Tako i u slučaju Abrahama: jasno mu je rečeno što sve mora napustiti i ostaviti, ali mu nije jasno rečeno kamo on to treba ići. Osim toga, ni jedno od Božjih obećanja nije, ljudski govoreći, realna budućnost. On ima već 75 godina i to je dob bliže pripreve za smrt. Očekivati potomstvo također nije realno jer on je dobi u kojoj jest, ali i žena ima 65 godina, dob u kojoj se ne rađa, a osim toga ona nije mogla rađati niti kada je bila mlada.

Manje-više, svaki poziv sličan je Abrahamovu: moraš ostaviti ono što dobro poznaješ, sigurnosti koje su ti do sada bile oslonac, i krenuti u nepoznato, prihvaćajući sve nesigurnosti i rizike koji prate jednu takvu odluku. Tko nije kadar napraviti ovaj korak, tko se plaši neizvjesnosti u svom odazivu na Božji poziv, taj ne može uspjeti u pozivu. Ako vjera nije dostatna

da bi nadomjestila sve druge sigurnosti koje se moraju ostaviti, onda je jasno da se ne može krenuti, ili se može krenuti, ali se neće ustrajati.

Često puta ljudski razum nije dostatan da bi shvatio svu kompleksnost i paradoksalnost nekih životnih događanja u koja je izravno uključen sam Bog. Nužno je tada isprazniti se od samoga sebe, isprazniti se svojih programa i planova i staviti se Bogu na raspolaganje. Ni jedan svećenik nije pozvan samo zbog sebe. Kada se prestane zauzeto brinuti za druge, njegov poziv gubi smisao. Abraham će postati veza blagoslova za sve narode, stoga su njegov poziv i obećanja dana njemu univerzalne naravi, istaknuo je biskup.

Kada pozvani želi ostvariti svoje projekte mimo Božje volje, ti projekti prije ili kasnije propadaju. „Bolje za mene“ nije nikada istinski put do sreće za neku osobu. Prije ili kasnije taj put „bolje za mene“ postaje put prokletstva. Čovjek koji misli i radi samo za sebe, da on bolje prođe, bez obzira na druge, sigurno završava, prije ili kasnije, u nekoj vrsti prokletstva. Egoistični izbori udaljavaju osobu od Boga i neizbježno vode grijehu. Tko živi uz granicu grijeha sigurno će jednom tu granicu i prijeći, upozorio je mons. Križić. Obećana zemlja nije i ne može biti ljudski izbor nego samo Božji dar. Kako je važno naučiti iskreno moliti: „Bože ne dopusti mi da biram. Biraj ti umjesto mene“. Ali je za to potrebna jača razina vjere.

Također, ne može se Bogu neizmiren s bratom ili sestrom, tj. sa svojim bližnjim, to se ne može pokriti ni žrtvom ni oltarom. Ništa ne može nadomjestiti izmirenje. I Isus je tu bio do kraja jasan: „Ako prinosiš svoj dar na žrtvenik pa se ondje sjetiš...“. U prvom dijelu Abrahamove povijesti nalazimo mnoga negativna obilježja: Abraham je zatvoren u svoj egoizam, i bira uvijek ono što njemu paše, bez obzira na druge. Nakon toga se Abraham posve promijenio: prihvaća rizik da daje prednost drugima u izboru. Tada je za njega sve krenulo pozitivno. Te poruke itekako vrijede i za nas danas, zaključio je biskup Križić.

Nakon mise svećenici su se nakon zajedničkog fotografiranja uputili u dvoranu kriptu gdje je predavanje o nastanku Crkve hrvatskih mučenika održao umirovljeni gospičko-senjski biskup Mile Bogović, idejni začetnik i realizator svenacionalnog hrama posvećenog hrvatskim mučenicima kroz povijest. Susret je završio okrepom.

IKA

VLČ. IVAN KRAMAR PROSLAVIO 50. OBLJETNICU SVEĆENIŠTVA

Vlč. Ivan Kramar, svećenik Porečke i Pulske biskupije i župnik župa Baderna i Žbandaj, proslavio je u srijedu, 26. lipnja 2019. godine, o blagdanu sv. Ivana i Pavla mučenika u Žbandaju, 50. obljetnicu svećeništva. Sveti Ivan i Pavao, mučenici su zaštitnici župe Žbandaj, u Porečkom dekanatu.

Misno slavlje predvodio je zlatomisnik, a prigodnu homiliju izrekao je vlč. Janez Barborič, kapelan u Poreču. Uz slavljnika i propovjednika koncelebrirali su: vlč. Josip Kalčić, vlč. Stipan Bošnjak, vlč. Ivan Princ, vlč. Ivica Butković, vlč. Marijan Kancijanić te kancelar biskupije preč. Sergije Jelenić. Vlč. Barborič je u prigodnoj homiliji podsjetio da su sveci zaštitnici te župe, Ivan i Pavao mučenici, dali svoj život zbog vjernosti Kristu, u 4. stoljeću, za vladavine cara Justinijana, koji je htio vratiti poganstvo. Oni su bili svjesni da je život koji dolazi od Boga daleko vrjedniji od ovozemaljskog života. Bog nam želi dati pouzdanje koje su imali mučenici, istaknuo je propovjednik. Rekao je nadalje kako je slavljnik sebe stavio u službu Božju, preko njega je Riječ Božja dolazila ljudima, u svim župama gdje je služio.

Na kraju misnoga slavlja kancelar Biskupije prenio je slavljniku čestitke i zahvale mons. dr. Dražena Kutleše, porečkog i pulskog biskupa te mu uručio prigodnu zlatnu plaketu povodom tog visokog jubileja. Prigodnim čestitkama, u stihovima, vlč. Kramaru se potom obratila i predstavница župe Žbandaj.

Vlč. Kramar je u završnom obraćanju podsjetio da je pred pedeset godina primio red prezbiterata zajedno s vlč. Antunom Kolićem. Izrazio je zahvalnost Bogu koji ga je pozvao u svećenički stalež, svojim pokojnim roditeljima koji su ga odgajali u veoma teš-

kim vremenima, no unatoč tome su mu uspješni priuštiti školovanje, a danasve im je zahvalio jer su mu svojim životnim primjerom svjedočili vjeru u Boga. Zahvalio je rodbini, prijateljima, župljanima, zboru na svim molitvama i podršci tijekom života te svima koji su na bilo koji način doprinijeli organizaciji ove proslave.

Vlč. Ivan Kramar rođen je u 1. studenoga 1941. u Labinu, od oca Ivana i majke Josipe, r. Kuzma, kao prvo od troje djece. Brat i sestra preminuli su u prvoj godini života. Kršten je deseti dan nakon rođenja, a sakrament potvrde primio je u mjestu Rakotule 1953. godine. Osnovnu školu završio je u Karojbi, a srednju školu u pazinskoj gimnaziji „Otokar Keršovani“. U Biskupijskom sjemeništu u Pazinu bio je od 1958. do 1962., kada je položio i ispit zrelosti. Filozofsko teološki studij je započeo u Pazinu, nastavio u Zadru te dovršio u Rijeci 1969. godine, kada je i diplomirao s radom na temu „Protestantizam u Istri“. Za đakona ga je zaredio riječki nadbiskup mons. dr. Josip Pavlišić u ožujku 1969. godine, a red prezbiterata primio je po rukama porečkog i pulskog biskupa mons. dr. Dragutina Nežića u lipnju iste godine. Kao svećenik bio je na službi u Kašćergi, Zamasku, Sv. Ivanu od Šterne, Taru i Novoj Vasi a sada je župnik u Baderni i Žbandaju gdje je odlučio proslaviti svoju zlatnu misu.

Mnoštvo žitelja Žbandaja, ali i vjernika iz okolnih župa, kao i iz župa gdje je vlč. Kramar pret hodno služio, koji su se okupili na toj misi, neupitni su pokazatelj kako se u njegovu životu i djelovanju obistinila misao iz poslanice Hebrejima koja se koristi za svećenike „uzet iz naroda i postavljen za narod“ (Heb 5,1), očito je da je u svome služenju bliz i drag narodu kojemu je poslan.

VJERA SVETOG TOME JE ŽIVOTNI PROGRAM

Pulska biskupija i Grad Pula svetkovinu svog nebeskog zaštitnika, sv. Tome apostola, proslavili su u srijedu, 3. srpnja 2019. godine, svečanim koncelebriranim misnim slavljem u pulskoj katedrali Uznesenja Blažene Djevice Marije koje je ove godine predvodio mons. dr. Petar Palić, hvarski biskup i generalni tajnik Hrvatske biskupske konferencije u koncelebraciji s mjesnim ordinarijem mons. dr. Draženom Kutlešom, biskupom u miru mons. Ivanom Milovanom te tridesetak svećenika.

Misi su nazočili: vršitelj dužnosti župana Istarske županije Fabrizio Radin, zamjenica gradonačelnika Pule Elena Puh Belci, predstojnik Ureda državne uprave Istarske županije Draženko Janjušević, prorektorica Pulskog sveučilišta „Jurja Dobrile“ prof. dr. sc. Nevenka Tatković, te predstavnik Pravoslavne Crkve protojerej-stavrofor Goran Petković, paroh pulski i perojski.

Prigodne riječi dobrodošlice uzvanicima i svim okupljenima na početku mise uputio je porečki i pulski biskup mons. dr. Dražen Kutleša.

Radujem se da u zajedništvu vjere slavimo zaštitnika Pulske biskupije i ovoga grada, rekao je mons. dr. Petar Palić na početku prigodne homilije te zahvalio mons. Kutleši na pozivu.

Prigoda je to da ohrabrimo jedni druge u vjeri i nastavimo svoj put kršćanskoga svjedočenja. Apostola Tomu povezujemo najčešće s činjenicom Kristova Uskrsnuća. Najčešće nam je pred očima kao netko tko „bojkotira“ cijelu stvarnost i ne želi sudjelovati u svemu. Toma nevjerni ili Toma sumnjivi – pridjevi su kojima ga nazivamo. Božja Riječ nam danas želi osvjetliti pravi pogled na ovoga Apostola, specifičnog među Dvanaesticom, koji je, kao i drugi apostoli, svoju pripadnost Kristu posvjedočio svojom krvlju.

Zašto Toma ne vjeruje poput drugih učenika?, zapitao se propovjednik. Isus je doista uskrsnuo i križ i uskrsnuće idu zajedno. Isus je toliko put o tome govorio da nema uskrsnuća bez križa. Novi Zavjet je pun toga govora. No, Toma nema Novi Zavjet pred sobom. Posljednje što zna je da su vojnici Isusa uhvatili i odveli. On je s drugim učenicima pobjegao, sakrio se. Čuo je od nekih da je Isus osuđen na smrt i da su ga poput nekog razbojnika pribili na križ, da su ga skinuli s križa i položili u grob. Obuzimaju ga sumnja i rezigniranost: sve je gotovo, Isus je mrtav. Sve su nade mrtve. Sva je radost umrla. Čemu život i daljnji trud?, Moj Učitelj i Gospodin ne živi više, opisao je biskup stanje sv. Tome u tom trenutku.

Odjednom tvrdnja – Isus je uskrsnuo. No, morao se Toma uvjeriti i doživjeti svojim očima i rukama. Želio je vidjeti trag čavala i rane. Je li Toma doista nevjernik? Biti nevjernik značilo bi: Ne želim više ništa znati o Isusu Kristu. Biti nevjernik značilo bi: Ne želim više imati ništa s drugim učenicima. Međutim, Toma je u kontaktu s njima, susreće se s njima. I poput drugih, nada se u dubini duše, da će Isus doći.

Zato bi bilo bolje za Tomu reći da nije nevjernan, nego je skeptičan, istaknuo je propovjednik. Možda nama, današnjim kršćanima nekad nedostaje „zdrave“ skepse. Biti skeptičan znači ne prihvaćati sve što nam se servira, ne potvrđivati uvijek glavom sve ono što mi se nudi, bez ikakva preispitivanja priklanjati se krivom nauku i umjetnim sustavima vrijednosti.

I još je jedna stvar koju možemo naučiti od Tome: on je apsolutno iskren, nastavio je mons. Palić. On se ne pretvara da ima vjere, tamo gdje je nema. On se ne pretvara da razumije kad je u nedoumici. On vjerovanje ne izgovara brbljajući, bez razumijevanja sadržaja vjere. Tomi je potreban uvid i sigurnost. Ako se što Isusu nije svidjelo, onda je to bilo licemjerje. Toma nije bio licemjer. I zato ga je Isus volio i pomogao mu. Takve iskrene sumnje, kao što ih vidimo kod Tome, ponekad govore o većoj spremnosti da se vjeruje, nego o nepromišljenom sudjelovanju i oponašanju pobožnih običaja. Često se samo ozbiljnim preispitivanjem može otkriti istinsko pojašnjenje i duboko uvjerenje, koje onda ništa i nitko ne može uzeti. Takav je sv. Toma. I onda Isus ponovno iznenada dolazi u krug svojih učenika. On ulazi kroz zatvorena vrata i pozdravlja ih: „Mir vama!“ A onda se osobno obraća Tomi. Zapravo, kao da je došao drugi put samo zbog njega. Sama činjenica da je sve točno onako kako je bilo prije tjedan dana ima neke veze s Tomom.

Koliko Isus voli Tomu i koliko mu želi pomoći, vidimo u onome što mu kaže: „Prinesi prst ovamo i pogledaj mi ruke! Prinesi ruku i stavi je u moj bok.“ Netko je taj zahtjev nazvao jednom od najomiljenijih rečenica u cijeloj Bibliji. Toma je dobio zeleno svjetlo, može ispuniti svoju želju i dotaknuti Isusa. No, ništa od toga, podsjetio je mons. Palić. To bi bilo posve neprikladno. Prije toga postojala je iskrena želja za sigurnošću; sada bi to bio izraz nepovjerenja, distanciranja, drskosti izvan svake usporedbe - kao da je Isus bio predmet koji se treba testirati na njegovu kvalitetu. Ne, dodir više nije potreban. Toma, također, zna tko je ispred njega: „Gospodin moj i Bog moj!“ Ovdje je vrhunac događaja. Nevjerni Toma prepušta mjesto

Tomi koji vjeruje. Sumnjivac ustupa mjesto priznavaatelju. To je on! Isus je stvarno živ. Sav strah nestaje.

No, treba li još vjerovati, ako je netko sve vidio?, zapitao se nadalje predslavitelj. Izgleda da treba. Vidjeti ne zamjenjuje vjeru. Vjerovanje je više od potvrde da je nešto istina. Vjerovanje ne znači samo ne poricati činjenice. Vjerovanje znači povlačiti posljedice iz činjenica, osobno za sebe. I to je upravo ono što Toma radi. On jednostavno ne kaže: “Gospodin i Bog”, nego kaže: “Gospodin moj i Bog moj.” Ovo nije samo vjera, ovo je životni program: od sada je moj život podređen tebi, od sada ti pripadam sa svime onime što jesam. Toliko se Toma nadao da će Isus ponovno biti živ, a sada kad je Isus pred njim, nema zaustavljanja - sada su sve godine koje mu Bog daje na ovoj zemlji u službi ovoga Gospodina, koji je dobar i pun ljubavi. Toma, negativan primjer, postaje pozitivan uzor svima nama. Kada je Portugalac Vasco da Gama otkrio morski put do Indije oko 1500., bio je zadivljen što je tamo pronašao kršćanske zajednice, zajednice s drevnom tradicijom. Nazvali su se Tominim kršćanima, a prema njihovoj tradiciji, naš apostol Toma došao je u Indiju kao misionar i tamo umro kao mučenik.

Sada kada je sve razjašnjeno, kad su sve sumnje raspršene, a Toma potpuno integriran u krug učenika, Isus dodaje još jednu rečenicu, a ova rečenica kruna je ovoga događaja i vrhunac ovoga odlomka: „Budući da si me vidio, povjerovao si. Blaženi koji ne vidješe, a vjeruju!“

Vjera je tim bolja, što manje vidi, rekao je propovjednik. Matematički govoreći, vjerovati i vidjeti ponašaju se obrnuto proporcionalno. Ili, jednostavnije rečeno: to je poput klackalice: čvrsti dokazi - laka

vjera; malo dokaza – čvrsta vjera. Tko ima mnogo dokaza, mora malo vjerovati. Ako imate malo dokaza, morate puno vjerovati. Tko god ima sve dokaze pred sobom, uopće ne mora vjerovati. I ako netko nema ni najmanjeg dokaza i još uvijek vjeruje, on je heroj vjere. Ako sve činjenice govore protiv toga, ako je nešto apsurdno i nemoguće i još uvijek vjerujete u to - to je prava vjera, pojasnio je mons. Palić. Naravno, početnik i dovršitelj vjere je – Isus Krist. On je naš zaglavni kamen. Za nas to više ne znači: Vidimo i vjerujemo, nego: Čujemo i vjerujemo ili čitamo i vjerujemo, odnosno slavimo, blagujemo i vjerujemo. Ali ono što čujemo je ono što su ljudi vidjeli - velika Božja djela, zaključio je propovjednik.

Prije završnog blagoslova okupljenima se obratio katedralni župnik vlč. Rikard Lekaj koji je predslavitelju čestitao rođendan te mu je tim povodom uručen i prigodni dar. Na kraju je upriličen ofer, čašćenje relikvija sv. Tome apostola u povijesnom relikvijaru, koje je vjernicima na čašćenje pružao katedralni župni vikar Mauro Boccadoro. Maestralnom izvedbom staroslavenske mise te drugih prigodnih liturgijskih pjesama slavlje su uzveličali članovi Zbora Muzičke akademije u Puli, uz sudjelovanje pjevača katedralnog zbora, a sve pod dirigentskom palicom doc. art. Domenika Briškog.

Nakon svečane mise, na Trgu sv. Tome ispred katedrale održan je slavljenički koncert suvremene duhovne glazbe na kojem je nastupila zagrebačka grupa Emanuel, renomirani istarski kantautor Bruno Krajcar te glazbenik Ante Cash koji je okupljenima dao svjedočanstvo svog duhovnog puta prema obraćenju. Proslavi svetkovine prethodila je dvodnevna duhovna priprava koju je predvodio p. Gaudencije Vito Spetić, pavlin iz Svetog Petra u Šumi.

VLČ. MIRKO VUKŠIĆ PROSLAVIO 25. OBLJETNICU SVEĆENIŠTVA

Vlč. Mirko Vukšić, labinski dekan i župnik labinske župe Rođenja BDM proslavio je u nedjelju, 14. srpnja 2019. godine u župnoj crkvi svoj srebrni svećenički jubilej. Uz svečara koncelebrirali su preč. Sergije Jelenić, kancelar Biskupije koji je na kraju slavljenu svečano uručio biskupijsko priznanje za 25 godina svećeničke službe, vlč. Želimir Bagavac te vlč. Aleksandar Petrović. Na tom su se misnom slavlju, osim domaćih župljana, okupili brojni vjernici iz ostalih župa Labinskog dekanata, kao iz župa gdje je slavljenu prethodno djelovao.

Dobrodošli u ovaj dom molitve da danas svi zajedno Bogu zahvalimo za nebrojena dobra koja od njega primamo, za dar vjere koja nas s Bogom i međusobno povezuje, za svećenike koji svojom riječju i životom svjedoče o Božjoj ljubavi prema svakom čovjeku, koji pokazuju siguran put do Boga, sreće, mira i života vječnoga, rekao je preč. Jelenić na početku prigodne homilije. Mi i danas nasušno trebamo svećenika, nastavio je propovjednik, svetih svećenika koji će nam tumačiti Riječ Božju, dijeliti sakramente, poučavati djecu i mlade, biti podrška obiteljima, starijima, koji će nas ispraćati i u Vječnost gdje je naša domovina, gdje će nas primiti Krist u koga ovdje vjerujemo, koga ovdje slijedimo. Radujemo se svakom svećeniku, želimo u njemu prepoznati samoga Krista. I zato smo danas Bogu zahvalni za 25 godina plodnog svećeničkog djelovanja našeg svečara, vlč. Mirka Vukšića, rodnom iz Nove Gradiške koji od 2010. godine djeluje u našoj Istri, a od 2017. godine na Labinštini, rekao je preč. Jelenić ukratko predstavivši slavljenu.

Današnji naš susret i s ovim mladim čovjekom koji se odlučio za svećenički poziv govori nam da možda u najskrovitijim dubinama ljudskog srca postoji neki odgovor koji daje smisao njihovoj nazočnosti u čovjekovim naporima za bolju sutrašnjicu, za bolji život. Danas nam je jasno da se mladi čovjek ne odlučuje za svećeništvo zato jer će mu biti bolje u ovom životu, jer će lakše živjeti, jer će biti bogatiji, jer će postići veći uspjeh. On u dubini svoga srca odgovara na upućeni mu poziv i prihvaća poslanje – svjedočiti ljubav Božju koja se nudi svakom čovjeku i pozivati na vjeru životom, djelima, riječima. A to se u današnjem potrošačkom svijetu teško shvaća, a još teže prihvaća. Ali, ne postoji drugog puta do istinske sreće i života, pojasnio je propovjednik. Vjera ne dolazi da nam ogorči i onako težak život, da nam kopa grob, jer i bez nje sve nas to čeka. Ona dolazi iz dubine ljudskog srca, težnje za životom i ona je nada, jer bez nade ljudski je život prazan, besmislen. Vjera donosi

poruku da ima Boga, da je moćan, da je Ljubav, da pozna čovjeka, da ga ljubi i podržava u životu i da čovjek, ako hoće, s Bogom vječno živi. Vjera, dakle, donosi smisao čovjekovim naporima oko dobra, poštenja, ljubavi i života – jer po njoj ništa nije uzalud, ni besmisleno.

Čovjek ima dvije mogućnosti: da se prepusti sam sebi bez Boga, jasan mu je onda i svršetak – propast i smrt - besmisao, ili - da prihvati Boga koji mu daje život i besmrtnost – smisao, a to se samo vjerom prihvaća, rekao je preč. Jelenić. To nadilazi ljudsko iskustvo, ali ne i čovjekova iščekivanja, čovjekovu narav. Bog i vjera daju čovjekovom životu smisao, nadu, pouzdanje i u najtežim životnim trenucima kada se čovjek susreće s patnjom, osamljenošću, trpljenjem, smrću. Život bez Boga je smrt, zaborav, očaj. Miri li se čovjekov duh s time? Istina, svi idemo grobu – samo neki da ih se u njemu zaboravi, a drugi da grob nađu prazan, uskrsnuće i život vječnosti u sreći i radosti. I ako je ovog mladog čovjeka Bog pozvao i poslao da izbavlja njegov narod od očaja i propasti i da ga vodi, kao što je Mojsije vodio Izraelce, iz ropstva grijeha i besmisla u budućnost slobode, ljubavi i mira, možemo li reći da nas takvi ljudi ne zanimaju, kao ni poruka koju naviještaju? Nije li naš današnji susret poziv svima nama da se još više otvorimo vjeri, poruci vjere – Bogu i da surađujemo s predvoditeljima Božjega naroda u širenju Kraljevstva Božjega – u širenju ljubavi među ljudima?, potaknuo je preč. Jelenić.

Vjera je u našem narodu živa, ali na nama je da je učinimo još djelotvornijom, da nas svijet upozna po tome kako i koliko se međusobno ljubimo. Neka svi znaju da ljubeći jedni druge ljubimo Boga i da smo upravo zbog te ljubavi sretni, nastavio je propovjednik. Svi smo pozvani biti jedni drugima milosrdni Samaritanci koji će primijetiti potrebnog čovjeka, sagnuti se nad njim, poslužiti mu, žrtvovati se za njega. A takvih prilika imamo danomice nebrojeno i u obitelji, susjedstvu, školi, na radnom mjestu i u drugim okolnostima. A ti, dragi slavljenu, nastoj cijelog svog života biti prepoznatljiv Kristov svjedok – drugi Krist, da ljudi u kontaktu s tobom postaju iz dana u dan bolji, a ti u kontaktu s njima sve svetiji. I molite jedni za druge, jer mnogo može žarka molitva koju će Bog čuti i uslišati. Iskrene čestitke Tebi, Tvojima i svima koji su ti na bilo koji način do sada pomagali i koji će te i dalje pratiti u tvom svećeničkom djelovanju svojim molitvama, žrtvama, ljubavlju. Mislim da s pravom mogu reći: Blagoslovljen koji si došao i dolaziš u ime

Gospodnje! Budi sretan u svom svećeničkom poslanju i dugo poživio, zaključio je propovjednik.

Na kraju misnoga slavlja preč Jelenić je svećaru, u ime biskupa mons. dr. Dražena Kutleše uručio biskupijsko priznanje i srebrnu plaketu za 25. godina svećeničkog djelovanja. To je priznanje vanjski znak, ali predstavlja život svećenika za Crkvu, za narod Božji, za ono na što je i pozvan i na što ga Bog, po biskupu, šalje u pojedine crkve i župe. Vlč. Mirko je do sada bio na mnogo župa, e teče evo deveta godina da je ovdje s nama u Istri. Nadamo se da će on, u suradnji s vama, u zajedništvu, u molitvi i povezanosti učiniti sve da ova Crkva, ova zajednica napreduje, na ponos Bogu, našoj Crkvi, biskupu, njemu samome i svima vama, dragi vjernici. Kancelar je nadalje pohvalio svečanost liturgije i pjevanje, te neka nam to bude poticaj za dalje, da budemo suradnici svećeniku, a on vaš pomoćnik i duhovni otac. Potom su se slavljenu i okupljenima obratili predstavnici župa te su svečara darivali prigodnim darovima.

Slavljenik je u završnom obraćanju zahvalio svima prvenstveno na molitvama. Zahvaljujem kance-

laru koji je došao u svoje ime i u ime Biskupa kojemu zahvaljujem na daru. Hvala i ostalim svećenicima, vlč. Želimiru Bagavcu i vlč. Aleksandru Petroviću koji je došao kao predstavnik svećenika dekanata. Slavljenik je istaknuo kako mu je brzo prošlo tih prvih 25 godina misništva, izrazio je hvalu Bogu, te je podsjetio na svoje mladomisničko geslo, „U Njega gledajte i razveselite se, da se ne postide lica vaša. Kušajte i vidite kako je dobar Gospodin, blago čovjeku koji se njemu utječe.“ Još kao mladomisnik sam doživljavao da je sve milost, da ništa nije moje, i to sada, nakon 25 godina, još više shvaćam, da me On pozvao i da sve što imam da mi je On dao. Sve dosadašnje i naredne godine vidim kao jednu mogućnost, jednu šansu da budem bolji, da budem njegov, da budem svet. Vidim koliko je uzvišeno ali i teško biti svećenik, rekao je svećar. Bez vas je to nemoguće, istaknuo je obraćajući se vjernicima. Svi mi imamo svoja iskušenja no vidimo da jedni druge trebamo. Naglasio je zadovoljstvo što ga je životni put doveo upravo u Istru.

Druženje je nakon mise nastavljeno u župnom prostorijama uz prigodnu okrepu i osvježenje.

NEDJELJA U PASTORALU I LITURGIJI CRKVE

Dr. Ivica Žižić

Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Splitu

Uvod

Ovo predavanje naslovljeno – *Nedjelja u pastoralu i liturgiji Crkve* – prigoda je da s različitih vidova razmotrimo jednu od gorućih problematika koja zadire u različita područja kršćanskog djelovanja, vjerovanja i slavljenja.

Polazište našega razmišljanja je *problem vremena*, i to *blagdanskog vremena* u vjerničkom životu, u liturgiji i u svjedočanstvu Crkve. Naime, upravo u tom vremenu u kojem se kršćanska zajednica stvara i sabire, slavi svoju vjeru u zajedništvu Crkve i pruža svjedočanstvo svoje pripadnosti Kristu, nastupa nešto neobično važno za sve dimenzije vjerničkog i crkvenog življenja – živi se vrijeme svetoga.

Što se dogodilo s tim iskustvom svetoga? I što se dogodilo s kulturnim i društvenim značenjem blagdana – to je prvo pitanje našega razmišljanja. Naime, ne možemo zatvoriti oči pred činjenicom da se kršćanski blagdani, a posebno nedjelja, sve teže shvaćaju i slave, da je sve veći utjecaj radnog vremena,

a sve šire shvaćanje slobodnog vremena, uvjetovalo svojevrsnu *krizu blagdana*, koja se prvotno odrazila na nedjelji. Tu su, dakako, i drugi razlozi o kojima će biti riječi.

Drugi dio predavanja biti će posvećen odnosu između liturgije i nedjelje. Naglasak će biti stavljen na činjenicu da bogoslužje stvara sveto vrijeme, odnosno, blagdan. Kršćanski blagdan, naime, iziskuje biti ponovno življen kao žarište zajedništva i istine vjere. U tom pogledu, razmotrit ćemo *liturgijsko stanje* nedjelje i naznačiti barem neke pastoralne, katehetske i liturgijske pretpostavke razumijevanja i življenja nedjelje.

Kao što je vidljivo naše se razmišljanje gradi na tri stepenice: antropološko-kulturalni vid nedjelje; liturgijski, te naposljetku pastoralno-katehetski vid liturgijskih nedjelje. Cilj zacijelo nije iscrpiti već uvesti u ovu slojevitou problematiku, te na neki način otvoriti put onome o čemu će biti detaljnije riječi u narednim predavanjima.

Nedjelja između radnog i slobodnog vremena

U sebi nosim duh blagdana kojega sam zabravio. Blagdan je kruna svojih priprema, blagdan je vrhunac planine nakon uspinjanja, blagdan je pronađeni dijamant u zemlji, blagdan je pobjeda koja kruni rat, blagdan je prvi obrok bolesnika u prvi dan njegova ozdravljenja, blagdan je obećanje ljubavi kada sklapa oči kad govori...

Antonie de Saint-Exupery, Citadelle

Pitanje *krize blagdana*, vjerujem, svima je dobro poznato. U zapadnoj civilizaciji ne manjka slavlja (festivala, događanja, proslava itd.), ali vlada *kriza kršćanskog identiteta blagdana*. To se posebno očituje velikih blagdana i blagdanskim cjelinama (Božić, primjere, došašće i sl.). No, upravo se ‘u slučaju nedjelja’ na ponajbolji način očituje problematika krize blagdana. I stoga ćemo kroz analizu različitih segmenata nedjelje pokušati uvidjeti na što suvremena kultura stavlja naglasak, a koje kršćanske vrednote dovodi u pitanje; pokušat ćemo vidjeti koja su to žarišta *krize blagdana*, kako se nedjelja ‘iznutra’ transformirala – od dana euharistije do vremena svjetovnih obrednosti. Razmatranje ove problematike stvara polazišta za *realan pogled* u neke probleme crkvenog pastoralna i liturgije, što je od iznimne važnosti kako za pastoralno programiranje tako i za pastoralno djelovanje.

1. Euharistijski identitet nedjelje u kulturnoj povijesti kršćanstva

Blagdani u kršćanstvu, ali i u čitavoj zapadnoj kulturi imaju duboko kulturno, društveno i civilizacijsko značenje. Čovjek je biće koje se sjeća i ima povijest te zato slavi, obilježava velike kolektivne događaje *blagdanima* i *obredima*. Sve kulture sjećanja imaju blagdane. Kršćanstvo na poseban način, jer se *sjeća* i *slavi* Otajstvo Isusa Krista i jer u slavlju euharistije dolazi ususret tom Otajstvu. Kršćanstvo je religija blagdana što se na poseban način očituje u tjednom ritmu blagdana – u nedjelji. Nedjelja je naime prvi (najstariji) i prvotni kršćanski blagdan (usp. *Sacrosanctum Concilium*, br. 106), koji daje osnovu čitavom kršćanskom življenju vremena. U njemu se sažima i slavi „totalitet“ kršćanske vjere. Uzmemo li u obzir činjenicu da nedjelja slavi Kristovo Uskrsnuće, da je svaka nedjelja „mali Uskrs“, onda će nam biti jasno da kršćanska nedjelja u svojem euharistijskom žarištu tvori uporišnu točku čitave liturgijske godine.

Istina, nedjelja se već od početka našla u poprištu ‘političkih odluka’. Dobila je „pravo javnosti“ s Konstantinovim ediktom, kojim je kršćanstvo u cjelini bilo priznato u svojoj slobodi. Ali nedjelja je bila od samih početaka kao dan euharistije, zajedništva i bratske ljubavi. Rana svjedočanstva o nedjelji naglašavaju

upravo te vidove: obredni (euharistija), crkveni (zajedništvo) i karitativni (bratska ljubav i pomoć). Mogli bismo reći da je kroz čitavu povijest, sve do modernog doba, kršćanska nedjelja zadržala svoj euharistijski, crkveni i karitativni identitet. On je naravno varirao u skladu sa kulturnim nagnućima u određenim epohama. No, sve do modernog doba, ovaj euharistijski ritam nedjelje kao prvog kršćanskog blagdana nije došao u pitanje. On je sa svim svojim vrijednostima (obred, počinak, solidarnost, zajedništvo) konstanta na kojoj se izgradila zapadna kultura.

2. Moderna raspodjela vremena na radno i slobodno vrijeme

Moderno doba (počev od prosvjetiteljstva i Francuske revolucije) donijelo je promjenu na svim područjima ljudskoga življenja i djelovanja, pa tako i na području shvaćanja i življenja vremena. U modernom društvu, *vrijeme nije moguće prekinuti*. Uvođenje 'desetodnevnoga tjedna' nakon Francuske revolucije jedan je od pokušaja da se vrijeme *oduži*, a dokine njegov obredni trenutak, te da se svo vrijeme pretvori u *rad*. Ova će težnja ostati trajnim izazovom, koji će se s vremena na vrijeme aktualizirati i predlagati.

Postoji također težnja da se s jedne strane prekinu sve tradicijske spona sa vjerom i tradicijom – i zato dolazi do potisnuća euharistije s obzora moderne svijesti i prakse – te postoji namjera da se svo vrijeme pretvori u *rad* – kako bi se što više priskrbilo, što više eksploatiralo i tako uvećalo bogatstvo. Čak je i vrijeme „postalo novac“, pa se i ono pretvorilo u izvor kapitala.

Razapet između ove dvije težnje, moderni čovjek je ostao lišen temeljnih vrijednosti i svoje obredne naravi: moderno doba 'oslobodilo' je čovjeka od spona religije i obreda, dajući mu iluziju slobode i autonomije; no, moderni je čovjek ostao sam, bez zajednice, podložan isključivo radu bez prekida, što je zasigurno uvjetovalo duboku humanističku krizu.

3. Rad i nedjelja

Lice te krize očituje se u kroničnom *nedostatku vremena*. Ako je sve vrijeme posvećeno radu, nema vremena za življenje odnosa, posebno onih obiteljskih ili religijskih (zajednica). U *neprekinutom vremenu* čovjek nema vremena ni misliti o sebi, niti o Bogu. Moderni čovjek nema vremena jer osim rada nema drugog sadržaja svojega življenja.

Ipak, trenuci prekida su neophodni. Jer ljudi kao biološka bića i ne mogu funkcionirati u neprestanom pokretu i radu. No, prekid vremena moderni ljudi teško podnose. Victor Frankl, poznati psihoterapeut, još je sedamdesetih godina govorio o *nedjeljnoj neurozi*. Naime, Frankl je primijetio da ljudi nedjeljom ulaze u neobična stanja frustracije, beznada, tjeskobe i praznine i da je to uvjetovano *prekidom* uobičajenoga

radnoga ritma. Nedjeljom se ljudi suočavaju sa sobom i sa egzistencijalnim (bez)smislom u kojega su bačeni u trenutku kada se njihovo vrijeme *prekida*. Poradi toga nedjeljom ljudi pokušavaju utažiti svoju žeđ za smislom na različite načine: konzumerizmom, nekom drugom aktivnošću ili se pak ponovno vraćaju radu.

Nedjelja je postala 'radna' ne samo zbog ekonomske krize, ekonomske strategije ili nekog trećeg razloga, nego upravo zato jer je u krizi *humanistički* i *religijski smisao blagdana* kao takvoga. Stoga, radom treba 'sublimirati', 'preusmjeriti' negativnu energiju koja nastaje pojavom 'slobodnog vremena' shvaćenoga kao neka vrsta 'vremenskog viška'. Treba raditi jer se više ne zna kako slaviti. I poradi toga ljudi pribjegavaju sredstvima otuđenja, koja se često nalaze u igri i zabavi. No, to igranje i zabavljanje nije nadahnuto slobodom nego potrebom za kompulzivnim djelovanjem.

Za razliku od predmodernog načina slavljenja nedjelje u kojem je *prekid* bio doživljen kao životna osovina – prostor autentičnosti, zajedništva, vjere, dakle, nedjelja se doživljavala kao *uvjet mogućnosti* svega vremena i zato polazište vremena, u modernom se shvaćanju nedjelja shvaća kao *nužni prekid* da bi se obnovile energije. Međutim, blagdan je u sebi vrijeme regeneracije i rekonstrukcije čovjekova smisaonoga svijeta. To je vrijeme u kojem se susreće sa svi onim što istinski gradi njegovu kulturu: sveto, zajednica, smisao, počinak.

Unatoč odbacivanju blagdana i obreda, ljudi čeznu za blagdanskim slavljem. U poznatoj priči *Mali princ* nalazimo neobičan govor o obredu. Na pitanje maloga princa – što je obred – lisica je odgovorila: „To je ono što se zaboravilo“. Zaborav obreda i zaborav slavlja uvjetovan je novim neprekinutim ritmom vremena. To, doista, dobro izražavaju riječi jedne pjesme Parnog valjka: *nedjelja je, zvona zvone, kom ja pripadam?*

4. Obredi i nedjelja

U takozvanom postmodernom dobu rađa se nova volja za obredima, ponovno se želi *prekinuti vrijeme* i ostvariti neku vrstu cjelovitosti. Međutim, strategija raspodjele vremena postavlja neke druge ciljeve. Tako se primjerice nedjelja dovodi u izravnu vezu s *trgovačkim centrima*, *centrima zabave*, športskim ili drugim priredbama, koje sve redom imaju svojevrsni *obredni karakter*. Teško je odoljeti utisku da primjerice trgovački centar nalikuje nekom svetom prostoru – da je to neka vrsta 'svjetovne katedrale'... Tu vrijeme jednostavno *prestaje*. Dobiva se dojam da vrijeme ne protječe. Slično je i s drugim 'obrednim mjestima' kao što je primjerice *stadion* – u kojem se pruža jedinstveno iskustvo 'zajedništva' među navijačima. Igra je u svakom pogledu djelovanje koje

čovjeka uvlači unutra i pruža mu posebno zadovoljstvo. A vrijeme kao da se pretače u vječnost. Iako se vrijeme pomno mjeri, njegova je kvaliteta potpuno drugačija. U igri vrijeme ima novu kvalitetu. Slična je situacija i s *medijskim događajima* koji stvaraju osjećaj zahvaćenosti, sveopćeg ushita...

Moglo bi se reći da su suvremeni ljudi otkrili u *svjetovnim obredima*, koji dakako imaju svoju opravdanost pa i nužnost u ljudskoj kulturi, ono što su zaboravili u vjeri i liturgiji. Liturgija se čini preduga, a njezin estetski naboj kao da nije na visini niti se može mjeriti sa svjetovnim obredima. Liturgija kao da prestala biti izvorište blagdana, a postala tek jedna u nizu obveza ili sadržaja tzv. *slobodnog vremena*. Pred izazovima sve primamljivijih i sofisticiranih obrednosti, kršćanska liturgija čini se kao da nema šanse.

Sva ova pitanja upućuju ozbiljne izazove kršćanskoj liturgiji i pastoralu: kako kršćanstvo živi vrijeme? Mnogo je lakše 'izgubiti vrijeme' i osjećaj vremena u središtima umjetne sreće, negoli milosno 'zaboraviti na vrijeme' u liturgiji. Liturgija kao da ne uspijeva stvoriti prostora iskustvu vječnosti.

5. Nedjelja je 'slobodno vrijeme'?

Suvremeni čovjek danas, a tako i današnji vjernici, u stvarnosti na nedjelju ne gledaju kao na *blagdan* nego kao na *slobodno vrijeme*. To vrijeme nema neki objektivni oslonac, nego je ono zakonski regulirano, pretvoreno u 'pravo na slobodno vrijeme' i kao takvo stavljeno na raspolaganje pojedincu. I upravo je pojedinac onaj koji raspolaže vremenom, organizira sadržaje i odlučuje što će konačno učiniti sa svojim *slobodnim vremenom*. Prema Paulu Ricoeuru, rad je postao sredstvo da se priskrbi slobodno vrijeme. No, ta sloboda je kratkoga vijeka, jer opet biva ispunjena radom.

Tako shvaćena sloboda – *sloboda od* – ponekad ne uspijeva aktualizirati onaj drugi vid slobode – *sloboda za* – te sve ostaje na razini osobne odluke. Kršćanska liturgija danas teško uspijeva komunicirati istinu da je ona *poziv čovjekovoj slobodi da uđe u zajedništvo s Bogom i braćom u vjeri*. Možda je tomu pridonijela pretjerano naglašavanje tzv. crkvene zapovijedi – nedjeljne obveze. Premalo su se naglašavali pozitivni vidovi nedjeljnog počinka, slavlja i zajedništva. A mnogo više su se naglašavale obveze, dužnosti itd. Više od obveze, liturgija je mjesto na kojem se realizira čovjekova sloboda, njegovo biti s Bogom i u Bogu, te njegovo biti u zajednici vjernika.

Blagdan, dakle, nije jednostavno vremenski prekid da bi se odmorilo. On je mnogo više: to je odgovor u slobodi na odnos koji Bog upućuje čovjeku. I kad čovjek odgovori Bogu tada nastupa „punina vremena“ – slavlje slobode.

Božja zapovijed iz Staroga zavjeta – *Spomeni se da svetkuješ dan Gospodnji* – to je zapovjed slobode, zapovijed da se vrijeme oslobodi za Boga i za čovjeka. To nije jednostavno zabrana rada, nego *zapovijed kojom Bog daruje vrijeme sjećanja, slavlja, vrijeme zajednice vjere*. Blagdan osvjetljava čovjekovu slobodu, da je da se ona prepozna i ostvari.

6. Sekularizacija blagdana

Današnja kultura uopće nije indiferentna u odnosu prema kršćanstvu, iako se to može učiniti na prvi pogled. Ona je itekako zainteresirana za kršćansku tradiciju i simboliku, osobito za blagdane. Religija konzumerizma ispražnjava simbole i blagdane od njihova izvornoga smisla dajući im jednu drugu konotaciju. Adventsko i božićno vrijeme u današnjim društvenim krajolicima nude pregršt primjera koji idu u tom smjeru. Tako božićna pjesma uporabljena u reklami ili u kakvom drugom sekularnom kontekstu, gubi svoj izvorni *sveti* smisao. Religija konzumerizma pojavljuje se kao novi mit i novi temelj jednog dijela kršćanskih blagdana. Kršćanstvo postaje „ambalaža“, ali sadržaj je sasvim drugi. I kršćanski simboli postaju produkti stavljeni u ritam proizvodnje potreba. Mogli bismo reći da je na djelu pretvaranja simbola u idole, što je osobito vidljivo kod medijske, ekonomske i političke manipulacije kršćanskim simbolima i blagdanima. Takva idolatrijska verzija onoga istinski liturgijskoga pronalazimo diljem mentaliteta današnjice. Konzumerizam želi i od vjere napraviti proizvod te i njega podrediti ekonomskoj razmjeni. Tako smo suočeni ne samo s izvanjskom nego s unutrašnjom *sekularizacijom blagdana*. I sve je očitiije da se mnoge crkvene zajednice „mire“ s tim stanjem prihvaćajući ponekad tipično sekularizirani jezik svijeta. Međutim, sekularizacija blagdana, raslojavanje njihova religijskoga smisla, i pokušaj premještanja blagdana na neke druge zasade, duboki je problem današnjeg kršćanstva u kojem se dovodi u pitanje sama bit vjere.

7. Nedjeljni počinak, humanističke i društvene vrijednosti nedjelje

Pitanje nedjelje zasigurno nije samo pitanje liturgije. Upravo zato jer kršćanstvo *mjeri vrijeme* polazeći od Krista, ono ima, osim liturgijskih i vjerskih sadržaja, također druge humanističke i društvene vrijednosti. Te vrijednosti kao da nisu dovoljno prepoznate i vrjednovane kako u kršćanskim zajednicama tako i izvan njih. Primjerice, solidarnost i zajedništvo gotovo da izostaju u mnogim župama (nadam se da tako nije kod vas)! Ljudi dođu na misu (ili uopće ne dođu) te se vrate svojim kućama a da ih nije ništa dotaklo. Nažalost, i crkve mogu biti mjesta otuđenja. Možda je u tuđini želja za zajednicom jača i sama zajednica se jednostavnije organizira. Ali u mnogo

slučajeva, kršćanske zajednice s poteškoćama žive općeljudske i društvene *vrijednosti nedjelje* i sve se svodi na puki ritualizam.

Kršćanska kultura nedjelje – a to znači kultura solidarnosti, odmora, zajedništva, kultura vrijednosti života – sve se više proglašava kao „konzervativna opcija“, tj. ne prepoznaje se u svojoj vjerodostojnosti, pa se događa da kršćanski navještaj uzmiče pred sve snažnijim sekularističkim tendencijama.

Kristov je stav da je *subota radi čovjeka*. To znači da je vrijeme blagdana, sa svim svojim sadržajima, prostor ostvarenja istinske čovjekove humanosti. Naravno, počev od obreda, zajednice, obitelji pa sve do solidarnosti, odmora, zabave i igre, blagdan je *radi čovjeka*. Taj humanistički poziv blagdana stoji na teološkom temelju. Naime, u kršćanstvu postoji duboka sveza između onog *božanskog i ljudskog*. I nedjelja je *radi čovjeka* zato jer je nedjelja *radi Boga* i Božjeg djela spasenja i otkupljenja. Jedno bez drugoga ne može. Stoga, svako jednostrano tumačenje blagdana riskira izobličiti njegov istinski smisao i pretvoriti kršćanski blagdan u „praznik“.

Za razliku od „praznika“, nedjelja i drugi kršćanski blagdani su *vrijeme spokoja* – vrijeme povratka k sebi koja nosi u sebi vrijednost sjećanja, zajedništva i radosti. Blagdan dakle ima humanističku vrijednost koja u kršćanstvu biva dovedena do svojega temelja – zajedništva s Bogom.

Neobično je važno neprestano dovoditi blagdan u odnos prema *istini ljudskoga*. U blagdanima se ogleda čovjek. Mogli bismo reći da se u blagdanima čovjek najbolje vidi i prepoznaje u svojim duhovnim, društvenim, kulturnim kvalitetama. Stoga je briga oko blagdana, briga oko samoga čovjeka u različitim dimenzijama njegova življenja (ekonomsko, društveno, religijsko...).

U blagdanskome svetkovanju čovjek izriče *veliko da životu*. Stoga je blagdan prostor življenja

te istine koja u svojoj veličini treba biti slavljena i slavljem potvrđena.

Pokušajmo ukratko zaključiti ovo izlaganje te podcrtati nekoliko bitnih točaka:

- Blagdani u kršćanstvu i u čitavoj zapadnjačkoj kulturi imaju duboko kulturno, društveno i civilizacijsko značenje.
- Blagdani proizlaze iz sjećanja na povijesni spasenjski događaj.
- Kršćanstvo slavi nedjelju kao *prvi blagdan*, jer se u njoj sabire sve ono što kršćanska vjera jest.
- Kriza blagdana nastupa sa modernim pogledom na svijet i čovjeka, osobito u fenomenu *nedostatka vremena*, opterećenja radom i *nedjeljnom neurozom*. Fenomen *praznog vremena* posljedica je *zaborava obreda*.
- Nedjelja, kao i drugi blagdani, danas postaju prostori *novih obrednosti* kojima se kuša zaliječiti egzistencijalna kriza življenja vremena.
- Pitanje slobode i slobodnog vremena, kao i pitanje *volje za zajednicom* nastavlja biti trajni izazov društvu.
- Kršćanske zajednice proživljavaju proces interne sekularizacije u trenutku kada olako prihvaćaju diktate konzumerističke kulture.
- Modernost potiskuje religijski smisao blagdana stavljajući u krizu općeljudske vrednote poput počinka, solidarnosti, zajedništva.
- Kršćanska nedjelja treba prepoznati i ponovno aktualizirati svoj *humanistički poziv* na temelju božanskoga identiteta. Nedjelju *radi čovjeka* treba uvijek iščitavati u svjetlu odnosa s Bogom Isusa Krista.

Nedjelja i liturgija Nedjelja u ritmu života Crkve

Bilo s povijesnog bilo s teološkog gledišta na početku svih kršćanskih blagdana stoji nedjelja. Tek kasnije će doći do godišnjeg slavljenja Uskrsa, odnosno, Božića, te oblikovanja drugih liturgijskih vremena. Nedjelja stoji na početku, jer je ona *tjedna Pasha*, tjedno slavljenje Kristova Otajstva u kojem Crkva *ponavlja* i u euharistijskom slavlju *prihvata* Kristovu prisutnost. Nedjelja predstavlja temeljnu jedinicu liturgijske godine i ona daje temeljni ritam hodu Crkve u vjeri.

1. Nedjelja kao punina vremena

U kršćanskoj tradiciji i kulturi nedjelja nije samo ‘dan počinka’ od svakodnevnih poslova, niti ‘neradni dan’ koji bi kao i svako drugo ‘slobodno vrijeme’ bio prepušten pojedincu. Nedjelja je za kršćane u pravome smislu *angažirano vrijeme* odnosa s Bogom i bližnjima u kojem nastupa prekid sa življenjem sapatim u svakodnevicu da bi se zadobilo nov način odnosa sa ‘cjelinom življenja’. Nedjelja je stoga prekid ‘sa svime’ da bi se zadobio ‘sve’.

Dva su razloga kršćanskoga ‘prekida vremena’ i slavlja. Prvi je sadržan u činjenici *dovršetka stvaranja* ‘sedmoga dana’ u kojem je Bog otpočinio nakon stvaranja svijeta i motrio njegov sklad i dobrotu, a drugi u činjenici svetkovanja Kristova Uskrsnuća ‘prvoga dana’ u tjednu kako ga naziva Ivanova predaja. Oba su povijesno-spasenjska trenutka obuhvaćena Božjim djelovanjem u odnosu prema svijetu i ljudima. Sedmi dan je kruna stvaranja – vrijeme slavljenja Božjega djela stvaranja. No, ono je i vrijeme gledanja, slušanja i djelovanja iz radosne vijesti Uskrsnuća. Slaveći nedjelju kao dan stvaranja i dan Kristova Uskrsnuća, kršćani slave *prekid*, koji se preobražava u *novi početak* vremena i povijesti. U kršćanskom blagdanu, vjernici su pozvani *prekinuti* da bi zadobili taj *novi početak*, pozvani ‘izići iz sebe’ i ući u zajedništvo svete povijesti, svete zajednice i svete službe (liturgije).

2. Nedjelja kao početak

Sadržaj biblijske zapovijedi – *Spomeni se da svetkuješ dan Gospodnji* (usp. Izl 20, 8) – obično se tumači kao propis ‘zabrane rada’. U stvarnosti, prekid rada neizravna je posljedica nečega što uvelike određuje bit nedjelje, a to je *spomen (sjećanje)* i *svetkovanje (liturgijsko slavljenje)*. Imperativ je *spomeni se*, a pravi sadržaj dana Gospodnjega je *svetkovanje*. Biblijska zapovijed tako nema za cilj postaviti zabrane i ograničenja (barem ne u ovom izvornom obliku), nego govori o uvjetima (spomenuti se) i sadržajima (svetkovanje) dana posvećenog Bogu. Svetkovati nedjelju znači biti unesen u odnos koji oslobađa, u povijest koja svjedoči o Božjim zahvatima. Stoga je nedjelja *blagdan početka*, odnosno, ‘prvi dan’ u kojem svi drugi dani pronalaze svoje izvorište i središte.

3. Sloboda nedjelje

Usporedo sa *prekidom* i *početkom*, nedjelja se uspostavlja kao *vrijeme slobode*. No, sloboda izaziva brojne nedoumice. Osobito ako se shvati kao ‘emancipacija’, ako ne zna kamo je upravljena, koji su njezini počeci i koja je njezina povijest, sloboda može označiti urušavanje svih vrijednosti u vrtlog traganja za sobom. U tom začaranom krugu sloboda ne zna kamo bi sa sobom i ona traga za kompenzacijom na drugim razinama.

Ako sloboda nema odnosa, tijela, vremena, ona se nema gdje dogoditi. I ako se danas sloboda (po)kazuje u „slobodnom vremenu“, koji se sve više pretiče u neprestano oslobađanje od svih autoriteta, odnosa i djelovanja, kršćanska nedjelja je svjedočanstvo *angažirane slobode*, koja se neprestano potvrđuje i utvrđuje u prihvaćanju autoriteta ljubavi, u življenju odnosa povjerenja i u euharistijskom djelovanju kojim se fragmenti življenja sabiru u sliku cjeline. Slobodnom nedjeljom kršćani svjedoče o slobodi življenoj

u odnosima, o slobodi koja prožima zajedništvo i o slobodi koja je iskustvo euharistijskoga svetkovanja. Samo ljudi dodirnuti slobodom drugoga (autoritet) postaju slobodni. Sloboda nedjelje je sloboda čovjeka. I narušiti nedjelju znači narušiti dostojanstvo čovjeka, svodeći ga na puki dio ekonomskog, konzumerističkog i ideološkog sustava. Slaveći slobodnu nedjelju, kršćani slave slobodu u Kristu. Euharistija je mjesto ostvarenja i svjedočanstva te slobode.

4. Gdje se nedjelja događa?

Na pitanje – gdje se događa nedjelja– za kršćane odgovor može biti samo jedan: u euharistiji. Iz euharistije se rađa nedjelja kao ‘prvi dan’. Ali iz euharistije se rađaju sve one geste kojima kršćani žive milosno ‘blagdansko stanje’. Blagovati, družiti se i radovati, odmarati se, živjeti autentično vrijeme dodira sa prirodom i oslobođenog odnosa s ljudima, nipošto nisu isključeni iz euharistijskoga iskustva. Zapravo, sva ova poetična iskustva se u euharistiji na istančan način pronalaze. Istina, u suvremenom svijetu, ova su iskustva zastrta mnogim drugim mjestima i drugačijim iskustvima gdje se također posreduje smisao ‘slobodne nedjelje’. ‘Slobodno vrijeme’ doista nije ‘slobodno’, jer se u njemu neprestano nalažu prisilna ponašanja. Stadion, trgovački centar, televizija nisu jednostavno neutralni tereni gdje se odigravaju scenariji ‘slobodnoga vremena’, već su također mehanizmi stvaranja povjerenja i uvjerenja, štoviše, mitova sigurnosti i iluzija sreće. To su obredi koji produciraju nova vjerovanja. Sasvim je očevidno da su to mjesta sazdana na suvremenim mitskim zamišljajima uspjeha, izobilja, spektakularnoga zaborava...

Tako je uostalom bilo i u Egiptu gdje Izabranom narodu nije manjkalo blagdana kao ni lonaca punih mesa, ali su takvi blagdani i takvo izobilje stvarali privid sreće i privid slobode. Samo istinski obred – onaj pashalni - kojega će Jahve zapovjediti, otvorit će vrata slobode. Egipatski lonci ostat će zauvijek simbol potlačenoga svijeta opijenog prividom sreće, naroda koji je ‘zaboravio’ sebe. I dok je strategija novih nedjeljnih obreda u cjelini upravljena *zaboravu*, euharistija teži unijeti u *sjećanje*, u *nezaboravni događaj* Isusa Krista. Otajstvo nedjelje je u tome da se u euharistijskom svetkovanju spomene događaja koji nas zahvaća danas.

5. Aktualnost nedjelje

Nedjelja nije vrijeme zaborava nego sjećanja i nije samo *prekid* nego i početak. Ali blagdan živi od velike sadašnjosti: u blagdanu se intenzivno živi, tu se vrijeme odužuje i produžuje; čovjek zaboravlja da vrijeme protječe i imamo osjećaj da je vrijeme zastavljeno a da je nastupila vječnost.

Iskustvo blagdana u prvom redu proizlazi iz istine liturgijskog slavlja Kristova Otajstva. Nedjelja je euharistijski dan u kojem svetkovanje Kristova djela spasenja rađa vrijeme i povijest, zbiva se kao veliko 'sada' i veliko 'da' Božjega spasenja u Kristu. Nedjelja se prepoznaje kao vrijeme počinka svijeta, kao *mir* sedmoga dana. Taj ritam nije samo upisan u kalendare, u povijesno i kulturno uvjetovanu društvenu organizaciju vremena, nego u sam čovjekov biološki ritam. U nedjelju je čovjek pozvan živjeti u punini svoje *sada*, potaknut onim drugim 'sada' spasenja u Kristu; upućen je na iskonski sklad upisan u sve stvoreno, ali je pozvan i sam omogućiti da se sklad dogodi najprije u njemu samome.

Suprotno od logike svakodnevice, od 'ekonomije vremena' u kojoj 'imati vremena' znači 'posjedovati', gdje 'vrijeme znači novac', nedjelja živi od velikodušne sadašnjosti gdje je najveća vrijednost ona bivati. U nedjelji je sve u izobilju! Nedjelja unosi u stanje 'čistoga bivanja', upravo onakvoga kakvo je bilo *sedmoga dana stvaranja* (usp. *Post* 2, 2-3). Ako nedjelja čovjeka vraća k samome sebi unoseći ga u 'stanje svetoga', ona nipošto nije vrijeme povlačenja u svoj 'privatni svijet', još manje onaj 'virutalni' kojega e iskonstruiralo tehnološko doba. Nedjelja radije stvara *svijet osjećanja svetoga* u kojega čovjek može ući samo pod uvjetom izlaska iz sebe, iz svojih zabrinutosti i iz svojih svakodnevnih okvira. Počinak je radije odmak od tih 'svakodnevnih stanja', negoli jednostavno prestanak rada. Istinsko nedjeljeno iskustvo uvelike ovisi o raspoloživosti živjeti *blagdansko stanje* kao milosni trenutak zahvaćenosti Kristovim Otajstvom, te u tom svjetlu istinski trenutak našega čovječstva koje tu dodiruje svoju najdublju istinu.

6. Blagdansko stanje između počinka i slavlja

Nije odveć pretjerano reći da ono što Crkva vjeruje i jest sadržano je u nedjelji. Logično je da sav pastoral i kateheza idu prema nedjelji, odnosno, polaze od nedjelje. Nedjelja je koncentracija kršćanskoga vjerovanja i slavljenja uopće. Ona je Uskrs 'u malome', jer sadrži sve 'velike' teme kršćanske vjere: sakramentalni život u crkvenom zajedništvu ispovijedanja vjere.

Prepoznati se i priznati se vjernikom može samo onaj koji živi nedjelju u sferi počinka i slavlja. A počinak je, kao što smo vidjeli, preduvjet za slavlje. Međutim, slavlje se prirodno nastavlja u počinku. Počinak svakako nije nerad. Počinak angažira slobodu i dovodi je do obrednog slavlja, jer je u pravo u liturgiji moguće živjeti u punini *blagdansko stanje* kao zahvaćenost svetim, kao življenje iskustva zajednice i otkrića najdubljih vrijednosti.

Neobično je zanimljiva drevna mudrost blagdanskoga u judeo-kršćanskoj tradiciji, koja je nažalost

nestala iz svijesti crkvenih zajednica, iako je ostala u liturgijskom kalendaru Crkve. Riječ je o *početku blagdana u sumrak prethodnoga dana*. Samo onaj tko je molitvom i počinkom započeo blagdan može biti spreman u punini živjeti slavlje. Kad čovjek od sebe odloži sav jaram svakodnevice i kada večernjim počinkom svoje biće izruči zajedništvu života s drugima i s Bogom, samo tada može biti spreman slaviti.

Mudrost blagdanskoga pokazuje da 'blagdansko stanje' obuhvaća sve vidove čovjekova življenja, da je utisnuto u najdublje pore njegova bića počev od tijela, od sna, od blagovanja pa sve do svetkovanja u zajedništvu s drugima. Možemo također promotriti primjer blagovanja – tih kućnih obreda – u kojima jedna obitelj živi svoj vlastiti identitet; ili primjer gostoprimstva, gdje ulazimo u životni prostor drugih ljudi; igra i zabava, ako su shvaćene na ispravan način, također su dio tog 'blagdanskog stanja'.

Kršćansko *blagdansko stanje* nedjelje svoju konačnu istinu crpi iz euharistije. Euharistija, naime, nije samo kruh i vino. Ona je također *preobraženo vrijeme*, vrijeme koje je 'promijenilo bit', jer je postalo 'tijelo' odnosa, vrijeme koje je tim odnosom spašeno od praznine, vrijeme koje je životna forma kršćanske zajednice. Euharistijsko slavlje unosi zajednicu vjernika u blagdansko stanje obnavljajući ona ista iskustva koja su imali apostoli po Isusovu uskrsnuću: »Što bijaše od početka, što smo čuli, što smo vidjeli očima svojim, što razmotrimo i ruke naše opipaše o Riječi, Životu – da, Život se očitova, i vidjeli smo i svjedočimo, i navješćujemo vam Život vječni, koji bijaše kod Oca i očitova se nama – što smo vidjeli i čuli, navješćujemo i vama da i vi imate zajedništvo s nama" (1Iv 1-4). Nedjeljna je *vrijeme ponavljanja iskustava*: očitovanja Riječi, uspostavljanja zajedništva, posredovanja života.

Nedjelja euharistija utiskuje u vrijeme, u tijela i u spona Crkve izvorni događaj *prvoga dana* kada Uskrsli susreće učenike i nanovo ih sabire kao zajednicu učenika. Tu, u zajednici učenika, baš kao i na putu u Emaus, odnosno, u činu *lomljenja kruha* vrijeme radikalno mijenja svoju bit. To više nije beznažno vrijeme razočaranih pogleda ili pak pogleda zaustavljenih na golgotском stratištu. Tu vrijeme razočaranih, vrijeme sumnjivaca i ožalošćenih nerazumijevanjem golgotске tragedije biva preobraženo u *radost gledanja*, u *dodir prisutnosti* koja će se od tada pa sve do danas pružati vjerujućem pogledu samo u liku *lomljenja kruha*, u formi *zajedništva vjere* i u snazi sjećanja na *nezaboravni događaj Isusa Krista*.

Ono što euharistija daje vidjeti, čuti, jednom riječju iskusiti radikalno mijenja ne samo vrijednost vremena nedjelje, nego sliku vremena uopće. Slavljem se, doista, vrijeme ne dokida, ali se ono preobražava u povijest koja ima smislen hod i snažne trenutke, unatoč

stalnoj ugrozi besmisla i stalnoj napasti da se čitavo vrijeme svede na rutinski tok. Nedjeljno euharistijsko slavlje jamči Crkvi onaj kontinuitet bez kojega ona uopće ne bi mogla biti. Nedjelja i nedjeljna euharistija je uvjet da se Crkva dogodi i bude u povijesti. Zato je preduvjet, središte i ishodište crkvenoga života nedjeljno liturgijsko slavlje. Gdje nema euharistije nema ni nedjelje. Jer gdje izostaje slavlje gubi se sjećanje, a s njime i blagdan i povijest kojim se kršćanska zajednica utvrđuje u kontinuitetu vjere.

Nedjeljom, dakle, Crkva euharistijski hodočasti prema događaju koji ju je iznjedrio kao i prema eshatološkom uviru povijesti koja će se dogoditi po *njegovom slavnom dolasku*. Nedjeljom se Crkva sjeća *nezaboravnoga događaja* Isusa Krista i živi iskustva *prvoga dana*. U nedjelji ispovijeda *dan uskrsnuća*.

Pokušajmo dati nekoliko praktičnih uputa za pastoral nedjelje u kršćanskim zajednicama:

- Liturgijski ‘zdrava’ nedjelja osigurava ‘zdrav ritam’ kršćanskoj zajednici u cjelini i da pastoral nedjelje – prvog i temeljnog kršćanskog blagdana – znači stvarati preduvjete za liturgijsku životnost zajednice kroz čitavu liturgijsku godinu.
- Pastoral i kateheza bi se trebale neprestano obogaćivati teološkim i općehumaničkim spoznajama o blagdanu kao takvom. Znakovito je da danas filozofija, sociologija, antropologija sve više proučavaju blagdane u suvremenoj kulturi. Teološki i pastoralni rad ne bi smio kasniti ili sporo pratiti nove spoznaje.
- Rekli smo da je nedjelja *blagdan početaka*. No, valja shvatiti i samu nedjelju, odnosno, blagdan kao početak naših misli, naše kateheze i našeg pastorala. Svjesni da *nedjelja odgaja i oblikuje kršćansku zajednicu*, potrebno je dopustiti da se nedjelja ‘dogodi’ u čitavom svojem bogatstvu i na svim razinama (liturgijska, zajedničarska, itd.).

Zaključak

Na koncu ovog izlaganja valja barem pokušati dati sabrati različite ideje i naglaske u jedan zaključak. Možda je najbolje da to učinimo jednom slikom, jednim svjedočanstvom – i to blagdanskim svjedočanstvom vjere iz prvih stoljeća.

Naime, za vrijeme progonstva cara Dioklecijana u 4. stoljeću u Bitiniji (današnji Tunis) grupa kršćana je bila uhvaćena dok je slavila nedjeljno bogoslužje. Pred rimskim prokonzulom koji ih je ispitivao

- U pastoralu i katehezi neobično je važno ukazivati na *vrijednost slobode nedjelje*, a ne isključivo na obvezu i crkvenu zapovijed. Samo ljudi dodirnuti slobodom drugoga postaju slobodni. Nedjelja je dodir Božji koji nas čini slobodnima i daje nam priliku pružiti svjedočanstvo te *angažirane slobode*.
- Nedjelju valja neprestano dovoditi u odnos s Euharistijom, štoviše, unijeti je u euharistijski događaj. Samo vrijeme koje je preobraženo euharistijom može biti istinski *blagdansko*. Ipak, nedjelja se ne može ograničiti samo na misu i samo na crkvenu zapovijed. Potrebno je otkrivati i promicati solidarnost, društvenost i općehumane vrijednosti sve s ciljem da kršćani žive od nedjelje (usp. *Katekizam Katoličke Crkve*, br. 2184 i posebno br. 2185).
- Važno je naglasiti da u liturgijskom smislu nedjelja, kao i svi drugi liturgijski blagdani, započinju subotom navečer (prvom Večernjom). Promicati kulturu nedjelje, znači ukazivati na vrijednost konteksta počinka i pripreve za slavlje kao i prijelaza iz svagdana u blagdan. Tko nije pripravljen doista ne može slaviti. Također je od velike važnosti promicati mudrost blagdanskoga (blagovanje, zajedništvo, igra) koju naglašava i Crkva (usp. *Katekizam Katoličke Crkve*, br. 2185).
- Na koncu, važno je prenositi *velike biblijske slike vjere* (Emaus) kako bi ih živo poticale da svoju vjeru žive i slave u liturgiji. Tko ne slavi taj ne zna ni tko je ni komu pripada. A liturgija nam jasno pokazuje tko smo, komu vjerujemo i kamo idemo. „Ja sam put, istina i život“ – kaže Isus, a taj se hodočasnički hod Crkve, ta se istina i taj život na ponajbolji način očituju u nedjeljnom svetkovanju Kristove Crkve.

posvjedočili su svoju *blagdansku vjeru* te izjavili: *sine dominico non possumus* – bez nedjelje ne možemo (živjeti). To svjedočanstvo sažima vjeru Crkve koja u blagdanskoj euharistiji prepoznaje svoj životni princip i svoje navjestiteljsko poslanje. Znakovit je sam naziv *dominico*, koja u sebi sadrži čitavu mistagogiju blagdana.

Bez nedjelje ne možemo živjeti: Dominicum je nedjelja, a nedjelja je sama sama bit kršćanina, kao da

se bez *dominicum* ne može biti kršćaninom. Nedjelja upravo definira kršćanski identitet. *Non possumus* – prevedeno sa «ne možemo živjeti» - može značiti i «ne možemo učiniti ništa» u duhu evanđeoske slike o trsu i mladicama (Usp. Iv 15, 5). Obzirom na teološko-liturgijski sadržaj izraza, *dominicum* je ono što pripada Gospodinu (*Dominus*) i to Uskrsnom Gospodinu, priznatom kao Gospodin *Kyrios-Dominus*. *Domicum* kao pridjev pronalazi se upravo u liturgijskom kontekstu kao *dominicum corpus, sacrificium; dominicum sacramentum, mysterium, dominicum convivium*, te konačno *dominicum diem*. Termin *dominicum* tako obuhvaća sva navedena značenja te istodobno sva ta značenja stavlja u odnos prema Euharistiji. Dan je Gospodnji u kojem se slavi sakrament Gospodinove žrtve, Otajstvo njegove smrti i uskrsnuća. To je dan njegove Pashe u kojem nas čini dionicima svojega Tijela koje se predaje za nas u Gospodnjoj večeri. Slaviti dan Gospodnji znači biti *uveden* u Otajstvo Isusa Krista *euharistijskom formom djelovanja*, kao što i naglašavaju svjedočanstva mučenika, kroz trostruku spregu izraza: *celebrare dominicum* (slaviti dan Gospodnji), *agere dominicum* (slaviti euharistiju),

convenire in dominicum (sabrati se u crkvu građevinu/zajednicu). Posljednja, sretna ambivalentnost izraza očituje se upravo u izrazu *dominicum* u odnosu na crkvu/građevinu/mjesto slavlja i crkvu/euharistijsku zajednicu/subjekt slavlja. Nedjeljna euharistija implicira dakle *kuću* kao mjesto slavlja koje ne bi bilo isključivo “duhovno”, nego i “fizičko” mjesto u kojem se zajednica *formira* i prepoznaje kao zajednica Kristovih učenika u činu slavljenja. Tako, *bez nedjelje ne možemo živjeti*, postaje moto koji veli *bez crkve ne možemo živjeti, bez euharistije ne možemo živjeti, bez zajednice vjere ne možemo živjeti...*

Euharistija se slavi, jer bez nedjelje ne možemo živjeti/biti (*sine dominico non possumus*); jer kršćanin ne može biti bez nedjeljne euharistije (*Christianus sine dominico esse non potest*); jer je kršćanin sazdan u nedjeljnoj Euharistiji (*in dominico christianum constitutum*); jer je nedjeljna euharistija nada i spas kršćana (*dominicum est spes salusque christianorum*), pa stoga i slijedi ispovijest, svjedočanstvo i očitovanje posljednjeg smisla nedjelje: slavim jer je Krist Spasitelj (*egi dominicum quia salvator est Christus*).